

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา
กรุงเทพมหานคร

ปริญญาณิพนธ์
ของ
สุเมธ พงษ์เกตุตรา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2553

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา
กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุเมธ พงษ์เกตุตรา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
สุเมธ พงษ์เกตุตรา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2553

สุเมธ พงษ์เกตุรา. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4*

โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. ปรินูฎณานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์, รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกปัจจัยที่ศึกษาเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อัตมโนทัศน์ ทักษะคิดต่อการคบเพื่อน และสุขภาพจิต ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนของเพื่อน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 321 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 108 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 91 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 122 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า :-

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_1)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย ได้แก่ อัตมโนทัศน์ (x_3) ทักษะคิดต่อการคบเพื่อน (x_4) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (x_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (x_8)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สุขภาพจิต (x_5) และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนของเพื่อน (x_9)

4. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มี 2 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพ(x_2) และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง (x_7)

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจาก ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ทศนคติต่อการคบเพื่อน (X_4) การเลียนแบบ การปฏิบัติตนของเพื่อน (X_9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ ผู้ปกครอง (X_5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_1) และบุคลิกภาพ(x_2) ซึ่งทั้ง 6 ปัจจัยนี้ สามารถรวมกัน อธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพกับเพื่อนได้ ร้อยละ 46.60

6.สมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

6.1 สมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์ เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 1.283 + .383 X_4 - .270 X_9 + .286 X_7 + .168 X_5 + .103 X_1 - .102 X_2$$

6.2 สมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์ เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .381 X_4 - .311 X_9 + .253 X_7 + .172 X_5 + .107 X_1 - .096 X_2$$

FACTORS AFFECTING ON INTERPERSONAL RELATIONSHIP WITH FRIENDS
OF THE FOURTH LEVEL, SECONDARY GRADES 4 – 6
STUDENTS AT SARASAS EKTRA SCHOOL
IN YANNAWA DISTRICT, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
SUMETH PONGPETRA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2010

Sumeth Pongpetra. (2010). *Factors Affecting on Interpersonal Relationship with Friends of the Fourth Level, Secondary Grades 4-6 Students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr. Pasana Chularat , Assoc. Prof. Waythanee Greethong.

The purposes of this research were to study factors affecting on interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok. The factors were divided into 3 dimensions, first of them was personal factor: learning achievement, personality, self - concept, attitude towards friends and mental health, second of them was family factor: interpersonal relationship between students and their guardians and students' imitation to their guardians in relationship and third of them was learning environmental factor: interpersonal relationship between students and their teachers and students' imitation to their peer groups in relationship.

The 321 samples were the fourth level, secondary grades 4-6 at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok in academic year of 2009. The instruments were questionnaires of interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok. The data was analyzed by using the Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :

1. There were significantly positive correlation among interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok and 1 factor : learning achievement (x_1) at .05 level

2. There were significantly positive correlation among interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok and 4 factors : self - concept (x_3), attitude towards friends (x_4), interpersonal relationship between students and their guardians (x_6) and interpersonal relationship between students and their teachers (x_8) at .01 level.

3. There were significantly negative correlation among interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok and 2 factors : mental health (x_5) and students' imitation to their peer groups in relationship (X_9) at .01 level.

4. There was no significantly correlation among interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok and 2 factors : personality (x_2) and students' imitation to their guardians in relationship (x_7).

5. There were significantly 6 factors affecting interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok, at .01 level ranking from the most affecter to the least affecter : attitude towards friends (X_4) students' imitation to their peer groups in relationship (X_8) interpersonal relationship between students and their teachers (X_7) interpersonal relationship between students and their guardians (X_5) learning achievement (x_1) and personality (x_2). These 6 factors could predict interpersonal relationship with friends about percentage of 46.60.

6. The significantly predicted equations of interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok at.01 level were as follows:

6.1 In terms of raw scores were:

$$\hat{Y} = 1.283 + .383 X_4 - .270 X_9 + .286 X_7 + .168 X_5 + .103 X_1 - .102 X_2$$

6.2 In terms of standard score were:

$$Z = .381 X_4 - .311 X_9 + .253 X_7 + .172 X_5 + .107 X_1 - .096 X_2$$

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ของ

สุเมธ พงษ์เกตุตรา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์)

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร. สกกล วรรณเจริญศรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เวชณี กรีทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เวชณี กรีทอง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสนา จุฬรัตน์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท รองศาสตราจารย์ เวชณี กิริทอง กรรมการควบคุมปริญญาโท อาจารย์ ดร. สกล วรเจริญศรี และรองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าปริญญาโท ที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้แนวคิด ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ด้วยความกรุณา จนกระทั่งปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภิต และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ชีวิตแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณนายพิสุทธิ์ ยงค์กมล ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร นางสาวบุษรารัตน์ เกิดเพิ่มพูน ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนครูทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง และขอขอบใจนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา ที่ได้สละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ รวมทั้งสมาชิกทุกคนในครอบครัว กลุ่มเพื่อน สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาคปกติ ปีการศึกษา 2551 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจ รวมทั้งการช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดี จนปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้ คุณค่าของปริญญาโทฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัว ผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็นแรงบันดาลใจให้กับชีวิตผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ ความรู้ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

สุเมธ พงษ์เกตุตรา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
	สมมติฐานของการวิจัย.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน.....	24
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา.....	57
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	61
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
	การหาคุณภาพเครื่องมือ	76
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
	การวิเคราะห์ข้อมูล	78
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	80
	การวิเคราะห์ข้อมูล	81
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	86
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย.....	86
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
อภิปรายผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ.....	99
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	99
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป.....	100
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก.....	109
ภาคผนวก ข.....	124
ภาคผนวก ค.....	133
ประวัติย่อผู้วิจัย	140

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อัตมโนทัศน์ ทศนคติต่อการคบเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน และสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.....	82
2	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.....	83
3	แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.....	84
4	แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการถดถอยพหุคูณ.....	85
5	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ.....	125
6	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามแบบสอบถามอัติมโนทัศน์.....	126
7	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทศนคติต่อการคบเพื่อน..	127
8	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง.....	128
9	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง.....	129
10	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	130
11	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน.....	131
12	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน.....	132

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2	วงล้อสัมพันธ์ภาพ.....	19
3	กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับตนหรืออัตมโนทัศน์.....	37

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้เจริญก้าวหน้า มีความรู้และความสามารถในการเข้าใจปัญหาต่างๆในชีวิตได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ การศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคคล และการมีความรู้เป็นชุมทรัพย์อันประเสริฐอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้รับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าทางอาชีพการงานและทางจิตใจย่อมสมควรได้รับการยกย่อง (จำนง อดิวัฒน์สิทธิ์. 2545 : 119)

พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 (2545: 5) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) ดังที่จอห์นสัน (Johnson . 1986: 1 - 3) กล่าวว่า มนุษย์ต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะส่งความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ดังนั้นบุคคลจึงสมควรเรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับอัลลัน (Allan. 1989: 1) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลออกนอกกรอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวพัน และมีความสำคัญกับบุคคลทางจิตใจ ไม่เพียงแต่เพื่อนจะให้ความช่วยเหลือเราด้วยความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเท่านั้น แต่เพื่อนยังเป็นสิ่งยืนยันคุณค่าของเราในสังคมด้วย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 15 – 18 ปี อยู่ในระยะวัยรุ่นตอนกลางซึ่งเป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหาและเป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์ (Hurlock. 1964: 3) ปัญหาทางอารมณ์ที่วัยรุ่นประสบอยู่ที่สำคัญ คือ ปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคมและปัญหาการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนจะเป็นเครื่องตัดสินว่าเขามองโลกและตัวเองอย่างไร ถ้าเขารู้สึกมั่นคงในความสัมพันธ์กับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน ก็จะเห็นว่าโลกนี้อบอุ่นเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ มีความรู้สึกมั่นใจในตนเองและผู้อื่นและจะแสวงหาความเกี่ยวข้องกับเพื่อนอื่นๆอีกต่อไป อีกทั้งได้รับประสบการณ์จากกลุ่มเพื่อนทำให้เขาสามารถพัฒนาทักษะและทัศนคติทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการสร้างและรักษาความสัมพันธ์เมื่อเขาโตเป็นผู้ใหญ่ (ชมนุช บุญสิทธิ์. 2541: 1) ในชีวิตวัยรุ่นเพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งเพราะวัยรุ่นมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำตัวให้เพื่อนฝูงยอมรับนับถือ วัยรุ่นจะมีความเข้าใจดีว่าเพื่อนมีความรู้สึกต่อตนอย่างไร ถ้าวัยรุ่นได้รับความนิยมนอกจากเพื่อนฝูงมากเพียงใด ย่อมทำให้เขาเป็นคนที่มักจะมีลักษณะเป็นมิตรน่าคบ กล้าแสดงออก วางตัวในการเข้าสังคมเป็น และมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้นเพียงนั้น ซึ่งลักษณะต่างๆของบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ย่อมจะช่วยให้วัยรุ่นได้รับความนิยมนอกจากเพื่อนฝูง ตรงกันข้ามถ้าวัยรุ่นไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน มักจะสร้างเจตคติต่อ

ตนเองในแง่ลบขึ้นมา โดยเฉพาะจะมีความรู้สึกแค้นแค้นและบางครั้งก็หวาดหวั่นใจ วิทยุร่นพยายามที่จะยอมรับและคล้อยตามความคิดเห็นการกระทำทุกอย่างของเพื่อน เพื่อที่เป็นที่รักใคร่และนิยมยกย่องของกลุ่ม ทั้ง ๆ ที่บางครั้งอาจรู้สึกไม่เต็มใจก็ตามและบางครั้งจะพยายามแสดงตัวโอ้อวดเพื่อให้เพื่อนประทับใจในความสามารถของตน (สุพัตรา สุภาพ. 2529: 141)

จากการที่ผู้วิจัยมีความสนใจในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนในลักษณะสองภาษาคือ ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ (BILINGUAL Thai - English) ผู้วิจัยจึงได้ไปสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการและจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนในลักษณะสองภาษาพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาด้านการเรียน ซึ่งต้องเรียนทั้งสองภาษา และด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน โดยเฉพาะในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจปัญหาเบื้องต้นกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 83 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 26 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 31 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 26 คน โดยการใช้แบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ สอบถามนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำถามข้อที่ 1 ถามว่า “ขณะนี้นักเรียนคิดว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง” ผลจากการสำรวจพบปัญหาเรียงลำดับจากปัญหาที่พบมากที่สุดไปยังปัญหาที่พบน้อยที่สุดดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีปัญหาการเรียนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 84.62 ได้แก่ เรียนไม่เข้าใจ ทำแบบฝึกหัดไม่ได้ ไม่มีสมาธิในการเรียน และขี้เกียจเรียน ปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ได้แก่ เข้ากับเพื่อนไม่ได้ และเพื่อนไม่ยอมรับ และปัญหาการเงินจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และเงินไม่พอใช้จ่าย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีปัญหาการเรียนจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 61.29 ได้แก่ ไม่มีสมาธิในการเรียน เรียนไม่เข้าใจ ส่งงานไม่ทันตามที่ครูกำหนด และไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน ปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.81 ได้แก่ เพื่อนไม่ช่วยทำงาน เข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพื่อนไม่รับฟังความคิดเห็น และทะเลาะกับเพื่อน และปัญหาการเงินจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 ได้แก่ ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์การเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาการเรียนจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 61.54 ได้แก่ เรียนไม่ทันเพื่อน ส่งงานไม่ทันตามกำหนด เรียนไม่เข้าใจ และกลัวสอบเรียนต่อไม่ได้ ปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 ได้แก่ มีความขัดแย้งกับเพื่อน มีเพื่อนน้อย และเพื่อนไม่ยอมรับเข้ากลุ่ม และปัญหาการเงินจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 ได้แก่ เงินไม่พอใช้ และไม่มีเงินเรียนพิเศษ

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า “จากปัญหาในข้อที่ 1 นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใดบ้าง” ผลการสำรวจพบว่า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการเรียน มีสาเหตุมาจาก นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน นักเรียนคุยกันระหว่างครูสอน ครูสอนเร็วไม่รู้เรื่อง เนื้อหาที่เรียนยาก และไม่กล้าไปถามครูใน เนื้อหาที่ไม่เข้าใจ นักเรียนที่มีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อน มีสาเหตุมาจาก นักเรียนเพิ่งเข้ามาเรียน ใหม่ และปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนไม่ได้ และนักเรียนที่มีปัญหาการเงิน มีสาเหตุมาจาก ค่าเล่าเรียน แพง และฐานะของครอบครัวไม่ดี

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีปัญหาการเรียน มีสาเหตุมาจาก ขาดความตั้งใจในการ เรียน ไม่กลับไปทบทวนบทเรียน ครูไม่มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ ครูสั่งการบ้านมากเกินไป และ นักเรียนคุยกันระหว่างครูสอน นักเรียนที่มีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อน มีสาเหตุมาจาก ไม่ชอบ ทำงานกลุ่มกับเพื่อน ไม่ชอบเพื่อนบางคนในห้องเรียน และนักเรียนที่มีปัญหาการเงิน มีสาเหตุมา จาก ไม่รู้จักวางแผนการใช้จ่าย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาการเรียน มีสาเหตุมาจาก ไม่รู้จักการวางแผนใน การเรียน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน มีความเบื่อหน่ายในการเรียน และไม่ได้เรียนพิเศษ เพิ่มเติม นักเรียนที่มีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อน มีสาเหตุมาจาก ขาดความรับผิดชอบในการ ทำงานกลุ่ม ไม่มีความสามัคคีกันภายในห้อง และชอบอยู่คนเดียว และนักเรียนที่มีปัญหาการเงิน มี สาเหตุมาจาก ค่าครองชีพสูงขึ้น และฐานะของครอบครัวไม่ดี

จากผลการสำรวจปัญหาเบื้องต้น พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ส่วนใหญ่มีปัญหาการเรียน แต่เนื่องจากมีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนไว้เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษา ปัญหาที่พบบรองลงมา คือปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อน เพราะนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์ เข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพื่อนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น เพื่อนไม่ช่วยทำงาน และทะเลาะกับเพื่อน ดังที่ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534: 10) กล่าวว่า สัมพันธภาพเป็นความเกี่ยวข้องของมนุษย์ที่มีต่อกัน โดย ทางตรงและทางอ้อม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกัน ยอมรับนับถือ ตลอดจนการ ปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของสถาบันและวัฒนธรรมเดียวกัน มีการสืบทอดเจตนาารมณ์ จนเกิดเป็น สังคมขึ้น ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของมนุษย์เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม ซึ่ง สอดคล้องกับ กรอนลันด์ (อุไรวรรณ พันธุ์สุจริต. 2546: 1; อ้างอิงจาก Grounlund . 1969) กล่าวว่า นักเรียนที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อม มีปัญหาความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล เป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิผล เกิดความเครียดและไม่มีความสุข ในทาง ตรงกันข้ามนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีในโรงเรียนระดับมัศึกษานั้นจะเป็นนักเรียนที่ปรับตัวได้ดี มี สัมพันธภาพที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้ปกครองใช้ประกอบการนโยบายในการปรับปรุงและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่เหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 321 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 108 คน เป็นนักเรียนชาย 54 คน และนักเรียนหญิง 54 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 91 คน เป็นนักเรียนชาย 55 คน และนักเรียนหญิง 36 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 122 คน เป็นนักเรียนชาย 72 คน และนักเรียนหญิง 50 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่
 - 1.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.1.2 บุคลิกภาพ
 - 1.1.3 อึดทนโน้ทน
 - 1.1.4 ทักษะติดต่อการคบเพื่อน
 - 1.1.5 สุขภาพจิต

- 1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่
 - 1.2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
 - 1.2.2 การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง
- 1.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่
 - 1.3.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
 - 1.3.2 การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สัมพันธภาพกับเพื่อน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านการเรียน การทำงาน และด้านส่วนตัว การรู้จักให้และยอมรับเคารพในสิทธิของเพื่อน สนใจในความรู้สึกเพื่อน การห่วงใย ไกล่เกลี่ยสนทนากันซึ่งกันและกัน และการทำงานการกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 **ด้านการเรียน** ได้แก่ การให้การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในด้านการศึกษา

1.2 **ด้านการทำงานกลุ่ม** ได้แก่ การให้การช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือในการทำงานกลุ่ม การรู้จักให้การยอมรับเคารพในสิทธิความคิดเห็นของเพื่อนในการทำงานกลุ่ม และการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 **ปัจจัยด้านส่วนตัว** ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อत्मโนทัศน์ ทักษะติดต่อการคบเพื่อน และสุขภาพจิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนซึ่งวัดได้จากผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average)

2.1.2 **บุคลิกภาพ** หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของนักเรียนที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์ต่างๆในการดำรงชีวิต ซึ่งในการวิจัยนี้ได้แบ่งตามแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins' Activity Survey) โดยแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

2.1.2.1 **บุคลิกภาพแบบเอ** ได้แก่ ลักษณะของนักเรียนที่รักความก้าวหน้า ชอบฝ่าฟันอุปสรรค มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ทำงานด้วยความรวดเร็ว และไม่ชอบการรอคอย

2.1.2.2 บุคลิกภาพแบบบี ได้แก่ ลักษณะของนักเรียนที่ค่อนข้างเฉื่อยชา จิตใจเยือกเย็น ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่ชอบฝ่าฟันอุปสรรคใดๆ และไม่ชอบที่จะทำงานในเวลารีบด่วนแต่สามารถอดทนรอคอยได้

2.1.3 **อัตมโนทัศน์** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองของนักเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านความสามารถ และด้านสังคม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.3.1 **ด้านร่างกาย** ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อรูปร่างของตนเองในด้านรูปร่าง หน้าตา น้ำหนัก ส่วนสูง บุคลิกลักษณะท่าทางต่างๆ และการแต่งกายของตนเอง

2.1.3.2 **ด้านความสามารถ** ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อความสามารถของตนเองในด้านการเรียน และการทำงาน

2.1.3.3 **ด้านสังคม** ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อการประเมินค่าของตนเอง ในด้านการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนในการทำงาน และความภาคภูมิใจในตนเอง

2.1.4 **ทัศนคติต่อการคบเพื่อน** หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการคบเพื่อน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1.4.1 **ด้านความคิด** ได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับการพูดคุยกับเพื่อน การแสดงความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือกับเพื่อนในด้านการเรียนและการทำงาน

2.1.4.2 **ด้านด้านความรู้สึก** ได้แก่ ความพอใจ และความสนใจต่อการคบเพื่อน

2.1.4.3 **ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม** ได้แก่ การพูดคุยกับเพื่อน และการแสดงออกเพื่อให้เพื่อนทราบว่าตนเองชื่นชมเพื่อน

2.1.5 **สุขภาพจิต** หมายถึง ภาวะความสมบูรณ์ทางจิตใจของนักเรียนที่มีต่อตนเองและผู้อื่น โดยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ โดยวัดจากแบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว 60 (Thai GHQ 60: Thai General Health Questionnaires)

2.2 **ปัจจัยด้านครอบครัว** ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 **สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง** หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1.1 **การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง** ได้แก่ การแสดงความรักและเคารพของนักเรียนที่มีต่อผู้ปกครอง การเชื่อฟัง การช่วยเหลืองานที่ผู้ปกครองมอบหมายให้ทำด้วยความเต็มใจ ยอมรับกฎระเบียบภายในครอบครัว การทำกิจกรรมร่วมกับ

ผู้ปกครอง การขอคำแนะนำและการขอให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องราวต่างๆในการเรียน รวมถึงการทำกิจกรรมของนักเรียน

2.2.1.2 การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรักความห่วงใยต่อนักเรียน ให้กำลังใจและให้ความไว้วางใจในการทำกิจกรรมของนักเรียน เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำทั้งในด้านการเรียนและด้านส่วนตัวกับนักเรียน

2.2.2 การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างผู้ปกครองในด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน ได้แก่ การทำงานร่วมกับเพื่อนของผู้ปกครอง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพในสิทธิความคิดเห็นของเพื่อนในการทำงานของผู้ปกครอง

2.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

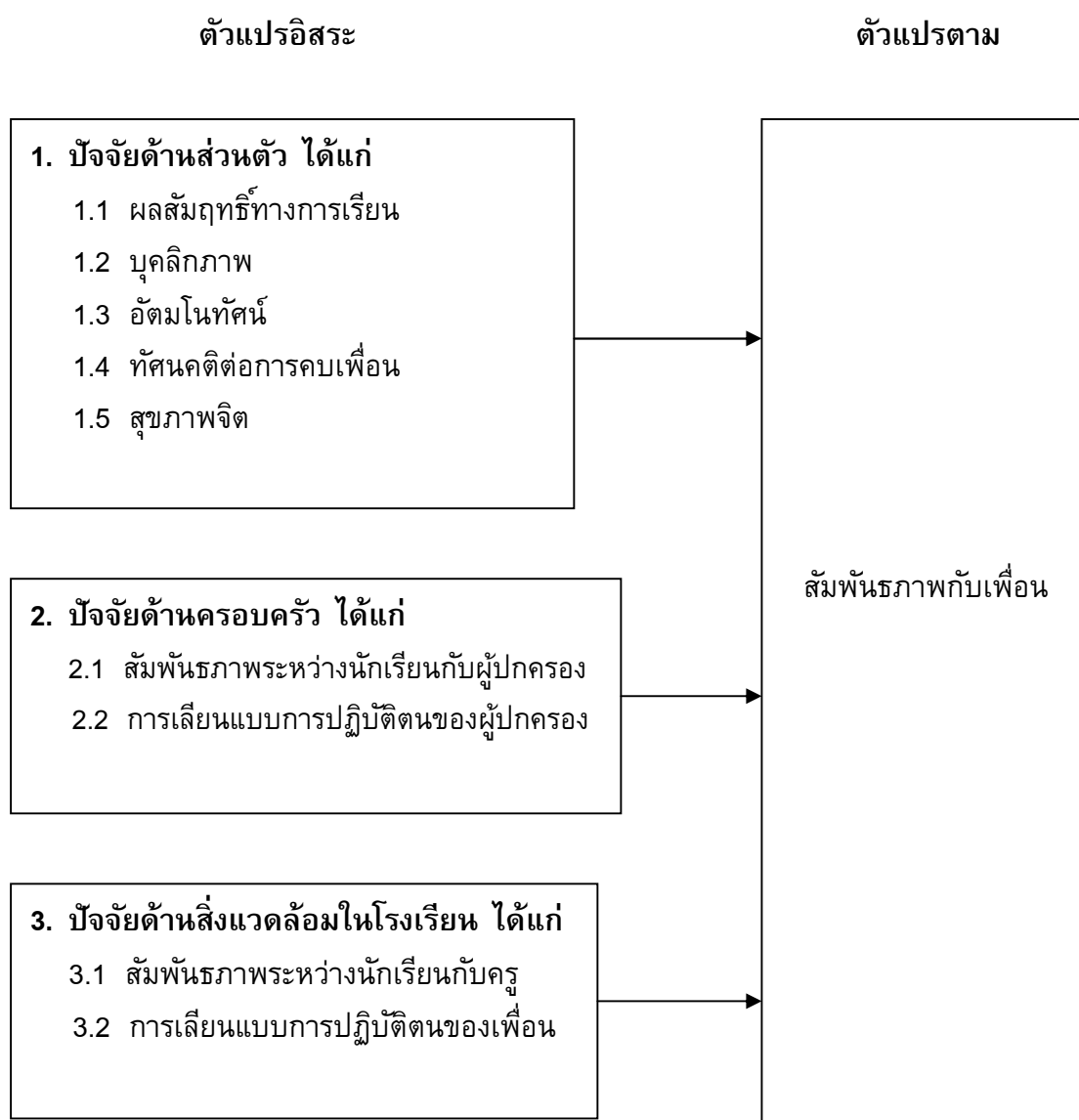
2.3.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู และการปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1.1 การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู ได้แก่ การเคารพเชื่อฟังครูผู้สอน ตั้งใจเรียน ปฏิบัติตามคำสั่งสอนและชี้แนะของครู และซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

2.3.1.2 การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน ได้แก่ ความเมตตาปราณี เอาใจใส่ต่อนักเรียน ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะแก่นักเรียนทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว เมื่อนักเรียนมาขอคำปรึกษา

2.3.2 การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนตามแบบอย่างเพื่อนในด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ได้แก่ พฤติกรรมของนักเรียนที่ปฏิบัติตามหรือคล้ายตามเพื่อนที่มีต่อเพื่อนร่วมชั้นคนอื่นในด้านการเรียน และการทำงานกลุ่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อັตมโนทัศน์ ทศนคติต่อการคบเพื่อน และสุขภาพจิต ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และ การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน ส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงขอตั้งสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้เป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน สารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน

1.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพกับเพื่อน

สัมพันธภาพ หมายถึง ความผูกพัน ความเกี่ยวข้อง (ราชบัณฑิตยสถาน 2525: 796) จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องสัมพันธภาพ ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "สัมพันธภาพ" ไว้ดังนี้

ซิคเกอร์ริง (Chickering. 1993: 90) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคลมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นและการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งการอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้แก่ ความสามารถยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่นได้ และการมีน้ำใจกว้าง การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การให้และการรับ เป็นต้น

ชัยพร วิชชาวุธ (2530: 69) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างบุคคล มนุษย์อยู่เป็นสังคม การกระทำของมนุษย์แต่ละคนจึงสัมพันธ์กับการกระทำของคนอื่นๆในสังคม เกิดขึ้นทันทีเมื่อการกระทำของคนหนึ่งมีผลกระทบต่อผลกรรมที่อีกคนหนึ่งจะได้รับ

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534: 10) กล่าวถึง ความหมายของสัมพันธภาพว่า สัมพันธภาพเป็นความเกี่ยวข้องของมนุษย์ที่มีต่อกัน โดยทางตรงและทางอ้อม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกัน ยอมรับนับถือ ตลอดจนจนการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของสถาบันและวัฒนธรรม

เดียวกัน มีการสืบทอดเจตนารมณ์ จนเกิดเป็นสังคมขึ้น ความเกี่ยวของสัมพันธ์กันของมนุษย์เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม

เกย์ (มณี ดีประสิทธิ์. 2541: 7; อ้างอิงจาก Gay. 1981) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในระหว่างบุคคล โดยกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อยอย่างต่อเนื่อง และรวมเข้าด้วยกันเป็นองค์ประกอบของกระบวนการของความคุ้นเคยและบุคคลที่เกี่ยวข้องจะอยู่ในฐานะบุคคลอันเป็นที่รักของกันและกัน

จากความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลดังกล่าว สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างบุคคล เพื่อทำความรู้จักกัน เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรักใคร่ ความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของบุคคลรวมทั้งสังคม ทำให้เกิดการปรับตัวทางสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในสิทธิผู้อื่น รู้จักการให้และการยอมรับ ฟังพาทซึ่งกันและกัน

1.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นผลรวมของการปฏิบัติความประพฤติระหว่างบุคคลซึ่งเกิดจากการที่บุคคลได้ร่วมทำกิจกรรมและมีส่วนร่วมในด้านการติดต่อสื่อความหมาย ความร่วมมือ การเปลี่ยนแปลงการแก้ปัญหาและการจูงใจซึ่งกันและกัน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2539: 115 – 117) แนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้นมีหลายทฤษฎี สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสามมิติของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (FIRO – Fundamental Interpersonal Relation Orientation) โดยวิลเลียม ชูลท์ (Schultz.1966: 59) ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงความต้องการระหว่างบุคคลทั้งในระดับพฤติกรรมและความรู้สึก ซึ่งจำเป็นและเพียงพอที่จะอธิบายการแสดงออกของบุคคล เมื่อมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในกลุ่มได้โดยความต้องการระหว่างบุคคลในระดับพฤติกรรมประกอบด้วย 3 มิติ คือ

มิติที่ 1 การเข้ากลุ่ม (Inclusion) เป็นมิติการเข้า – ออก (In-Out) หมายถึง ขอบเขตการติดต่อของมนุษย์ บางคนชอบการเข้ากลุ่มมาก ชอบที่จะไปงานเลี้ยงต่างๆและทำสิ่งต่างๆร่วมกับกลุ่ม ชอบที่จะเป็นผู้เริ่มต้นการสนทนากับคนแปลกหน้าก่อน ในขณะที่บางคนชอบที่จะอยู่คนเดียว ชอบความเป็นส่วนตัว และหลีกเลี่ยงงานต่างๆซึ่งความแตกต่างเหล่านี้มีตั้งแต่ระดับ Over Social (สภาพที่บุคคลรู้สึกเป็นทุกข์เมื่ออยู่ตามลำพัง) จนถึง Under Social (สภาพที่บุคคลรู้สึกเป็นทุกข์เมื่อมีบุคคลอื่นปรากฏอยู่ด้วย)

มิติที่ 2 การควบคุม (Control) เป็นมิติของการอยู่เหนือกว่าหรืออยู่ใต้กว่า (Top-Bottom) หมายถึง ขอบเขตของอำนาจการควบคุมและมีอิทธิพล บางคนมีความสุขเมื่อเขาได้รับมอบหมายให้ดูแลบุคคลอื่น ชอบที่จะเป็นเจ้านาย เป็นผู้ให้คำสั่งหรือเป็นผู้ทำการตัดสินใจสำหรับตนเองและผู้อื่น แต่บางคนชอบที่จะไม่ต้องควบคุมหรืออยู่เหนือบุคคลอื่น พอใจที่จะไม่เคยบอกให้

ใครทำอะไรและพยายามค้นหาสภาพที่จะไม่ต้องรับผิดชอบอะไร มนุษย์มีความแตกต่างกันในความปรารถนาที่จะควบคุมบุคคลอื่น หรือเป็นอิสระจากการควบคุมบุคคลอื่นตั้งแต่ Autocratic (สภาพที่บุคคลรู้สึกเป็นทุกข์เมื่อไม่ได้เป็นผู้ควบคุม) จนถึง Abdicratic (สภาพที่บุคคลรู้สึกเป็นทุกข์ขณะที่ควบคุมบุคคลอื่น)

มิติที่ 3 ความรักใคร่ผูกพัน (Affection) เดิมซูทส์ใช้คำว่า “Affection” ซึ่งแสดงถึงมิติของการอยู่ใกล้ – ไกล (Near-Far) หมายถึง ขอบเขตของการใกล้ชิดสนิทสนมกับบุคคลอื่น แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมามากมายที่ใช้แบบวัดไฟโร-บี แสดงให้เห็นว่าการใช้คำว่า Affection ทำให้ผู้ตอบสับสนแยกไม่ออกระหว่างความชอบพอที่เป็นความรู้สึกและความชอบที่เป็นพฤติกรรม ดังนั้นซูทส์ จึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า “Openness” แทนความเปิดเผย (Openness) เป็นมิติของการเปิด – ปิด (Open-Close) หมายถึง ขอบเขตของการเปิดเผยของมนุษย์ บางคนได้รับความพอใจจากการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งเขาสามารถพูดคุยเกี่ยวกับความรู้สึกของเขา ความลับและความคิดภายในตัวเขา ชอบที่จะมีคนที่เขาไว้วางใจได้หนึ่งหรือสองคนหรือมากกว่านั้น แต่บางคนพอใจกับการหลีกเลี่ยงจากการเปิดเผยกับบุคคลอื่นและค่อนข้างที่จะรักษาสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นให้อยู่ในระดับที่คุ้นเคยมากกว่าระดับการเป็นเพื่อนสนิท

ส่วนความต้องการระหว่างบุคคลในระดับความรู้สึกประกอบด้วย 3 มิติ คือ

มิติที่ 1 ความสำคัญ (Significance) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่าตนเองนั้นมีความสำคัญกับบุคคลอื่นและรู้สึกว่าบุคคลอื่นนั้นมีความสำคัญ มีความหมายกับตนเอง

มิติที่ 2 ความสามารถ (Competence) เป็นความรู้สึกถึงความสามารถของบุคคล เมื่อความสามารถคือการตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยความสามารถของตนเอง

มิติที่ 3 ความน่าคบ (Likability) เป็นความรู้สึกน่าคบกับบุคคลอื่น บุคคลส่วนมากอาจจะมีความสามารถ มีความสำคัญ แต่ไม่น่าคบ เช่น อาชญากรที่ประสบความสำเร็จ หรือจอมเผด็จการผู้กดขี่

นอกจากนี้ ซูทส์ ยังได้แบ่งความเข้ากันได้ของบุคคล (Compatability) ออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. Atmosphere Compatability เป็นความเข้ากันได้ของบุคคลซึ่งเกิดจากความต้องการที่เหมือนกัน เช่น ชอบสังคมเหมือนกัน

2. Role Compatability เป็นความเข้ากันได้ของบุคคลซึ่งเกิดจากความต้องการที่ต่างกันหรือตรงกันข้ามกัน เช่น บุคคลที่ต้องการควบคุมบุคคลอื่น จะเข้ากันได้กับบุคคลที่ต้องการให้บุคคลอื่นควบคุมตนเอง

ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของซัลลิแวน ซึ่ง ฮอลล์ และลินเซย์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 55 – 57 ; อ้างอิงจาก Hall and Lindzey. 1963) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลโดยมีความเห็นว่า พฤติกรรมและบุคลิกภาพของมนุษย์เป็นผลมาจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล บุคคลไม่สามารถแยกความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้เลยนับตั้งแต่เกิด

มนุษย์นั้นเป็นผลผลิตของการมีความสัมพันธ์กันทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาเป็นเครื่องบ่งชี้ความต้องการของบุคคลและบอกทิศทางของการเจริญเติบโต

1.ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความเชื่อว่ามนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน 2 ประการ คือ (ทัศนาศาสตร์ บัญฑทอง. 2528 : 20 – 31)

1.1 ความต้องการความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นความต้องการทางสรีระวิทยา เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ

1.2 ความต้องการความมั่นคง (Security) เป็นความต้องการด้านจิตสังคมรวมถึงความสุขสบายใจ การมีความคิดและค่านิยมที่อยู่บนกรอบกับการยอมรับของสังคม สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยที่บุคคลจะได้รับความอบอุ่นใจเพราะมีเพื่อน ซึ่งเพื่อนในที่นี้ หมายถึง ผู้หนึ่งผู้ใดที่บุคคลนั้นสนิทสนมพอที่จะยอมรับทุกซักร้อนได้ ไม่ว่าจะอยู่ในวัยเดียวกันหรือไม่ก็ตาม บุคคลที่มีเพื่อนแม้หนึ่งคนยอมไม่เป็นโรคจิตประสาท (ปลัดดี อุณหเลขกะ. 2533: 14; ประมวล คิดคินสัน. 2524)

2.โครงสร้างบุคลิกภาพ ซึ่งชัลลิแวนได้อธิบายว่า โครงสร้างบุคลิกภาพมีหลากหลายเป็นผลจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสามารถแบ่งได้ 3 ประการ คือ (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2539: 66)

2.1 กระบวนการปรับเปลี่ยนพลังงาน (Dynamism) คือ พฤติกรรมที่เป็นความเคยชินในด้านความสัมพันธ์กับคนอื่น เช่น ชอบรับใช้ช่วยเหลือบุคคล ชอบเอาเปรียบ ชอบปั่นเพื่อให้ใครๆ เห็นอกเห็นใจ ฯลฯ ศูนย์กลางของกระบวนการปรับเปลี่ยนพลังงาน คือ ระบบตัวตน (Self System) เป็นกระบวนการที่พัฒนามาจากวิธีการป้องกันตนเอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับผู้อื่น ดำเนินไปอย่างราบรื่น

2.2 กระบวนการสร้างสร้างภาพบุคคล (Personification) คือ มโนภาพที่บุคคลวาดเป็นภาพตัวเอง เป็นภาพคนอื่นที่มีสัมพันธภาพกับตน โดยจะมีความเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งซึ่งกับความรู้สึก เจตคติและความคิดที่บุคคลมีขึ้นเนื่องจากได้รับประสบการณ์ทางด้านความพึงพอใจและความวิตกกังวล และจะมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของบุคคลที่เคยได้รับจากบุคคลอ้างอิง และสร้างภาพบุคคลตามประสบการณ์ที่ได้รับได้ผลิต อันจะทำให้บุคคลมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบุคคลอื่น นั่นก็คือ บุคคลสามารถที่จะประเมินตนได้ ดังนั้นภาพก็จะเกิดขึ้น

2.3 กระบวนการคิด (Cognitive Process) ชัลลิแวนเชื่อว่า กระบวนการคิดเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพ ซึ่งมี 3 ลักษณะใหญ่ๆ

2.3.1 ประสบการณ์โปรโตแทกซิก (Prototaxic) เป็นประสบการณ์ที่ยังมิได้พัฒนาปรับปรุง เป็นความคิดระดับทารกเกี่ยวกับการรับรู้ทางด้านประสาทสัมผัส ความรู้สึก ซึ่งเกิดขึ้นทันทีทันใดโดยปราศจากการเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมและในที่สุดบุคคลไม่สามารถรำลึกได้อีก

2.3.2 ประสบการณ์พาราแทกซิก (Parataxic) เป็นประสบการณ์ที่ต่อเนื่องจากประสบการณ์โปรโตแทกซิก บุคคลเริ่มเชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมให้มีความสัมพันธ์เป็นประสบการณ์ได้แยกได้ว่าสิ่งใดคือตนเอง สิ่งใดไม่ใช่ตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะเข้าใจสัมพันธภาพระหว่างสิ่งต่างๆ

2.3.3 ประสบการณ์ซินแทกติก (Syntactic) เป็นประสบการณ์ขั้นสูงสุด บุคคลเริ่มเรียนรู้ติดต่อโดยใช้ภาษา คำพูด สัญลักษณ์ มีผลให้บุคคลสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างมั่นคง

สรุปได้ว่า ซัลลิแวน เน้นสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคม เพราะจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลมีพฤติกรรมเกิดขึ้น เขาเน้นความมั่นคงและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดี เพื่อสภาพจิตสังคมสมบูรณ์ การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ดีจะก่อให้เกิดปัญหามากมาย อันเป็นผลมาจากขาดความพึงพอใจ (มณี ดีประสิทธิ์. 2541: 28; อ้างอิงจาก Friberg. 1983)

นอกจากทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของไฟโรและซัลลิแวนแล้ว ยังมีทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเพปพลาว ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีสาระสำคัญตอนหนึ่งที่น่าสนใจในเรื่องบุคคลที่มีความเชื่อว่า บุคคลแต่ละคนประกอบด้วยลักษณะและความต้องการทางเคมี สรีระวิทยา และด้านสัมพันธภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนี้มีพื้นฐานของการพัฒนาของบุคลิกภาพตั้งแต่วัยทารกตลอดจนช่วงชีวิต พัฒนาการนี้เป็นไปเพื่อให้ชีวิตที่มีความสุขและมีประโยชน์ บุคคลทุกคนมีความต้องการเฉพาะตน เมื่อความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง เป็นผลให้เกิดความไม่พอใจ ความคับข้องใจ เครียดและกังวล ความรู้สึกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับระดับของความปรารถนาที่แต่ละบุคคลได้ตั้งไว้ และเมื่อนั้นบุคคลจะต้องจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น และรู้สึกมั่นคงมากขึ้น

1.1.3 การสร้างสัมพันธภาพ

การสร้างสัมพันธภาพนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เริ่มมาตั้งแต่แรกเกิดจนถึงช่วงสุดท้ายของชีวิต บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวด้านต่างๆของชีวิตส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับด้านสัมพันธภาพ บางคนแม้จะมีความรู้ดีแต่มีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน ทำให้มีปัญหาในการดำรงชีวิต เกิดความอึดอัด ไม่สบายใจ ขาดความมั่นใจ จึงหลบหนีจากสังคมหรือประกับความล้มเหลวในชีวิตได้ (ศิริรัตน์ ผุดผ่อง. 2540: 24)

ในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีนั้น ควรเริ่มจากการทำความเข้าใจตนเอง และปรับปรุงในข้อบกพร่องของตนเองก่อน ในการเรียนรู้ที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ควรเริ่มจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “ตน” หรือ “ตนเอง” เสียก่อน ซึ่ง คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530: 112 – 113) ได้แบ่ง “ตน” ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ตนตามอุดมคติ (Idea Self) หมายถึง ตนที่เราอยากจะเป็น
2. ตนที่ตนเองรับรู้และคนอื่นรับรู้ (Perceived Self) มี 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 ตนที่ตนเองรับรู้ หมายถึง การที่เรามองตนเองว่าเป็นอย่างไร เช่น เรามองว่าตัวเองเก่ง ดี รวย เป็นต้น

2.2 คนที่คนอื่นรับรู้ หมายถึง การที่คนอื่นมองเราว่าเรามีลักษณะอย่างไร เช่น เป็นคนไม่สุภาพ ไม่เป็นมิตร เป็นต้น

3. คนที่เป็นจริง (Real Self) หมายถึง สภาพที่แท้จริงของบุคคล บางครั้งบุคคลบางคนไม่สามารถรู้จักตนเองได้ดี จึงแสดงพฤติกรรมออกไปไม่เหมาะสม เช่น บางคนชอบร้องเพลงทั้งๆที่ร้องเพลงไม่เพราะเลย

Johnson (1968: 7 – 9) ได้เสนอแนะวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันไว้ดังนี้คือ

1. การรู้จักและไว้วางใจกัน ซึ่งจะเกิดได้จากการเปิดเผยตนเอง ได้แก่ การเปิดเผยว่าเรามีความรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งที่ได้กระทำลงไป การตระหนักรู้ในตนเอง ได้แก่ รู้ เข้าใจ และยอมรับในความรู้สึก ความคิด ความสามารถ และการกระทำของตนเอง การยอมรับตนเอง ได้แก่ พอใจและยอมรับลักษณะต่างๆของตนเอง

2. การสื่อสารกันอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา ได้แก่ บอกความคิด ความรู้สึกของเราให้ผู้อื่นทราบอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา

3. การยอมรับและสนับสนุนกัน ได้แก่ ช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นมีปัญหา หรือประสบภาวะวิกฤติ การรู้จักแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้ง จะช่วยให้บุคคลมีความใกล้ชิด และสนิทสนมกันมากยิ่งขึ้น

1.1.4 หลักพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ

ความสามารถที่จะช่วยให้ผู้อื่นยอมรับเป็นเพื่อนนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถและทักษะทางสังคมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งโคลแมนและแฮมเมอร์ (สุภาพรธรรม โคตรจรัส. 2527: 87; อ้างอิงจาก Coleman and Hammer. 1974, *Harvard Business Review*) ได้กล่าวถึงพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ได้แก่

1. การมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สัมพันธภาพใดก็ตามจะยั่งยืน ก็ต่อเมื่อสัมพันธภาพนั้นสนองความต้องการของบุคคลทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อความรัก การเป็นที่ยอมรับทางสังคม ความรู้สึกมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี เป็นต้น ถ้าไม่สนองความต้องการของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง สัมพันธภาพก็ไม่อาจคงอยู่ได้ ดังนั้น การมีวัตถุประสงค์และความต้องการร่วมกัน จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

2. การเคารพในสิทธิและความเป็นตัวของตัวเองของบุคคล

สัมพันธภาพที่ใกล้ชิดอาจแตกร้างได้ ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งล่วงล้ำสิทธิและไม่ยอมรับให้ฝ่ายหนึ่งเป็นตัวของตัวเอง คนที่เคยสนิทกันอาจเลิกคบกันได้ การปฏิบัติต่อกันแบบประชาธิปไตย

ด้วยความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของกันและกัน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง แต่ไม่ได้หมายความว่า เราจะต้องยอมรับและเห็นด้วยกับความคิด หรือความเชื่อของเขา

3. โครงสร้างและแบบแผนของสัมพันธภาพ

สัมพันธภาพทางสังคมทั่วไป มักมีโครงสร้างและลักษณะการติดต่อสื่อสารที่สอดคล้องกัน เช่น สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อน บิดามารดากับบุตร เป็นต้น โครงสร้างและแบบแผนการติดต่อสื่อสารและขึ้นอยู่กับผู้อื่นที่อยู่ในสัมพันธภาพนั้นเป็นรายๆ ไป ส่วนใหญ่การพัฒนาขึ้นอยู่กับขอบเขตที่สร้างความพึงพอใจให้ทั้งสองฝ่าย สัมพันธภาพจะยาวนานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ทั้งสองฝ่ายได้รับ

4. องค์ประกอบของการติดต่อสื่อสาร

องค์ประกอบในการติดต่อสื่อสารซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ได้แก่

4.1 การมีภูมิหลัง และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เช่น ผู้มีระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจเดียวกัน มักมีภาษาที่ติดต่อสื่อสารความหมายในระดับเดียวกัน

4.2 การเลือกรับรู้โดยให้ความสนใจเฉพาะข้อความบางตอน ทำให้ไม่ได้รับข้อเท็จจริงทั้งหมด ซึ่งทำให้การตีความผิดพลาดได้

4.3 อารมณ์ และความรู้สึก ในขณะที่มีการรับรู้ปัจจัยในสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์หรือบุคคลที่ก่อให้เกิดอารมณ์ต่างๆ เช่น ความมั่นใจ ความกลัวหรือความโกรธ เป็นต้น อาจทำให้เกิดการรับรู้และการตีความหมายที่ผิดพลาดได้

5. การรู้จักตนเอง และสิ่งแวดล้อมอย่างกระจ่าง

5.1 การรับรู้ตนเองตามความเป็นจริง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับตนเอง

5.2 การรับรู้ผู้อื่นได้ตรงความเป็นจริง ย่อมนำไปสู่การยอมรับในตัวจริงของผู้อื่น

5.3 การรับรู้ได้ตรงความเป็นจริง ซึ่งสัมพันธภาพจะยืดยาวได้ ถ้าสนองความต้องการ และก่อให้เกิดความพึงพอใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย ดังนั้น จึงต้องพยายามขจัดปัญหาในการติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้น

6. การห่วงใยในสวัสดิการของผู้อื่น

อาจแสดงออกโดยการพูดหรือการกระทำ อาจพูดปลอบใจ แสดงความห่วงใย หรือให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นประสบความยุ่งยากลำบากใจหรือแสดงความซาบซึ้ง แสดงความขอบคุณในคุณความดีที่ผู้อื่นได้แสดงต่อตน แสดงความชื่นชมในความดีที่ผู้อื่นมี ย่อมเป็นการเสริมแรงคุณลักษณะเช่นนั้น และช่วยสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

7. การซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

การเป็นตัวของตัวเองและซื่อสัตย์ต่อความคิดเห็นและความเชื่อของตนเองนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญ บุคคลไม่ควรหลีกเลี่ยงที่จะพูดความจริงเพียงเพราะไม่กล้าเผชิญความขัดแย้ง และควรมีความเชื่อด้วยว่าผู้อื่นก็ย่อมจะกล้าเผชิญความจริง และหาทางแก้ไขปัญหาได้ในทางสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม ความเป็นจริงที่พูดต้องแสดงให้เห็นความเคารพในความเป็นตัวของตัวเองของผู้อื่น

คำนึงถึงความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมทั้งแสดงความห่วงใย เป็นมิตรอย่างจริงใจด้วยความหวังดี จึงเป็นความจริงที่นุ่มนวลไม่ก้าวร้าว

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้บุคคลเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พฤติกรรมและการแสดงออกของแต่ละบุคคลจะทำให้สามารถรับรู้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ได้ การรับรู้และการตีความถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นที่ถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง รับรู้ตนเองและผู้อื่นตามสภาพความเป็นจริง รวมทั้งการแสดงออกด้วยความจริงใจ ความห่วงใย การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น จะทำให้สัมพันธภาพระหว่างบุคคลแน่นแฟ้นและยืนยาวขึ้นได้

1.1.5 ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ชไนเดอร์ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2529: 12; อ้างอิงจาก Schneider. 1976) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ดังนี้ คือ

1. ความพอใจร่วมมือ (Mutuality) หมายถึง การที่บุคคลคบหาสมาคมกันนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้สึกและความพอใจของทั้งสองฝ่ายเป็นเบื้องต้น ต่างฝ่ายพอใจคบหาสมาคม ถ้าต่างฝ่ายต่างไม่พอใจที่จะคบหาสมาคมต่อกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็จะไม่ยืดยาวต่อไป อาจจะเป็นการรู้จักกันอย่างผิวเผินเท่านั้น

2. การรู้จักละไว้วางใจกัน (Knowledge and Trust) เมื่อบุคคลพอใจที่จะคบหาสมาคมกันแล้ว ก็ต้องทำความรู้จักกัน ต้องศึกษารายละเอียดและประวัติส่วนตัวของฝ่ายตรงข้าม หาโอกาสสนทนากันแล้ววิเคราะห์ดูว่า บุคคลนั้นๆ มีทัศนคติหรือรสนิยมแบบเดียวกับตนหรือไม่ การที่จะทำให้ผู้อื่นไว้วางใจตนเองนั้น บางคนจะใช้วิธีเปิดเผยตนเอง แสดงความบริสุทธิ์ใจเพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามรู้จักคุ้นเคย หรือไว้วางใจรวดเร็วขึ้น ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่จะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจ สนับสนุนกันเป็นอย่างดี

3. ปทัสถานส่วนบุคคล (Personal Norms) สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ได้แก่ ปทัสถานส่วนบุคคลที่แต่ละบุคคลยึดมั่นและแสดงออกอันมีผลกระทบต่อผู้อื่น เช่น การแสดงกิริยามารยาท ความประพฤติส่วนตัว อุปนิสัยใจคอ และบุคลิกภาพของบุคคลนั้น เป็นต้น ถ้าบุคคลมีปทัสถานส่วนบุคคลดี ก็เป็นเสน่ห์ของบุคคลนั้น ทำให้บุคคลนั้นเป็นที่รักใคร่และชื่นชอบของบุคคลอื่น อันจะเป็นปัจจัยในการสร้างสัมพันธภาพหรือมิตรภาพที่ดีต่อกันได้

4. การลงทุนส่วนตัว (Self Investment) เมื่อบุคคลเข้าไปมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นใดก็ตาม บุคคลอาจจะได้กำไรหรือขาดทุน กำไรในที่นี้หมายถึง ความพอใจ ความสำเร็จ ความร่าเริงและความสุขใจ ส่วนขาดทุน หมายถึง ความไม่สบายใจ ความทุกข์ใจ ความอับอายและความกระวนกระวายใจ ดังนั้น การที่บุคคลจะคบกับใครนั้น แต่ละบุคคลจะต้องพิจารณาถึงกำไรและขาดทุนไว้ในใจและยอมลงทุนโดยเสียบางส่วนเพื่อแลกกับบางอย่างที่พอใจ

คาร์คัฟ และเบเรนสัน (Carkhuff and Berenson.1977: 203 – 207) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์แบบเปิด หมายถึง การเปิดเผยความรู้สึก เต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเปิดเผยเพื่อความเข้าใจอันดี และก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่มั่นคง
2. มีความรู้สึกร่วม หมายถึง สามารถมีความเข้าใจบุคคลอื่น รับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น
3. เคารพและยอมรับในบุคคลอื่น หมายถึง ยอมรับบุคคลอื่นโดยไม่ตัดใจว่าถูกหรือผิด ไม่ประเมิณบุคคลอื่น เคารพในบุคคลอื่นว่า รับผิดชอบความคิดเห็นของบุคคลอื่น
4. การยอมรับโดยไม่ต้องเห็นด้วย หมายถึง การเป็นผู้ฟังที่ดีที่จะพยายามทำความเข้าใจโดยไม่ประเมิณบุคคลอื่น แต่ให้ความสนใจในบุคคลอื่น

นอกจากนี้ ในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่มีใครที่จะเป็น “ผู้รับ” หรือ “ผู้ให้” อยู่ฝ่ายเดียวได้ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน เป็นพฤติกรรมสังคมที่จะต้องมีการตอบสนองกันอยู่ตลอดเวลา พฤติกรรมสังคมนี้ เป็นศิลปะที่เรียนรู้ได้ แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพื้นฐานอันละเอียดอ่อนในจิตใจของแต่ละบุคคลบางตนสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ไว และสามารถ “ให้” สิ่งที่คุณนั้นต้องการได้ถูกต้อง ผลที่เกิดขึ้นคือ ความพอใจอันนำไปสู่ไม่ตรีจิตและมิตรภาพ แต่บางคนพื้นฐานทางจิตใจยังไม่ละเอียดอ่อนนัก จึงไม่สามารถอ่านความรู้สึกหรือความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งได้ การตอบสนองจึงอาจจะไม่ถูกต้อง ผลที่เกิดขึ้นนั้นก็คือ ความไม่พึงพอใจซึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้ง นอกจากนี้ ปัจจัยที่แฝงอยู่เป็นเครื่องส่งเสริมให้มิตรภาพดำเนินไปอย่างราบรื่นคือ ความจริงใจที่เกิดขึ้นทั้งฝ่ายผู้ให้และผู้รับ (กิตติยวดี บุญซื่อ. 2522:114)

จากปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับสัมพันธภาพซึ่งบุคคลจะต้องเปิดเผยความรู้สึกของตนเองและรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นของบุคคลอื่นด้วย เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับตนเองและผู้อื่น มีความไว้วางใจกัน เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

1.1.6 การพัฒนาสัมพันธภาพ

แซสส์ (วิมล หนองพงษ์. 2538: 28; อ้างอิงจาก Sasse. 1975) กล่าวว่า สัมพันธภาพกับผู้อื่นมิได้เกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติ สัมพันธภาพจะเจริญหรือมีความมั่นคง ขึ้นอยู่กับบุคคลและความสัมพันธ์ของบุคคล ดังนั้น การสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นจึงเป็นพื้นฐานของกระบวนการพัฒนาความรู้สึกและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การพัฒนาสัมพันธภาพประกอบด้วย

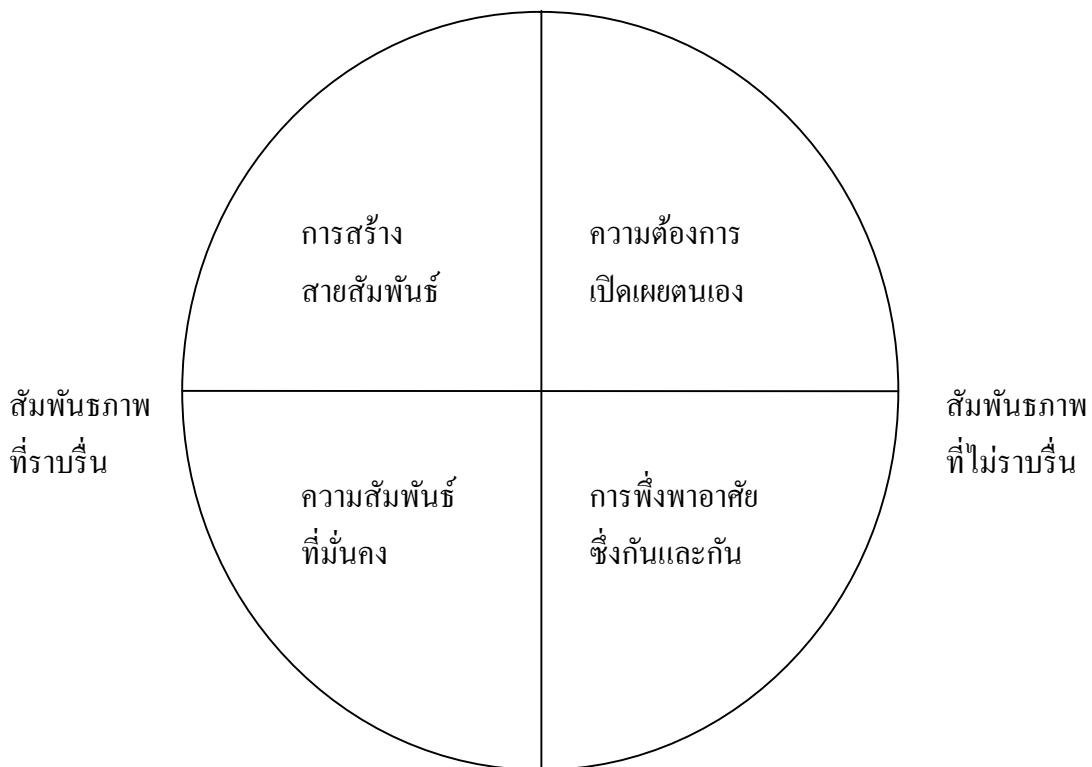
1. การสร้างสายสัมพันธ์ เป็นความรู้สึกที่ทำให้บุคคลอื่นสบายใจ การสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีนำไปสู่การปฏิสัมพันธ์ในครั้งต่อไป ขณะที่พัฒนาสายสัมพันธ์ บุคคลจะรู้สึกสบายใจ ไม่ป้องกันตนเอง แต่จะเปิดเผยตนเองและเล่าเรื่องเกี่ยวกับตนเองมากขึ้น

2. การเล่าเกี่ยวกับตนเอง เมื่อบุคคลมีสายสัมพันธ์ต่อกัน บุคคลมักชอบเล่าถึงความรู้สึก ประสบการณ์ และทัศนคติของตนเอง ทำให้รู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

3. การรู้จักฟังพาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทราบว่าผู้อื่นชอบอะไร ไม่ชอบอะไร เพื่อจำได้ตอบสนองได้ถูกต้อง และทราบว่าจะช่วยเหลือกันได้อย่างไร

4. ความต้องการสัมพันธ์ที่มั่นคง บุคคลจะเริ่มมีการเคารพซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น และมีความรักในสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นเพื่อให้สัมพันธภาพนั้นมั่นคงต่อไป

แซสส์ ยังกล่าวอีกว่า การพัฒนาทั้งสี่ขั้นเปรียบเหมือนซี่ล้อรวมทั้งหมดคือวงล้อ โดยสามารถหมุนไปเรื่อยๆ เป็นความสัมพันธ์ที่มั่นคง แต่ถ้การสร้างสายสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะการโต้เถียง เอาชนะกันในบรรยากาศที่ไม่ดี จะทำให้บุคคลเริ่มลดการเปิดเผยตนเอง และการสร้างสายสัมพันธ์จะลดลง การพบปะน้อยลง เปรียบเหมือนวงล้อที่หมุนไปข้างหลัง ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 วงล้อสัมพันธภาพ

นอกจากนี้ แซสส์ (อาจารย์ ช่างประดับ. 2550; อ้างอิงจาก Sasse. 1975) ยังกล่าวว่า การสร้างความคุ้นเคยเป็นสิ่งสำคัญซึ่งเปรียบเสมือนบันไดที่บุคคลต้องก้าวไปที่ละขั้น ดังนี้

1.ความใกล้ชิดทางปัญญา เมื่อบุคคลมาพบกันมักจะเริ่มความสัมพันธ์ด้วยคำพูด และความคิด เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับภาพยนตร์ ความเป็นไปของสังคม เป็นต้น ในขั้นนี้ต่างก็รักษาความรู้สึกที่แท้จริงในบางเรื่องของตนไว้และไม่แสดงออกเกินไป

2.ความใกล้ชิดทางร่างกาย บุคคลที่มาถึงขั้นนี้จะมีความสนิทสนมกันมากขึ้น มีการสัมผัสกัน เช่น การจับมือ การแตะไหล่ การโอบกอด เป็นต้น

3.ความใกล้ชิดทางอารมณ์ บุคคลที่มาถึงขั้นนี้จะมีความสนิทสนมกันมากขึ้นได้ อย่างเป็นธรรมชาติ ไม่เสแสร้ง ไม่ปกป้องตนเอง บุคคลจะสามารถเข้าใจ มีความรักและสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้สึกหรือความคิดส่วนตัวหนึ่ง ด้วยความต้องการของแต่ละบุคคลนั้นมีความคิด และความสามารถทางปัญญา ส่วนบางคนอาจมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพราะมีความใกล้ชิดทางอารมณ์ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในขณะที่สัมพันธ์ภาพกำลังพัฒนานั้น สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาร่วมกันคือ ลักษณะของบุคคล ได้แก่

3.1ความไว้วางใจ ความสามารถในการไว้วางใจผู้อื่น เป็นการแสดงถึงความเชื่อมั่นว่าจะไม่มีใครปฏิบัติ หรือทำให้เราเสียความรู้สึก ความไว้วางใจในที่นี้ หมายถึง การที่เราคาดหวังว่าบุคคลอื่นจะให้การยอมรับและสนับสนุน ความไว้วางใจจะเริ่มระหว่างสองระยะแรกของวงล้อสัมพันธ์ภาพ กล่าวคือ ขณะสร้างสายสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความไว้วางใจ จะมีส่วนสำคัญและเป็นตัวชี้ว่า วงล้อสัมพันธ์ภาพจะเดินไปทางใด

3.2ความรักหรือความชอบ ความต้องการความรักความพอใจจะเป็นสิ่งสำคัญของสัมพันธ์ภาพโดยเฉพาะจำนวนและปริมาณของความรักในสัมพันธ์ภาพเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยในการพัฒนา แต่ไม่จำเป็นว่าสัมพันธ์ภาพที่จะเกิดขึ้นจะต้องมีความรัก เช่นสัมพันธ์ภาพในทางธุรกิจ

3.3พลังหรืออำนาจ เป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล หลังหรืออำนาจจะเห็นได้ชัดในบางสัมพันธ์ภาพ เช่น พ่อแม่มีอำนาจลงโทษลูก ตำรวจมีอำนาจยึดใบขับขี่ เป็นต้น พลังหรืออำนาจไม่ได้มีเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตั้งตัวอย่าง ลูกก็มีพลังอำนาจที่จะแสดงออกได้หลายทาง เช่น ปัสสาวะรดที่นอน เป็นต้น หลังหรืออำนาจมักเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อายุ การศึกษา การเงิน เพศ ทักษะหรือความสามารถ บุคลิกภาพ แต่พลังหรืออำนาจมักจะเป็นที่มาของความขัดแย้ง บางคนมีความต้องการอำนาจและมีความสุขมากที่ได้ใช้อำนาจ แต่บางคนต้องการเพียงเล็กน้อย บุคคลที่ต่อสู้เพื่ออำนาจจะมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นได้ไม่ยั่งยืน

1.1.7 คุณภาพของสัมพันธ์ภาพ

ชิคเกอร์ริง (Chickering, 1993: 90) กล่าวว่า คุณภาพของสัมพันธ์ภาพ หมายถึง ความรู้สึกจากการพึ่งตนเองหรือพึ่งบุคคลอื่นไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ได้แก่ การไว้วางใจ การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ตลอดจนการให้และการรับ บุคคลจะมีความสัมพันธ์สนิทสนมกันได้

จะต้องมีพื้นฐานของความไว้วางใจเกิดขึ้นก่อน ความไว้วางใจจะทำให้บุคคลเกิดความอบอุ่นใจ กล่าว แสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน การมีความไว้วางใจจะต้องมีการพัฒนาเป็นขั้นตอน ไม่ใช่ไปสู่จุดสูงสุดเลยภายในครั้งเดียว ความไว้วางใจจะถูกสร้างขึ้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกว่าได้ รับ การสนับสนุนและได้รับการยอมรับ มีการเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความไว้วางใจ กันมากขึ้น (อรุณีประภา หอมเศรษฐี. 2529: 53 – 54) นอกจากนี้ สัมพันธภาพที่บุคคลมีการ เปิดเผยตนเองจะทำให้เกิดความไว้วางใจ มั่นใจในตัวบุคคลนั้น การไว้วางใจจะเกิดจากการยอมรับ คนอื่นและมีการติดต่อกันอย่างเปิดเผย มีการช่วยเหลือกันเท่าที่จะทำได้ หากบุคคลมีการเปิดเผย ตนเองแต่ไม่รู้สึกยอมรับบุคคลอื่น ความไว้วางใจก็จะไม่เกิดขึ้น และไม่เกิดการเปิดเผยตนเองอีก ต่อไป (Johnson. 1986: 43 – 46)

สำหรับบุคคลที่ให้ความสำคัญกับการวิพากษ์วิจารณ์มากเกินไป จะเป็นบุคคลที่ไม่มี ความไว้วางใจ และชอบตำหนิติเตียนบุคคลอื่น ถ้าบุคคลเรียนรู้ที่จะไว้วางใจบุคคลอื่น จะทำให้ บุคคลนั้นไม่มองว่าตนเองอยู่เหนือกว่าหรือต่ำกว่าบุคคลอื่น แต่จะนับถือบุคคลว่าเป็นบุคคลหนึ่งหรือ เป็นเพื่อนมิใช่ศัตรูหรือคู่แข่ง บุคคลจะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นในฐานะที่เป็นมนุษย์มากกว่าวัตถุ (ชูชัย, 2528ก: 87 – 88)

ส่วนการให้การช่วยเหลือสนับสนุน เป็นการให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลอื่น แต่ ขณะเดียวกันต้องไม่เป็นการทำร้ายตนเอง หรือมีลักษณะที่สนองตอบความต้องการของบุคคลอื่น เสมอ พยายามที่จะทำอะไรเพื่อบุคคลอื่นแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกเหนื่อยอ่อนทั้งกาย และใจกลายเป็นบุคคลที่ห่างเหินกับตนเอง แต่ถ้าเราเป็นตัวของตัวเองและวิธีการสร้างความสมดุล ระหว่างความต้องการของตนเองและบุคคลอื่น ถึงแม้ว่าเราจะช่วยเหลือบุคคลอื่นในยามที่บุคคลนั้นมี ปัญหา แต่เราก็จะไม่แก้ปัญหาแทนบุคคลนั้นทั้งหมดทุกอย่าง เพราะเรามีความเชื่อมั่นว่าบุคคลนั้นมีความสามารถที่จะรับผิดชอบตนเองได้ (ชูชัย : 113 – 114)

จากคุณภาพของสัมพันธภาพดังกล่าว สรุปได้ว่า คุณภาพของสัมพันธภาพจะเกิดขึ้น ได้ต้องเริ่มจากการไว้วางใจอันจะทำให้เกิดความอบอุ่นใจ กล่าว แสดงความคิดเห็น และนำไปสู่การ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งความไว้วางใจนั้นจะถูกสร้างขึ้นได้โดยบุคคลควรได้รับการสนับสนุนและ ยอมรับจากการเปิดเผยตนเอง อีกทั้งไม่ควรให้ความสำคัญกับการวิพากษ์วิจารณ์มากเกินไป มีการ แลกเปลี่ยนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ก็เชื่อมั่นในความสามารถของผู้อื่นที่จะรับผิดชอบตนเอง ได้ด้วย ทั้งสองฝ่ายควรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ จึงจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีต่อไป

1.1.8 การสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อน

วิจิตร อาวะกุล (2542: 181) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของเพื่อนที่ดีที่ควรคบนั้นควร ประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

1.เป็นคนไม่เอาเปรียบเพื่อน เห็นเพื่อนได้ดีก็ดีใจด้วย ไม่อิจฉาริษยา เมื่อเพื่อนตกทุกข์ได้ยากเจ็บไข้ได้ป่วยก็สงสาร เป็นทุกข์แทน พยายามหาทางช่วยเหลือและยอมเสียสละให้กันเมื่อถึงคราวจำเป็น

2.เป็นคนรักเพื่อน ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละและเห็นประโยชน์ของส่วนรวม โอบอ้อมอารีเมตตากรุณา พุดจา มีศีล มีสัตย์ เชื่อถือได้ รักษาคำพูด มีสามัคคีธรรม กิริยาสุภาพเรียบร้อย นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ไม่แข็งกระด้าง

3.มีวาจาอ่อนหวานน้อมนวล อ่อนน้อมกับคนทั่วไป รักเกียรติของตนและคนอื่น ไม่ทับถมผู้อื่นที่ทำผิดหรือชั่ว

4.ชักนำ แนะนำ เพื่อนแต่ในสิ่งดี คอยตักเตือนเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด มีความหวังดีต่อมนุษย์ ไม่ผูกพยาบาท

5.ไม่เสียเรื่องความประพฤติ เรื่องการเงิน ไม่เป็นหนี้สินมากมาย ไม่เป็นคนเจ้าชู้ ไม่พาลเกร เล่นการพนัน เสพยาเสพติด ไม่ชอบนินทาอยู่แหย่ส่อเสียดผู้อื่น ไม่เป็นที่รังเกียจของสังคมทั่วไป

6.เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่น เยือกเย็น ไม่หุบเบา เชื่อคนง่าย ไม่เป็นคนขี้เหนียว แต่ก็ไม่ใช่คนสุรุ่ยสุร่าย

คุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่ดีของเพื่อนที่ควรคบ ส่วนจะมีมากน้อยหรือมีคุณสมบัติที่สำคัญอย่างไรบ้าง ควรจะคบเพื่อนประเภทใดก็อาจพิจารณาด้วยตนเอง และพิจารณาจากสายตาของคนอื่นว่า คนส่วนมากเขามองคนๆนั้นเป็นอย่างไรประกอบด้วยก็จะพิจารณาได้ดียิ่งขึ้น

การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเพื่อนคือสิ่งแวดล้อมหล่อหลอมชีวิตของเรา ถ้าเพื่อนดี เพื่อนก็จะชักนำเราไปในทางที่ดี แต่ถ้าเพื่อนไม่ดีก็จะชักจูงเราไปในทางที่ไม่ดีได้ หลักอีกข้อหนึ่งในการคบเพื่อนก็คือ เราต้องสังเกตดูว่า เพื่อนที่เราคบนั้น ในสายตาของคนอื่นเห็นว่าเขาเป็นคนเลว เป็นที่ติฉินหรือสังคมรังเกียจหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นเราก็ต้องสันนิษฐานได้ว่าเพื่อนคนนั้นต้องเป็นคนไม่ดีด้วย ไม่ควรคบหา

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

สมาร์ท (อารีย์ ลิลา. 2535: 18; อ้างอิงจาก Smart. 1967) ได้ทำการศึกษาเด็กที่ปรับตัวได้ดี จำนวน 400 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 5 – 20 ปี พบว่า เด็กที่ปรับตัวได้ดี เป็นเด็กที่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน ครู และสามารถเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี

กรอนลันด์ (อุไรวรรณ พันธุ์สุจริต. 2546: 50; อ้างอิงจาก Ground. 1959) ได้กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์การเข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไปตามลำดับ หากทุกอย่างได้พัฒนาไปตามปกติ กล่าวคือ เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียน เด็กได้มีโอกาสมีความสัมพันธ์

กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะรับรู้บทบาทของตนว่าควรปฏิบัติอย่างไรเมื่อต้องการอยู่กับเพื่อน การที่เด็กอยู่ร่วมกับเพื่อนได้จะทำให้รู้สึกอบอุ่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อสามารถอยู่กับเพื่อนได้อย่างมีความสุข ย่อมปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป ประสบการณ์ในการเข้าสังคมจะเพิ่มขึ้นทุกวัน เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ชีวิตในสังคมจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี

อาห์มาดและฮูด (Ahmad and Hood. 1984: 498 – 502) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของมหาวิทยาลัยไอโอวา ปีการศึกษา 1977 – 1981 กลุ่มตัวอย่าง 1968 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสำรวจสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ไมน์และเจนเซน (Mines – Jensen Interpersonal Relationships Inventory: Mjiri) แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ความอดทนและคุณภาพของสัมพันธภาพ ผลปรากฏว่านักศึกษามีการพัฒนาของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร

แพนสินี (Pansini. 1997: 36 – 83) ได้ศึกษาคุณภาพรูปแบบสัมพันธภาพในสังคมของวัยรุ่น โดยการทดลองเชิงสำรวจเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับเพื่อนด้วยการสัมภาษณ์ เป็นผู้ชายจำนวน 5 คน และผู้หญิงจำนวน 5 คน กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สัมพันธภาพเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีสัมพันธภาพที่คล้ายกัน ซึ่งพบว่า เพศชายมีการเปิดเผยเรื่องของสัมพันธภาพกับเพื่อนทั้งด้านภาษาและด้านอารมณ์มากกว่าเพศหญิง และเพศหญิงร่วมกิจกรรมมากกว่าเพศชาย แต่อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้มีลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังคมยอมรับในเรื่องการพูด ความรู้สึกไว้วางใจกัน

จากงานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับเพื่อน สรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะทำให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ดี ซึ่งจะส่งผลให้มีแนวโน้มในการเรียนสูงขึ้นกว่าวัยรุ่นที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อม

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อารีย์ ลิลา (2535: 62) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำรอบ จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนดีขึ้นกว่าก่อนได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

กาญจน์มกล สุวิทย์รัตน์ (2537: 58) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น

เปรมปรี พงษ์ประสิทธิ์ (2538: 75) ได้ศึกษาผลของการวิเคราะห์การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวิสุทธิรังสี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่นักเรียนได้รับการฝึกวิเคราะห์การติดต่อระหว่างบุคคล นักเรียนสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้ดีขึ้น สามารถใช้ถ้อยคำและภาษาท่าทางในการปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสมในด้านต่าง ๆ

จากงานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับเพื่อน สรุปได้ว่า การที่บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้านักเรียนประพฤติปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ทำให้ตนเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ก็จะสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนและบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม (2530: 10) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นขนาดความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ตัวที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องการอาศัยการทดสอบ (Nontesting Procedures) เช่น จากการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้ที่โรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยวิธีที่ซับซ้อน และช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนานหรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (Published Achievement Tests) จะพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไป มักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน เนื่องจากให้ผลที่เชื่อถือได้มากกว่า อย่างน้อยก่อนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครูจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆอีกหลายๆด้าน จึงย่อมดีกว่าการแสดงขนาดความล้มเหลว หรือความสำเร็จทางการเรียน จากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไปเพียงครั้งเดียว

นิภา เมธธาวิชัย (2536: 65) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้และทักษะที่ได้รับและพัฒนาจากการเรียนการสอนต่างๆ ครูอาศัยเครื่องมือวัดผลช่วยในการศึกษาว่านักเรียนมีความรู้และทักษะมากน้อยเพียงใด

กุต (พัชรินทร์ สมหมาย. 2549; อ้างอิงจาก Good. 1973: 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) ว่า หมายถึงความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

2.1.1.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อัจฉรา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม (2530: 11 – 40) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน จำแนกเป็นส่วนย่อยๆ ดังนี้
 - 1.1 ปัญหาส่วนตัวด้านสุขภาพร่างกาย
 - 1.2 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับบิดามารดา
 - 1.3 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
 - 1.4 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับครู
 - 1.5 ปัญหาส่วนตัวด้านการปรับตัว
 - 1.6 ปัญหาส่วนตัวด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง
2. องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ
 - 2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล
 - 2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
 - 2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่
3. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน แบ่งเป็น 4 ด้าน
 - 3.1 ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว
 - 3.2 ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ
 - 3.3 ด้านที่อยู่อาศัย
 - 3.4 ด้านความคาดหวังของบิดามารดา

เพรสคอร์ท (ศรีนทิพย์ พงษ์ศาสตร์. 2546: 38; อ้างอิงจาก Prescott. 1961) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย (Pysical Factors) ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย
2. องค์ประกอบด้านความรัก (Love Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูกๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว
3. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมและสังคมประกิต (Cultural and Socialization Factors) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู และฐานะทางเศรษฐกิจของบ้าน

4.องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน

5.องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเอง (Self – Development Factors) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทักษะคิดการเรียน

6.องค์ประกอบด้านการปรับตัว (Adjustment Factors) ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงทางอารมณ์

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญาหรือความสามารถเพียงอย่างเดียว ยังอาศัยองค์ประกอบของลักษณะบุคลิกภาพและองค์ประกอบภายนอกอื่น ๆ ด้วย

2.1.1.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530: 96 – 97) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher – made test) และแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน (Standardize test) แบบทดสอบทั้ง 2 ประเภทจะถามเนื้อหาเหมือนกัน คือ ถามสิ่งที่ผู้เรียนได้รับการเรียนการสอนซึ่งจัดเป็นกลุ่มพฤติกรรมได้ 6 ประเภท คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า รูปแบบของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้มี 3 รูปแบบ คือ

1. แบบปากเปล่า (Oral test) เป็นการทดสอบที่อาศัยการซักถามเป็นรายบุคคล
2. แบบเขียนตอบ (Paper – pencil test) เป็นการทดสอบที่เปลี่ยนแปลงมาจากการสอบปากเปล่า
3. แบบปฏิบัติ (Performance test) เป็นการทดสอบที่ผู้สอบได้แสดงพฤติกรรมออกมาโดยการกระทำหรือลงมือปฏิบัติจริงๆ

ล้วน ซานยศ และอังคณา ซานยศ (2543: 171 – 176) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องที่ตรงไหน จะได้ซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดดูความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งคุณภาพดีพอจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอนบอกวิธีสอบและยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วยทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน มีวิธีการในการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน เป็นคำถามเหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรม

ที่สอนไปแล้วจะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ ซึ่งควรวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆ 6 ด้าน ตามหลักของบลูม (Bloom) ดังนี้

1. ความรู้ หมายถึง ความสามารถระลึกถึงเรื่องราวประสบการณ์ที่ผ่านมา
2. ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับความสำคัญของเรื่องย่อใจความสำคัญ แปลความหมาย ตีความ และขยายความหมายของเรื่องได้
3. การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ หรือหลักวิชาการที่เรียนมาแล้วในการสร้างสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้
4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ ให้ได้ว่า สิ่งนั้นประกอบไปด้วยส่วนย่อยอะไรบ้าง แต่ละส่วนมีความสัมพันธ์อย่างไร ส่วนใดเป็นส่วนสำคัญที่สุด
5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาความรู้มาจัดระบบใหม่ เป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม มีความหมายและประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม
6. การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถสูงสุดด้านสมองของผู้เรียนที่สามารถพิจารณาตัดสินเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ว่าดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่ ได้อย่างถูกต้องพร้อมด้วยเหตุผล

จากเอกสารที่กล่าวมาสรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ หรือจากประสบการณ์ต่างๆ เป็นตัววัดว่าบุคคลได้เกิดการเรียนรู้ไปเท่าใดหรืออย่างไรบ้าง โดยสามารถวัดได้จากการสังเกต การสอบถามหรือการทำแบบทดสอบต่างๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันยังส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับต่อไปของบุคคลด้วย

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เดอคอสเตอร์ (Decoster. 1981 – A) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในการสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน มีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

กลาสแมน และมีเนียมินอฟ (พัชรินทร์ สมหมาย. 2549: 48; อ้างอิงจาก Glassman; & Miniaminov. 1981) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนระดับมัธยม จำนวน 1,200 คน พบว่า ลักษณะภูมิหลังของนักเรียนจะมีผลโดยตรงต่อสภาพของโรงเรียน ทักษะคตินของนักเรียนจะมีผลโดยตรงต่อผลการเรียน ครูผู้สอนจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติของนักเรียน สภาพโรงเรียนจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อครูและทัศนคติของนักเรียน สภาพของโรงเรียนจะมีอิทธิพลโดยอ้อมต่อผลการเรียนของนักเรียน

2.1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อาจารย์ ช่างประดับ (2550: 106 - 107) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อัตมโนทัศน์ ทักษะการคบเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ซึ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนสูงด้วย

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.2.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

รุช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530: 41; อ้างอิงจาก Ruch. 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือตัวเราทั้งตัวหรืออวัยวะที่แสดงพฤติกรรมต่างๆออกมาและพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลนั้นๆ

ฮิลการ์ดและแอทคินสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530: 41; อ้างอิงจาก Hilgard and Atkinson) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะรวมของบุคคลและวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของเรา

อัลพอร์ท (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537: 11 – 15; อ้างอิงจาก Allport. 1967) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ที่อยู่ภายในจิตใจบุคคลและเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย (Traits) ประจำตัวของบุคคลนั้นทั้งหมด

อนาสตาซี (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537: 11 – 15; อ้างอิงจาก Anastasi. 1968) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมเดียวกันแต่อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกัน หรือแม้แตสภาพแวดล้อมและพันธุกรรมเดียวกัน อาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่างกันได้

แคลเทล (Cattell. 1970: 2 – 3) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมด มีทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น

แซมมวล (Samuel. 1981: 3) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะทางจิตวิทยาเฉพาะตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งอาจแสดงออกให้เห็นทางพฤติกรรมและความคิด

มอริส (Morris. 1996: 264) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกในสถานการณ์ต่างๆ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 216) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะโดดเด่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกแบบนั้นอยู่เป็นประจำกับสถานการณ์เฉพาะอย่าง จนเกิดเป็นนิสัย

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่แสดงอยู่เป็นประจำในสถานการณ์เฉพาะอย่าง ซึ่งอาจแสดงออกให้เห็นทางพฤติกรรมและความคิด

2.2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีบุคลิกภาพ

ฮอลล์ และลินเซย์ (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2547: 27; อ้างอิงจาก Hall and Lindzey. 1978) ตามแนวคิดของจูว์ไว้ว่า บุคคลมีลักษณะที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากมีแรงจูงใจที่จะมีสัมพันธกับสภาพแวดล้อมในลักษณะที่แตกต่างกัน คนที่คิดถึงแต่ตนเองจะมีลักษณะเก็บตัว (Intraversion) ส่วนพวกที่ตรงข้ามคือ ใจกว้าง รักพวกพ้อง ชอบอยู่กับคนมากๆ ชอบสังคม จะมีลักษณะเป็นพวกแสดงตัว (Extraversion) ซึ่งความแตกต่าง 2 ประการนี้ มีอิทธิพลทำให้บุคคลจะมีความรู้สึกนึกคิด ความสนใจ ลางสังหรณ์แตกต่างกัน อันจะทำให้ความรู้สึกความต้องการที่อยู่ภายในจิตใจ และการแสดงออกของพฤติกรรมภายนอกของบุคคลมีความแตกต่างกันไปด้วย

2.2.1.3 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

อารี พันธุ์ณี (2546: 67) กล่าวถึงความสำคัญของบุคลิกภาพในการสร้างสัมพันธระหว่างบุคคล การดำเนินชีวิต การงานและสังคมความเจริญก้าวหน้า คุณประโยชน์และความสำเร็จของบุคคลดังนี้

1.ความมั่นใจ บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดีจะมีความรู้มั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและการกระทำต่างๆ ได้ดีอีกด้วย

2.ความสำเร็จ บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี สามารถสร้างศรัทธาแก่ผู้พบเห็น ประกอบกับมีความเชื่อมั่นในตนเอง จึงสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.ความเป็นตัวของตัวเอง

นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวของนักจิตวิทยาหลายท่านสรุปได้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจะต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นจึงจะมีชีวิตรอด จะอยู่คนเดียวไม่ได้โดยไม่สัมพันธกับผู้อื่น คำว่าบุคลิกภาพก็จะไม่มีไม่เกิดขึ้น มนุษย์มีความกลัว กลัวว่าจะไม่เป็นที่ชื่นชม กลัวคนอื่นไม่ชอบไม่พอใจ เมื่อได้รับรู้ภาพของตนเองหรือบุคลิกภาพของตนเองนั้น และเนื่องจากมนุษย์มีความต้องการความรัก การยอมรับจากผู้อื่นซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานหนึ่งใน 5 ประการ จากทฤษฎีความต้องการพื้นฐาน 5 จึงทำให้มนุษย์พยายามสร้างภาพให้ผู้อื่นเริ่มรู้ถึงบุคลิกภาพที่ดีของตนเอง (ณรงค์ ฮ่อนาม. 2537: 5 – 6) ครูซึ่งจะเป็นผู้นำนักเรียนได้นั้นควรจะมีบุคลิกภาพที่ดีด้วย เพราะ

เป็นสิ่งแรกที่มีมองเห็นคือบุคลิกภาพ การที่ครูมีบุคลิกภาพที่ดีก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมสร้างศรัทธาให้ เกิดแก่นักเรียนด้านหนึ่งด้วย

ในการเรียนการทำงานหรือประกอบอาชีพ ความสำเร็จหรือล้มเหลวส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพเป็นสำคัญ ครูอาจารย์ควรจะให้ความสนใจเรื่องบุคลิกภาพอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพจะมีผลกระทบโดยตรงต่อหน้าที่การงาน ชีวิตส่วนตัว และการอยู่ร่วมกันในสังคม บุคลิกภาพจะเป็นลักษณะอันดับแรกในการสร้างความยอมรับนับถือให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล (วิชัชชัยไชยวงศ์. 2548: 39)

จากความสำคัญของบุคลิกภาพดังกล่าวสรุปได้ว่า ถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพที่ดีก็จะทำให้มีส่วนในการประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการทำงานมากกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพไม่ดี เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นตลอดเวลา บุคลิกภาพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้เรามีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นดีหรือไม่ดีเมื่อได้พบเจอกันในครั้งแรก

2.2.1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

อีริกสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530: 42; อ้างอิงจาก Erikson. 1959) เชื่อว่าการพัฒนาบุคลิกภาพนั้นมีได้หยุดแค่ในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่างๆของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับตลอดชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

ฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2531: 29 – 30) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้านใหญ่ๆคือ

1.องค์ประกอบด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดทางยีนส์จากพ่อแม่หรือบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางรูปร่างหน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาทและเลือด เป็นลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

2.องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสภาพวัฒนธรรมประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบต่างๆในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้ มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บุคลิกภาพของบุคคลแตกต่างกัน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2544: 41 – 42) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพนั้น ประกอบด้วยพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1.พันธุกรรม สิ่งที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม ซึ่งส่วนมากนั้นเน้นลักษณะทางกาย เช่น ความสูง ต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ ทั้งพัฒนาการทางกาย จิตใจและบุคลิกภาพ สำหรับสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพัฒนาการของมนุษย์ก็คือ บุคคลอื่น ๆ รอบ ๆ ตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่น ๆ นี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากมาต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ทักษะคิดและพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์

3. ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล แสดงถึงระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจอันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพนั้นประกอบด้วยพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคลที่แต่ละคนได้เผชิญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2.2.1.5 ประเภทของบุคลิกภาพ

การพิจารณาระหว่างลักษณะที่แสดงออกทางกายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะเค้าโครงหน้าหรือโครงสร้างต่างๆของร่างกายและบุคลิกภาพ เป็นความเชื่อว่ามีลักษณะทางสรีระหลายแบบ และแต่ละแบบอาจเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพหลายประเภท ดังนั้นจึงมีการแบ่งบุคลิกภาพออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

เครซเมอร์ (Samuel. 1981: 190 – 191; Citing Kretschmer. 1921) เห็นว่าบุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับรูปร่างลักษณะ จึงแบ่งบุคลิกภาพของคนตามรูปร่างหรือโครงสร้างทางสรีระวิทยาสอดคล้องกัน 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่มีร่างกายอ้วนเตี้ย คอโต ร่างกายมีไขมันมาก พุงยื่น (Pygmy หรือ Endomorphy) คนประเภทนี้เป็นคนชอบแสวงหาความสบาย ไม่รีบร้อน ชอบสังคม สนุกสนาน รื่นเริง โกรธง่ายหายเร็ว และกินจุ

2. ประเภทที่มีรูปร่างผอมสูง ตัวยาว แขนยาว อ่อนแอ (Ectomorphy) คนประเภทนี้มีลักษณะเคร่งขรึม เอาการเอางาน มีความเครียดทางอารมณ์อยู่เป็นนิจ

3. ประเภทที่มีรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรง เต็มไปด้วยกล้ามเนื้อ ร่างกายแข็งแรง ชอบออกกำลังกาย (Athletic หรือ Mesomorphy) คนประเภทนี้ชอบทำอะไรแปลกๆซนๆ ไม่ค่อยมีความทุกข์ร้อน ไม่เคยพูดถึงเรื่องความเป็นความตาย สนุกสนานอยู่เสมอ

ฟริตแมน และโรสแมน (Friedman and Roseman. 1974: 164) สรุปลักษณะของบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ไว้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพเร่งรีบ ชอบแข่งขันและก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มากๆในเวลาอันน้อย มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความพยายามในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว ทนไม่ได้ออกกำลังกายล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย

บุคลิกภาพแบบ บี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบผ่อนคลาย ไม่รีบร้อนและไม่ก้าวร้าว มีลักษณะอื่นๆคือ ชอบการพักผ่อนและดำเนินชีวิตแบบง่ายๆ ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆในการทำงานและไม่ค่อยชอบทำงานในเวลาอันรีบด่วน

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของบุคลิกภาพขึ้นอยู่กับว่ายึดเอาหลักการใดเป็นเกณฑ์ เช่น ยึดเอาลักษณะทางกายภาพเป็นเกณฑ์ ก็เป็นคนอ้วน คนเตี้ย ถ้ายึดเอาลักษณะทางสังคมเป็นเกณฑ์ ก็เป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและกล้าแสดงออก บุคลิกภาพแบบเฉื่อยชาหรือเร่งรีบ

2.2.1.6 ประวัติความเป็นมาของบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี

บุคลิกภาพแบบ เอ เป็นบุคลิกภาพที่ค้นพบในราวปี คริสต์ศักราช 1960 อันเนื่องมาจากนายแพทย์ฟรีดแมน (Friedman) และนายแพทย์โรสแมน (Roseman) ได้เริ่มสังเกตผู้ป่วยโรคหัวใจว่ามีบุคลิกภาพบางอย่างที่แปลกไปจากผู้ป่วยโรคอื่นๆ จากการสังเกตเหตุการณ์บางอย่างในคลินิกโรคหัวใจของเขาพบว่า แก้วอี้ที่ผู้ป่วยนั่งตรวจนั้นมีรอยลึกลงเฉพาะตรงขอบแก้วอี้เท่านั้น แสดงว่าคนไข้ส่วนใหญ่ของเขา นั่งแต่ตรงขอบแก้วอี้ ซึ่งทำให้เขาคิดว่าคนเช่นนี้จะต้องเป็นคนที่รีบร้อน เพราะคนที่ทำอะไรรีบร้อน รีบเร่ง มักนั่งแก้วอี้แต่ตรงขอบ เพื่อจะได้ลุกขึ้นได้รวดเร็ว คล้ายกับเป็นลักษณะของความพร้อมที่จะเคลื่อนไหวทันที จากความคิดนี้ทำให้เขาคิดว่าน่าจะมีบุคลิกภาพบางอย่างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของเขามากกว่าผู้ป่วยโรคหัวใจบางคนนั้นไม่มีปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ที่เคยเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหัวใจเลย แต่เดิมนั้นพบว่าการมีโคเลสเตอรอลสูง ความดันโลหิตสูง การสูบบุหรี่ การเป็นเบาหวาน และความอ้วน เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ถ้าบุคคลใดมีปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้ก็จะมีโอกาสเกิดโรคหัวใจมากกว่าบุคคลทั่วไป ดังนั้นเขาจึงใช้เวลาถึง 8 ปี ในการร่วมกันศึกษาและวิจัยบุคลิกภาพของผู้ป่วยโรคหัวใจ และในที่สุดพบว่า มีบุคลิกภาพชนิดหนึ่ง ซึ่งต่อมาเขาให้ชื่อว่าบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคคลที่มีบุคลิกภาพตรงกันข้าม เขาเรียกว่า เป็นบุคลิกภาพแบบ บี การค้นพบบุคลิกภาพแบบ เอ นั้นถือว่าการค้นพบที่สำคัญ เพราะบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นปัจจัยที่สำคัญกว่าปัจจัยทุกตัว ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่ เป็นโรคเบาหวาน หรือโรคไขข้อในหลอดเลือดสูง กับคนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ แล้ว คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะถือว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สูงที่สุดของการเกิดโรคหัวใจ (เกษม กลัดแพ. 2537: 36; อ้างอิงจาก รังสิต ห่มระฤก. 2532)

2.2.1.7 การวัดบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี

ฟรีดแมน และโรสแมน (Friedman and Roseman.1974) กล่าวถึงแบบวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบี มี 3 แบบ คือ

แบบวัดที่ 1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview: SI) ประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ เป็นการถามโดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ

ที่ทำให้คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ไม่สามารถทนได้ เช่น สถานการณ์ที่ทำให้โกรธ สถานการณ์ที่มีการแข่งขันอย่างมาก แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการวัดการแสดงออกทางด้านกายภาพ

แบบวัดที่ 2 มาตราวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ ของเฟรมมิงแฮม (Framingham Type A Scales: FTAS) เป็นแบบวัดรายงานตนเอง เดียวกับแบบที่ 1 ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านความรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็วและการรับรู้ว่ามีความกดดันในการทำงาน

แบบวัดที่ 3 แบบสำรวจการกระทำของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey: JAS) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ บุคคลที่ได้คะแนนจากแบบวัดสูง เป็นคนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ โดยกลุ่มบุคคลนี้รายงานว่า มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำงานด้วยความรีบเร่ง ไม่ย่อท้อต่อความอ่อนล้า หรือการทำงานที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ยังรายงานว่าตนเองทำงานหนักและมีความต้องการผลสัมฤทธิ์มากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่รายงานว่ามีความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ มีความตั้งใจเพิ่มสถานภาพอาชีพให้สูงขึ้น

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

สตรอม (Strom.1969: 387 – 389) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของผู้ที่ได้รับปริญญาทางการเรียนจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย จำนวน 125 คน เป็นชาย 83.6% และหญิง 16.4% มีอายุตั้งแต่ 26 – 60 ปี ผลปรากฏว่า ผู้ได้รับปริญญาเอกทางการศึกษากลุ่มนี้ ประกอบด้วยบุคคลมีอารมณ์ดีมาก คะแนนของกลุ่มแสดงความโน้มเอียงชัดเจนมากในการที่จะเป็นผู้ที่มีการแสดงออกสูง มีความมั่นใจตนเองในทางที่ดี มีการปรับตัวตามสภาวะแวดล้อมได้ดีมาก ชอบสมาคม ชอบอยู่ในกลุ่ม

อายแซงค์ (Eysenck. 1970: 114 – 131) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก โดยศึกษาเด็กชายอายุ 11 – 12 ปี ใช้แบบสำรวจบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่น (Junior Eysenck Personality Inventory) แล้วหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับขนาดครอบครัว อาชีพของพ่อแม่ ลำดับการเกิด และความสนใจของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก ผลการศึกษา พบว่า พ่อแม่ที่มีระดับอาชีพสูงจำนวนมากเป็นพ่อแม่ของเด็กที่แสดงตัว และอารมณ์มั่นคง ส่วนในด้านความสนใจของพ่อแม่ที่มีต่อลูก พบว่า เด็กผู้หญิงได้รับความสนใจจากพ่อแม่มากกว่าเด็กผู้ชาย และการที่เด็กได้รับความสนใจจากพ่อแม่ นั้นมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวของเด็กด้วย

ไควร์เวอร์ และไวนด์เนอร์ (Kleiver & Weidner.1978: 204) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และความปรารถนาความสำเร็จโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กนักเรียนหญิงจำนวน 41 คน เป็นเด็กชายจำนวน 32 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี ผลการวิจัยพบว่า เด็กทั้ง 2 กลุ่มตั้งเป้าหมายความสำเร็จแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ แต่ทางด้านพฤติกรรมพบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มักจะทำงานสำเร็จมากกว่า และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบผลสำเร็จมากกว่าบุคลิกภาพแบบ บี

บลูเมนทอล (ชมพูนุท พงษ์ศิริ. 2535: 28 อ้างอิงจาก Blumenthal. 1978) ได้ศึกษาความเครียดของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีความเครียดสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

2.2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541: 122 – 123) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย รามวิทาศม กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ดีที่สุด ตามลำดับความสำคัญ คือ บุคลิกภาพ รองลงมาคือ บรรยากาศทางการเรียนการสอน บรรยากาศภายในครอบครัว และเพศ ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 4 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนได้ร้อยละ 39.97

พระมหาสมควร ขุนพิบาล (2550: 40) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนพณิชการสยาม เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มักจะทำงานด้วยความเพียรพยายาม ทำงานที่มอบหมายให้สำเร็จตามประสงค์ ดังนั้น จึงทำให้นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตร โรงเรียนพณิชการสยาม มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มที่ดีมาก

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ แสดงตัวมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดีกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เก็บตัว

2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

2.3.1.1 ความหมายของอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์ หรือตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Self – concept มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างมากมาย ดังนี้

แม็คเดวิด และฮารารี (พรณี ช.เจนจิต. 2534: 180; อ้างอิงจาก Mc David & Harari. n.d.) ได้แยกเปรียบเทียบความหมายระหว่างคำว่า “อัตต” กับ “อัตมโนทัศน์” ไว้ว่า อัตต คือ ส่วนรวมของบุคคลทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึกต่างๆ ส่วนอัตมโนทัศน์ คือ โครงสร้างการรับรู้ที่บุคคลมีต่อ “อัตต” อันเป็นผลมาจากการประสบการณ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

รอเจอร์ส (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2539: 123; อ้างอิงจาก Rogers. n.d.) กล่าวถึง Self – concept ในทฤษฎีตัวตนว่า หมายถึง ตนที่ตนมองเห็น คือภาพของตนที่เห็นเองว่าตนเป็นคน

อย่างไร คือใคร มีความรู้ความสามารถลักษณะเฉพาะตนอย่างไร เช่น คนสวย คนเก่ง คนขี้อาย คน เศร้าสร้อย ฯลฯ โดยทั่วไปคนรับรู้มองตนเองหลายแง่มุมอาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือภาพที่คนอื่น เห็น เช่น คนที่ชอบเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่นอาจไม่นึกว่าตนเองเป็นบุคคลประเภทนั้น

กูต (สกุณา ถาวรกาญจน์. 2543: 13; อ้างอิงจาก Good. 1973) อธิบายว่า อัตมโนทัศน์ คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถ รูปร่างลักษณะ การกระทำกิจวัตรประจำวันของตนใน สถานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง

เกล (สกุณา ถาวรกาญจน์. 2543: 13; อ้างอิงจาก Gale. 1975) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ เป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดของบุคลิกภาพหรือหัวใจบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบด้วยความคิดหรือ ความรู้สึกที่ทำให้บุคคลมีความตระหนักในความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ก่อให้เกิดการมอง ตนเอง ซึ่งเป็นการมองตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

เบิร์นส (สกุณา ถาวรกาญจน์. 2543: 14; อ้างอิงจาก Burns. 1979) ให้ความหมายไว้ ว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง เจตคติส่วนบุคคลอันเกิดจากกระบวนการทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา ของแต่ละบุคคล อัตมโนทัศน์ของแต่ละบุคคลประกอบด้วยอัตมโนทัศน์ 3 ส่วน คือ อัตมโนทัศน์ตน อย่างที่คิดว่าตนเป็น (Cognised – self) อัตมโนทัศน์ตนอย่าง ที่คิดว่าคนอื่นมอง (Others – self) และอัตมโนทัศน์อย่าง ที่คิดอยากจะเป็น (Ideal – self) อัตมโนทัศน์ที่ปกติ หมายถึง อัตมโนทัศน์ที่มี การรับรู้ของอัตมโนทัศน์ทั้ง 3 ส่วน สอดคล้องกัน

เฮอร์ลิค (พรธรวดี จันทราช. 2544: 11; อ้างอิงจาก Hurlock. 1964) ได้กล่าวถึงอัต มโนทัศน์ว่า เป็นการรับรู้ตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ด้านร่างกายรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา สุขภาพ ส่วนด้านจิตใจเป็นการรับรู้ความรู้สึกนึกคิด รับรู้การปรับตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง และอารมณ์ของตนเอง ซึ่งในแต่ละคนนั้นอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความจริงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ด้วย

แมคโดนัล (ปริศนา เกตรา. 2544: 65; อ้างอิงจาก McDonald. 1962) กล่าวว่า อัต มโนทัศน์เป็นกลุ่มของคุณลักษณะที่ตนเองสังเกตเห็นเองหรือรู้สึกว่าตนเองเป็นอย่างนั้นใน สถานการณ์ต่าง ๆ กัน ดังนั้น บุคคลที่คิดว่าตนเองมีลักษณะเช่นไร ย่อมขึ้นอยู่กับรากฐานของ ประสบการณ์และความสัมพันธ์ของตนกับสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความพอใจและ ความไม่พอใจในตนเองขึ้น อัตมโนทัศน์นี้จะเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการ ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับคนอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ค่านิยม หรือ ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นการรับรู้ตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอันเป็น ผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดเวลา มีทั้งอัตมโนทัศน์ที่ดีและไม่ดี ขึ้นอยู่กับการรับรู้ตนเองในสถานการณ์แต่ละขณะ ซึ่งจะมี ผลต่อความสามารถในการปรับตัว พฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลนั้น

2.3.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

รอเจอร์ส (ศรีเรื่อน แก้วกังวาน. 2539: 123 – 125; อ้างอิงจาก Rogers. n.d.) พูดถึงตัวตนของบุคคล (Self) ว่าเป็นประสบการณ์เฉพาะตนของบุคคลหนึ่งบุคคลใดผสมปะปนเข้าเป็น “ตัวตน” ของบุคคลนั้น (I หรือ Me หรือ Self) ซึ่งในทฤษฎีตัวตน (Self Theory) รอเจอร์ส กล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนมีตัวตน 3 แบบ ได้แก่

1. ตัวที่ตนมองเห็น (Self Concept)
2. ตนตามที่เป็นจริง (Real Self)
3. ตนตามอุดมคติ (Ideal Self)

ตัวที่ตนมองเห็น คือ ภาพของตนที่มองเห็นเองว่าตนเป็นคนอย่างไร คือใคร มีความรู้ความสามารถลักษณะเฉพาะตนอย่างไร เช่น คนสวย คนเก่ง คนร่ำรวย คนมีชาติตระกูล คนต่ำต้อ วาสนา คนช่างพูด คนขี้อาย คนเก็บตัว คนเงียบ คนสร้อยเสรำ ฯลฯ โดยทั่วไปคนรับรู้มองเห็นตนเองหลายแง่มุม อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือภาพที่ตนเห็น เช่น คนที่ชอบเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น อาจไม่เคยนึกเลยว่าตนเองเป็นบุคคลประเภทนั้น

ตนตามที่เป็นจริง คือ ลักษณะตัวตนที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง บ่อยครั้งที่ตนมองไม่เห็นข้อเท็จจริงของตน เพราะเป็นกรณีที่ทำให้รู้สึกเสียใจ เศรำใจ ไม่เทียมหน้าเทียมตากับบุคคลอื่น ๆ รู้สึกผิดเป็นบาป ฯลฯ

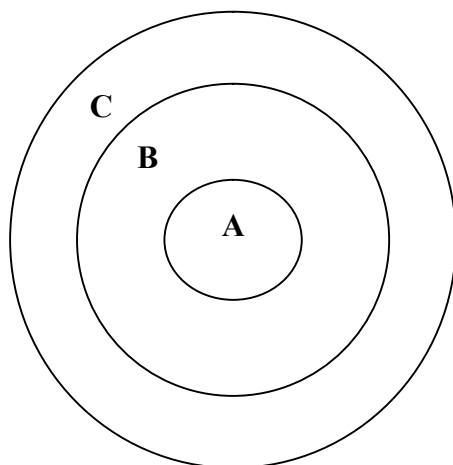
ตนตามอุดมคติ คือ ตนที่อยากมีอยากเป็น แต่ยังมีไม่ไม่เป็นในสภาวะปัจจุบัน เช่น นาย ก เป็นคนขี้อวดรับจ้าง แต่นึกฝันอยากจะเป็นเศรษฐีมีคนขับรถให้ชี่ นาง ง ถูกสามีทอดทิ้ง หวังจะมีครอบครัวอบอุ่นพร้อมหน้าสามีและลูก นางสาวนิดาเป็นคนชอบเก็บตัวเงียบแต่นึกอยากเป็นคนเก่งสังคมเข้าคณง่าย เป็นต้น

ถ้าตนที่มองเห็นกับตนตามที่เป็นจริงมีความแตกต่างกันมากหรือมีข้อขัดแย้งกันมาก บุคคลนั้นก็มีความโน้มที่จะเป็นบุคคลก่อปัญหาให้แก่ตนเองและผู้อื่น ในรายที่มีความแตกต่างกันรุนแรง เขาอาจเป็นโรคประสาท หรือ/และโรคจิตได้

การปรับตัวตามที่ตนเองมองเห็นให้ตรงกับตนตามที่ตรงกับความเป็นจริง และตนตามอุดมคติในการดำเนินชีวิตประจำวัน อันได้แก่ ความมั่นคงของอารมณ์และบุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีสมรรถภาพสูงในการประกอบภารกิจตามหน้าที่ ไม่ค่อยมีความวิตกกังวล ไม่ค่อยใช้กลไกในการป้องกันตนเอง บุคคลเหล่านี้มักพัฒนาบุคลิกภาพของเขาไปสู่ความวิวัฒนะเสมอ นอกจากนี้แล้วบุคคลที่มองเห็นตนเองตรงกับความเป็นจริง มักมองเห็นตนตามอุดมคติที่ค่อนข้างเป็นไปได้ ทำให้การดำเนินชีวิตของเขาเป็นไปอย่างมีความมุ่งหวัง กระตือรือร้นและสนใจหวังอยู่เสมอ เขาจึงมีความพึงพอใจในตนเองอยู่มาก ซึ่งมักจะนำไปสู่ความพึงพอใจในบุคคลอื่นอีกด้วย ส่วนบุคคลซึ่งสร้างภาพของตนตามอุดมคติห่างไกลตนตามที่เป็นจริงมักจะประสบความผิดหวังในตนเองและผู้อื่นอยู่เรื่อยไป ทำให้มองตนเองในแง่ลบ มีเพื่อนน้อย คบหาสมาคมกับใครๆยาก บุคคล

ประเภทนี้มักมีข้อสับสนและขัดแย้งในตนเองกับผู้อื่นเป็นนิจ (พรธรวดี จันทราช. 2544: 11 – 12; อ้างอิงจาก ธัญญา บุปผเวส และคณะ. 2534)

คอมป์และสติก (ปริศนา เกตรา. 2544: 66 – 67; อ้างอิงจาก Combs and Snygg. 1959) อธิบายถึงความคิด การรับรู้ในความสามารถของบุคคล และทุกๆสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตน โดยมีความเชื่อว่า บุคคลพยายามที่จะไปสู่ความสำเร็จในการปรับอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตน เพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ บนพื้นฐานความต้องการนี้เอง การรับรู้เกี่ยวกับตนจึงมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการอธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคล โดยเชื่อว่าการแสดงออกของบุคคลในทุกสถานการณ์ขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเอง โดยมีอัตมโนทัศน์บนพื้นฐานของความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล และควบคุมการรับรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้น อัตมโนทัศน์จึงมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยบุคคลจะปฏิเสธหรือบิดเบือนการรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกับอัตมโนทัศน์แห่งตน แต่จะเลือกรับรู้และแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอัตมโนทัศน์ของตนเท่านั้น คอมป์และสติกอธิบายกระบวนการของอัตมโนทัศน์ตามแผนภูมิดังนี้

ภาพประกอบ 2 กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับตนหรืออัตมโนทัศน์

วงกลม A เป็นบริเวณการรับรู้ในสิ่งที่สำคัญและเป็นแก่นแท้ของตน (Inner Cell of The Self Concept) เช่น “ฉันเป็นแม่” “ฉันเป็นนายกรัฐมนตรี” เป็นต้น

วงกลม B รวมบริเวณวงกลม A เข้าไว้ด้วย เป็นบริเวณการรับรู้ปรากฏการณ์ทั้งสิ้นเกี่ยวกับตน (Phenomenal Self) หรือเป็นการรับรู้เกี่ยวกับ Physical Self) ทั้งในขณะรู้ตัวและไม่รู้ตัวเช่น “ฉันเป็นผู้หญิง” “ตัวสูง/เตี้ย” “ฉันเป็นคนมีอารมณ์ขัน” เป็นต้น

วงกลม C เป็นการรับรู้ในภาพรวมทั้งหมดเกี่ยวกับตน ทั้งร่างกาย จิตใจความรู้สึกนึกคิด โดยรวมเอาการรับรู้ของวงกลม A และ B เข้าไว้ด้วย (Inner Cell and Phenomenal Cell) เช่น บุคคลรับรู้ว่า “ฉันมีความสามารถสูง” “ฉันมีบุคลิกภาพที่เป็นมิตร” เป็นต้น นอกจากนี้ การรับรู้ใน

ส่วนนี้ยังรวมไปถึงการรับรู้ที่บุคคลอื่นมีต่อตนอีกด้วย ซึ่งการรับรู้ในการกระทำ ความคาดหวังที่ผู้อื่นมีต่อตนเองมีผลต่ออัตมโนทัศน์ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริม หรือคุกคามก็เป็นได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระทำหรือความคาดหวังนั้นๆ

คอมบ์และสไนก (Comb & Snygg. 19) อธิบายธรรมชาติของอัตมโนทัศน์ว่า

1. อัตมโนทัศน์มีผลต่อการรับรู้ของบุคคล โดยบุคคลจะเลือกรับรู้ในสิ่งที่สอดคล้องกับอัตมโนทัศน์ของตน และแสดงพฤติกรรมตามการรับรู้เหล่านั้นๆ

2. อัตมโนทัศน์ผันแปรไปตามความถูกต้องและชัดเจนของการรับรู้ของบุคคล ซึ่งการรับรู้ของบุคคลจะถูกต้องชัดเจนเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้ (Knowledge) การจูงใจ (Motivation) และประสบการณ์หรือทักษะที่เคยมีมา (Skill)

3. บางครั้งการรับรู้เกี่ยวกับตนเองอาจปรากฏออกมามากกว่าที่บุคคลรับรู้อย่างแท้จริง เพราะบุคคลอาจต่อต้านตนเองตามการรับรู้ และพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองไปจากการรับรู้เหล่านั้น

4. อัตมโนทัศน์ของบุคคลอาจมีความสม่ำเสมอคงที่แต่ไม่ใช่สิ่งตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและบทบาทในแต่ละสังคม แต่จะไม่เปลี่ยนแปลงขึ้นๆลงๆได้บ่อยๆ

2.3.1.3 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์

แมคแคนเลส (เสาวลักษณ์ ศรีดาเกษ. 2538: 16; อ้างอิงจาก McCandless. 1967) กล่าวถึงความสำคัญของอัตมโนทัศน์ว่า คนที่มีอัตมโนทัศน์ในทางบวกจะมีลักษณะอุปนิสัยที่พึงประสงค์ มีความวิตกกังวลต่ำ สามารถปรับตัวได้ดี มีความอยาก رؤ้อยากเห็น และจะมีความสัมพันธ์ในกลุ่มดี จะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองมากกว่าบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ในทางลบ และจะใช้วิธีการป้องกันตนเองน้อย

พรณี ชูชัย เชนจิต (2538: 3) กล่าวว่า ถ้าบุคคลมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองในทางบวก มองเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองในทางบวก เขาจะประพฤติปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างทัดเทียมกับตน เห็นคุณค่าในผู้อื่น เมื่อตนเองมีความรู้สึกเช่นนี้ให้กับผู้อื่น เขาก็จะได้รับการปฏิบัติตอบเช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีอัตมโนทัศน์ในทางลบ มองเห็นตนเองต่ำต้อย ดูถูกตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง เขามักจะมีความรู้สึกเช่นเดียวกันนี้ให้กับผู้อื่น ผลที่ตามมาคือความขัดแย้ง ผู้อื่นไม่ชอบ การที่คนเราจะมีความรู้สึกว่าเขาเป็นที่ชอบพอของผู้อื่น มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ได้รับการยอมรับหรือประสบผลสำเร็จ สิ่งสำคัญคือ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากผู้อื่น

สุธีรพันธ์ กรลักษณ์ (แพงศรี ราชพรหมมา. 2541: 7; อ้างอิงจาก สุธีรพันธ์ กรลักษณ์. 2528) กล่าวสรุปว่า การทำความรู้จักตนเองต้องหมั่นตรวจพิจารณาตนเองถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด การกระทำของตนเอง สนใจรับฟังความคิดเห็นและตรวจคำวิจารณ์ของบุคคลอื่นที่มีต่อตัวเรา พอประมาณ แล้วหันกลับมาพิจารณาถึงตัวเราในแง่มุมเกี่ยวกับตัวเราที่เป็นจริงอย่างไรกับตัวเราที่ต้องการจะเป็น เป็นอย่างไร จะช่วยให้บุคคลเรียนรู้ตนเองได้ตามความเป็นจริงมากขึ้น ถ้ามองดู

ตนเองแล้วคิดว่าตนเองด้อยกว่าตัวตนที่เป็นอยู่ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นคนที่มีปมด้อย แต่ถ้ามองดูตนเองแล้ว ประเมินค่าสูงกว่าตัวตนที่เป็นจริง ก็จะกลายเป็นคนหลงตัวเองไปในที่สุด

สรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์มีความสำคัญต่อพฤติกรรม ความสามารถในการปรับตนให้เข้ากับบุคคลอื่น บุคลิกภาพ และความสำเร็จของบุคคลเป็นอย่างมาก และบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ที่ดี หรือมีอัตมโนทัศน์ในทางบวกจะเป็นคนที่มีความสุข มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ สามารถปรับตัวอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมได้ดี

2.3.1.4 ประเภทของอัตมโนทัศน์

พิทท์ (ลำเนาวิ เรืองยศ. 2545: 11; อ้างอิงจาก Fitt. n.d.) ได้แบ่งอัตมโนทัศน์ไว้เป็น 2 ประเภท และแต่ละประเภทจำแนกแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.พิจารณาโดยใช้ตนเองเป็นเกณฑ์ ประกอบด้วย

1.1อัตมโนทัศน์ด้านความเป็นเอกลักษณ์ หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นอย่างไร เป็นการพิจารณาอัตมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคำถามว่า “ฉันเป็นอะไร”

1.2อัตมโนทัศน์ด้านความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับการยอมรับในตนเอง เป็นการพิจารณาอัตมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคำถามที่ว่า “ฉันรู้สึกเกี่ยวกับตนเองอย่างไร”

1.3อัตมโนทัศน์ด้านพฤติกรรม หมายถึง การรับรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องต่างๆของตนเอง เป็นการพิจารณาอัตมโนทัศน์ด้านที่เกี่ยวกับคำถามว่า “ฉันประพฤติอย่างไร”

2.พิจารณาโดยใช้ผู้อื่นเป็นเกณฑ์ ประกอบด้วย

2.1อัตมโนทัศน์ด้านร่างกาย หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของร่างกาย เรื่องเพศ สุขภาพ ความสามารถ และทักษะ

2.2อัตมโนทัศน์ด้านศีลธรรมจรรยา หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับคุณค่าทางศีลธรรม ความรู้สึกเกี่ยวกับการเป็นคนดีหรือเลว ความสัมพันธ์ที่มีต่อศาสนา ความพึงพอใจในศาสนาของตน

2.3อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว หมายถึง ความคิดของบุคคลเกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง ความรู้สึกมั่นใจในตนเอง ประเมินบุคลิกภาพของตน โดยไม่รวมลักษณะทางด้านร่างกายและความสัมพันธ์ผู้อื่น

2.4อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว หมายถึง ความรู้สึกในคุณค่า ความพอใจในฐานะที่ตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว เป็นการแสดงถึงการรับรู้ตนเองว่า ใกล้ชิดหรือห่างเหินจากครอบครัว

2.5อัตมโนทัศน์ด้านสังคม หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความมั่นใจ และความเชื่อมั่นในการสัมพันธภาพกับผู้อื่น

รอเจอร์ส (พรรณี ชูชัย เจนจิต. 2538: 183; อ้างอิงจาก Rogers. n.d.) เสนอทฤษฎีของอัตมโนทัศน์ว่า แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เรียกว่า “I” เป็นส่วนของตัวบุคคลที่เป็นผู้กระทำ และส่วนที่ 2 เรียกว่า “Me” เป็นส่วนของผู้ที่ถูกกระทำ ซึ่งทำให้บุคคลประเมินตนเองเป็นอัตมโนทัศน์ 2 ลักษณะคือ

1. Real Self – Concept เป็นอัตมโนทัศน์ที่บุคคลรับรู้ตนเองอย่างตรงตามสภาพความเป็นจริง คือ ตรงตามที่ตนเองเข้าใจ การรับรู้ตนเองนี้เกิดจากการประเมินความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองและเกิดจากการประเมินการกระทำของตนเอง

2. Idea Self – Concept เป็นอัตมโนทัศน์ที่บุคคลปรารถนาที่จะเป็นไปตามอุดมคติรวมทั้งเป็นความรู้สึกอยากปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งเกิดจากความปรารถนาของตนเองและเกิดจากความปรารถนาของผู้อื่นอยากให้เป็น

ชูชัย สมितिไกร (2530 : 67) แบ่งอัตมโนทัศน์ตามทิศทางของความรู้สึกต่อตนเองเป็น 2 ลักษณะ คือ อัตมโนทัศน์ทางบวก และอัตมโนทัศน์ทางลบ

1. อัตมโนทัศน์ทางบวก (Positive Self – Concept) เป็นความรู้สึกต่อตนเองในทางที่ดี เช่น คิดว่าตนเองมีความสามารถ ขยันขันแข็ง เป็นต้น

2. อัตมโนทัศน์ทางลบ (Negative Self – Concept) เป็นความรู้สึกต่อตนเองในทางไม่ดี เช่น คิดว่าตนเองเป็นคนไม่มีคุณค่า ไม่เป็นที่ต้องการและยอมรับของใครๆ มีสติปัญญาต่ำ เกียคร้าน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการศึกษาแบ่งประเภทของอัตมโนทัศน์ไว้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละท่าน ซึ่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะแบ่งประเภทของอัตมโนทัศน์เป็น 2 ลักษณะ คือ อัตมโนทัศน์ในทางบวก (Positive Self – Concept) และอัตมโนทัศน์ในทางลบ (Negative Self – Concept) ซึ่งได้จากการประเมินตนเองในด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านความสามารถ และด้านสังคม

2.3.1.5 ลักษณะของผู้ที่มีอัตมโนทัศน์

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (อภิขญา สุทธิสิงห์. 2541: 15; อ้างอิงจาก สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2514) ได้วิเคราะห์ลักษณะของบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์สูง – ต่ำ ไว้ดังนี้

ลักษณะของบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์สูง มีความรู้สึกและคิดว่าตนเป็นดังนี้

1. ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล เจลียวฉลาด มีเหตุผล ทะเยอทะยาน ชอบเล่นเกมกีฬา เป็นสมาชิกคนสำคัญของครอบครัว ขยัน มีความสามัคคีกับพี่น้อง แบ่งเวลาได้ดี เป็นนักเรียนที่ดี เป็นลูกที่ดี คล่องแคล่วว่องไว มีพ่อแม่ที่รักกัน

2. ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ มีอารมณ์มั่นคง ำรง เรียง สุขุมรอบคอบ ชอบผจญภัยเชื่อมั่นในตนเอง ไม่อิจฉาริษยา ชอบเผชิญหน้าคน มองโลกแง่ดี

3.ด้านการปรับตัวทางสังคม ชอบมีเพื่อน เข้ากับคนได้ทุกระดับ ชอบสังสรรค์ เข้าใจผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อนฝูงรักใคร่

ลักษณะของบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ต่ำ มีความรู้สึกและคิดว่าตนเองเป็นดังนี้

1.ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล ทำงานช้า สติปัญญาต่ำ ไม่มีเหตุผล โจนรังแก ขี้เกียจ มักถูกตำหนิ พ่อแม่ทะเลาะกัน

2.ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ เศร้าหมอง อ่อนเพลียง่าย ก้าวร้าว รู้สึกว่าตนเองไม่มีอะไรดี ท้อแท้ ขี้อาย ขี้ใจฉาน ตื่นเต้นตกใจง่าย

3.ด้านการปรับตัวทางสังคม มองคนในแง่ร้าย ไม่ช่วยเหลือคนอื่น แสดงอาการไม่ชอบเพื่อนที่ได้ดีกว่า ถูกคนอื่น เห็นแก่ตัว ชอบยอมคนอื่น ฟังพาวาศัยไม่ได้

2.3.1.6 พัฒนาการของอัตมโนทัศน์

รอเจอร์ส โกลสไตน์ และมาสโลว์ (นิภา นิธยาน. 2530; อ้างอิงจาก Rogers, Goldstein and Maslow. 1968) เชื่อว่ามนุษย์มีแรงจูงใจที่จะเป็นพลังพัฒนา “ตน” ให้เจริญงอกงามเต็มที่ ในเรื่องพัฒนาความเป็น “ตน” นี้ มาสโลว์ผู้เชื่อในระบบ “ตน” ว่าเป็นแกนกลางประจวบหัวใจของบุคลิกภาพได้อธิบายว่า มนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น 6 ขั้น ตั้งแต่ขั้นต้นถึงขั้นสูงสุด และแต่ละขั้นจะเป็นฐานรองรับให้ก้าวขึ้นสู่ขั้นต่อไปได้ เริ่มตั้งแต่ความต้องการทางสรีระ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการความรัก ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง จนถึงขั้นสุดท้าย คือ ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (Self – Actualization) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตที่ทำให้มนุษย์พัฒนา “ตน” ได้เต็มที่ตามศักยภาพที่มีอยู่

พรณิ ชูทัย เจนจิต (2538: 597 – 605) กล่าวถึงอัตมโนทัศน์ว่า เริ่มมีการพัฒนาตั้งแต่วัยทารกถึงวัยรุ่น และมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา การพัฒนาของอัตมโนทัศน์ในแต่ละวัยสรุปได้ดังนี้

วัยทารก (Infancy)

เป็นวัยที่เห็นว่าตนเองเป็นผู้ที่สำคัญที่สุด ทำทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของตนเอง เป็นประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต การปฏิบัติจากผู้ใหญ่ที่เด็กได้รับในช่วงนี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ การที่เด็กจะพัฒนาเกี่ยวกับความสามารถในการรักผู้อื่นได้นั้นขึ้นอยู่กับความรักและความเอื้ออาทรที่เด็กได้รับ ซึ่งพ่อแม่เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด โดยเด็กจะพัฒนาอัตมโนทัศน์เมื่อรู้ตัวว่าเป็นที่ต้องการ มีคุณค่า หรือการที่คนอื่น ๆ เห็นว่าเขาเป็นเด็กดี เด็กจะแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของบุคคลที่มีความสำคัญต่อชีวิตของเด็ก และจะแทรกซึมเข้าสู่อัตมโนทัศน์ของเด็ก

วัยเด็ก (Childhood)

เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่โรงเรียน บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็กในวันนี้ได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ครู โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนจะเริ่มมีความสำคัญกับเด็กพอกๆกับที่ครูมีความสำคัญ ในวัยนี้เด็กได้มีโอกาสสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน และเริ่มได้รับประสบการณ์นอกบ้านเป็นครั้งแรก เด็กจะเริ่มมีความรู้สึกว่าการให้เพื่อนยอมรับตนเอง โดยการทำงานหรือทำสิ่งใดๆให้สำเร็จ ซึ่งการที่เด็กประสบผลสำเร็จในการเรียนจะก่อให้เกิดความมานะพากเพียรพยายามสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ส่วนเด็กที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนจะไม่มีเชื่อมั่นในตนเอง ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เด็กจะไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งจะทำให้พัฒนาความรู้สึกที่ช่วยตนเองไม่ได้ เกิดความรู้สึกต่ำต้อย

วัยรุ่น (Adolescence)

ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่จะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของอัตมโนทัศน์ทางลบ หรืออัตมโนทัศน์ทางบวกอย่างเด่นชัด การที่เด็กรู้สึกเกี่ยวกับตนเองอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่างๆกัน เช่น เด็กที่เข้าโรงเรียนด้วยความคาดหวังว่าจะต้องเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ มีความสุข มักจะเป็นผู้อาสางาน มีความรับผิดชอบ ซึ่งความคาดหวังของเขาสอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่มีต่อตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและด้านสังคม ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางลบ มักจะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความสามารถ จึงไม่มีใครกระตือรือร้นที่จะรับอาสาทำสิ่งต่างๆ ไม่ค่อยรับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลว

วัยผู้ใหญ่และวัยชรา

สุชา จันท์เอม (2536: 183 – 184) กล่าวถึงการพัฒนาอัตมโนทัศน์ในช่วงวัยผู้ใหญ่ (อายุ 18 -60 ปี) และวัยชรา (อายุ 60 ปีขึ้นไป) สรุปได้ว่า ในวัยนี้มีการปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เช่น จะต้องปรับตัวในเรื่องชีวิตแต่งงาน งานอาชีพ เศรษฐกิจ เริ่มรู้จักตนเองดีขึ้น เริ่มมองเห็นว่ามีความสามารถในงานที่ตนทำแต่ไหน จะวางแผนชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่าอัตมโนทัศน์ของบุคคลในแต่ละวัยจะมีความแตกต่าง และมีการพัฒนาได้ ขึ้นอยู่กับพัฒนาการของบุคคล ซึ่งจะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขณะที่บุคคลนั้นเจริญเติบโตและหล่อหลอมให้บุคคลมีบุคลิกลักษณะแตกต่างกันออกไป

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

2.2.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

คอนเนอร์ (Conner.1968: 477 – A) ได้ศึกษาการพัฒนาความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการทดลองโดยใช้โปรแกรมซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม แบบฝึกหัด และการสอนมีการพัฒนาตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

2.2.3.2 งานวิจัยในประเทศ

วาทินี อึ้งเกลี้ยง (2552: 76) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 7 ปัจจัย ได้แก่ อายุ ระดับชั้น: ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นิสัยทางการเรียน บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียน

2.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการคบเพื่อน

2.4.1.1 ความหมายของทัศนคติ

คำว่าทัศนคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า แนวโน้มเอียง เหมาะสม มีผู้ใช้คำอื่นในภาษาเดียวกันว่า เจตคติ ซึ่งมีนักศึกษาและนักจิตวิทยาให้นิยามหรือคำจำกัดความไว้หลายท่าน ดังนี้

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1967: 583 – 584) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นครั้งแรกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิด หรือสถานการณ์ใดๆ ในทางเข้าใกล้ชิดหรือออกห่างและความพร้อมที่จะตอบสนองต่อไปในทางเอนเอียงลักษณะเดิม เมื่อพบกับสิ่งหรือสถานการณ์ดังกล่าวอีก

อัลพอร์ต (Allport. 1967: 156) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกโน้มเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่เราได้รับ ซึ่งเป็นทั้งความรู้สึกทางบวก คือ ความพอใจ ชอบ เห็นด้วย และความรู้สึกทางลบ คือ ไม่พอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพอันประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์

กู๊ด (Good. 1973: 417) ได้ให้คำจำกัดความของทัศนคติว่า คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใดๆ เช่น รักเกลียด หรือไม่พอใจมากน้อยเพียงใดต่อสิ่งนั้น

อนาสตาซี (Anastasi. 1990: 585) ได้ให้คำนิยามของทัศนคติว่า ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือสถาบันต่างๆ เป็นต้น ทัศนคติไม่สามารถเห็นได้โดยตรง แต่สามารถสรุปสันนิษฐานจากพฤติกรรมภายนอกทั้งที่ ต้องใช้ภาษาและไม่ต้องใช้ภาษา

ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 54) ได้ให้คำนิยามทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะ

เป็นไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ ทศนคติยังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้น ทศนคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

สจวร์น โค้วตระกูล (2548: 366) ได้ให้ความหมายว่า ทศนคติเป็นอักษณาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด (Ideas) ทศนคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีทศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ทศนคติ คือ ความรู้สึกเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ทศนคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ทศนคติยังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้น ทศนคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

2.4.1.2 องค์ประกอบของทศนคติ

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2543: 237) อธิบายองค์ประกอบของทศนคติตามแนวคิดของ ไทรแอนดิส (Triandis. 1971: 2) มีอยู่ 3 ประการดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นการที่สมองของบุคคลได้รับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่างๆที่ได้รับ ทำให้เกิดแนวคิดที่แสดงออกไปว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด

2. ความรู้สึก (Affective Component) เป็นลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่คล้อยตามความคิด ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ทศนคติจะแสดงออกในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ องค์ประกอบด้านความรู้สึกจะเป็นตัวเร้าความคิดอีกทีหนึ่ง

3. พฤติกรรม (Behavioral Component) คือความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนอง เป็นผลเนื่องมาจากความคิดความรู้สึกซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 54) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันนักจิตวิทยามีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของทศนคติแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ

1. ทศนคติที่องค์ประกอบเดียว ตามความคิดหรือแนวความเชื่อนี้พิจารณาได้จากนิยามทศนคตินั้นเอง กลุ่มนี้จะมองทศนคติเกิดจากการประเมินเป้าของทศนคติว่ารู้สึกชอบหรือไม่ชอบ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้แก่ เฮอร์สโตน (Thurstone. 1931) แอลพอร์ต (Allport. 1935) และคนอื่นๆอีกหลายคน

2. ทศนคติมีสององค์ประกอบ ตามแนวคิดนี้มองทศนคติประกอบด้วย องค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive) และด้านความรู้สึก (Affective) นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทศนคติเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ แคทซ์ (Kertz. 1960)

3.ทัศนคติ 3 องค์ประกอบ แนวคิดนี้เชื่อว่าทัศนคติมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1ด้านสติปัญญา (Cognitive Component) ประกอบด้วย ความรู้คิดและความเชื่อที่ผู้นั้นมีต่อเป้าทัศนคติ

3.2ด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่คล้อยตามความคิดที่มีต่อเป้าทัศนคติ ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ทัศนคติจะแสดงออกในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ

3.3ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนองต่อเป้าทัศนคติ เป็นผลเนื่องมาจากความคิดความรู้สึก

แนวคิดนี้เป็นของโรเซนเบิร์กและโฮฟแลนด์ (Rosenberg & Hovland. 1960)

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าองค์ของทัศนคตินั้น นักจิตวิทยามีความเห็นที่แตกต่างกันไป แต่ที่เป็นที่รับรู้กันทั่วไปมี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านสติปัญญา ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม

2.4.1.3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติ

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544: 97) กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติไว้ดังนี้

1.เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละคน โดยรวบรวมจากประสบการณ์ต่างๆในอดีต ประสบการณ์ที่เก็บสะสมได้ มนุษย์จะทำการจำแนกแยกแยะเป็น 2 ลักษณะคือ ชอบ – ไม่ชอบ, ดี – ไม่ดี, สนใจ – ไม่สนใจ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่แต่ละคนเก็บสะสมมาเป็นตัวประเมินตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางของทัศนคติ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะถูกหล่อหลอมมาจากความเชื่อที่แตกต่างกัน

2.เกิดจากการรับทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน การรับทัศนคติของผู้อื่นมักเป็นกรณีที่บุคคลนั้นมีความสำคัญ น่าเชื่อถือ

3.เกิดจากประสบการณ์ที่ประทับใจมาก ประสบการณ์บางอย่างที่ประทับใจมาก ทั้งด้านดีและด้านไม่ดีเพียงครั้งเดียวก็อาจก่อให้เกิดทัศนคติได้อย่างรวดเร็ว

2.4.1.4 ลักษณะสำคัญของทัศนคติ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2548: 367) ได้อธิบายลักษณะที่สำคัญของทัศนคติไว้ดังนี้

1.ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้

2.ทัศนคติเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นทัศนคติจึงมีทั้งบวกและลบ

3.ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component)

4.ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจจะเปลี่ยนจากบวกเป็นลบ หรือจากลบเป็นบวก บางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของทัศนคติ หรือการเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย ทัศนคติบางอย่างอาจหยุดเลิกไปเลยก็ได้

5.ทัศนคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก

6.สังคมประกิต (Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการทัศนคติของเด็ก โดยเฉพาะทัศนคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2543: 242 – 245) กล่าวว่า ทัศนคติมีลักษณะดังนี้

1.ทัศนคติเกิดจากประสบการณ์สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวบุคคล การอบรมเลี้ยงดู ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดทัศนคติ แม้ว่าประสบการณ์ที่เหมือนกัน ก็จะมีทัศนคติที่แตกต่างกันไปด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ เป็นต้น

2.ทัศนคติเป็นความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียมความพร้อมภายในจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองมีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ และจะเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ด้วย

3.ทัศนคติมีทิศทางของการประเมิน คือ ลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกหรือประเมินว่าชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็หมายความว่าทัศนคติทางบวก แต่ถ้าผลการประเมินออกมาในทางที่ไม่ดี ก็หมายความว่าทัศนคติทางลบ

4.ทัศนคติมีความเข้ม (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยแตกต่างกัน เช่น รักมาก รักน้อย โกรธมาก โกรธน้อย เป็นต้น

5.ทัศนคติมีความอดทน ทัศนคติเป็นสิ่งที่บุคคลมีความยึดมั่นถือมั่น และมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้น การยึดมั่นทัศนคติต่อสิ่งใดทำให้การเปลี่ยนทัศนคติต่อสิ่งนั้นกระทำได้ยาก

6.ทัศนคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจซึ่งหากไม่แสดงออกก็ไม่สามารถรู้ได้ ส่วนพฤติกรรมภายนอกจะแสดงออกเมื่อถูกกระตุ้น

7.ทัศนคติจะต้องมีสิ่งเร้าจึงจะเกิดการตอบสนอง แต่ก็ไม่จำเป็นว่าทัศนคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกจะสอดคล้องกัน เพราะก่อนการแสดงออก บุคคลนั้นอาจปรับปรุงความรู้สึกที่จะกระทำให้เหมาะสมกับปทัสถานของสังคม แล้วจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

สรุปได้ว่า ลักษณะที่สำคัญของทัศนคติคือ เป็นสิ่งที่อาศัยการเรียนรู้ มีทั้งบวกและลบ เปลี่ยนแปลงได้ มีความเข้ม ความคงทน มีสิ่งเร้าจึงจะเกิดการตอบสนอง

2.4.1.5 การวัดทัศนคติ

เนื่องจากเจตคติค่อนข้างไปทางนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เป็นความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ซึ่งการวัดเจตคติจึงไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่วัดได้จากแนวโน้มของบุคคลที่แสดงออกมาทางภาษา และวัดออกมาในรูปความคิดเห็น โดยอาจได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามหรือแบบวัดเจตคติโดยตรง ซึ่งการวัดเจตคตินั้นจะมีข้อตกลงเบื้องต้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2539: 215) ดังนี้

1. การศึกษาเจตคติเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยก็เป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
2. เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ดังนั้นการวัดเจตคติจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือพฤติกรรมที่มีแบบแผนคงที่
3. การศึกษาเจตคติของบุคคล มิใช่เป็นการศึกษาทิศทางเจตคติของบุคคลเท่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อยหรือความเข้มของเจตคตินั้นด้วย

2.4.1.6 ประโยชน์ของการวัดทัศนคติ

เรณู เจริญศรี (2528: 18 – 19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดเจตคติดังนี้

1. วัดเพื่อทำนายพฤติกรรม การมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลเป็นเครื่องแสดงว่าเขามีความรู้ทางด้านดี – ไม่ดี เกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด มีความรู้สึกชอบ – ไม่ชอบต่อสิ่งนั้นเพียงใด เจตคติของบุคคลต่อสิ่งนั้นเป็นเครื่องทำนายว่า บุคคลมีการกระทำต่อสิ่งนั้นไปทำนองใด ดังนั้น การทราบเจตคติของบุคคล ย่อมช่วยให้สามารถทราบการกระทำของบุคคลนั้นได้
2. วัดเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข โดยทั่วไปการที่บุคคลมีเจตคติต่อสิ่งใดอย่างใดเป็นสิทธิของเขา แต่ละบุคคลมีเจตคติต่อเรื่องหนึ่งเรื่องใดแตกต่างกันไปในบางเรื่อง จึงจำเป็นต้องให้กลุ่มมีความคิดเห็นและเจตคติที่สอดคล้องกัน เพื่อป้องกันปัญหาข้อขัดแย้งในเรื่องต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขของสังคม และยอมเป็นไปได้อัฒผลเมืองมีเจตคติไปในแนวทางเดียวกัน ความร่วมมือย่อมเกิดขึ้นง่าย
3. วัดเพื่อเข้าใจสาเหตุและผลเจตคติ เปรียบเทียบสาเหตุภายในที่ผลักดันให้บุคคลกระทำในสิ่งต่างๆแตกต่างกัน และสาเหตุภายในหรือเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลนี้อาจจะได้รับผลกระทบมาจากสาเหตุภายนอกอีกส่วนหนึ่ง ฉะนั้นการเข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลต่างๆ ได้อย่างชัดเจน บางกรณีอาจจำเป็นต้องวัดเจตคติของบุคคลต่อสาเหตุภายนอกนั้นด้วย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า ถ้าเราทราบเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เราสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ สามารถหาทางป้องกันและแก้ไขหรือลดข้อขัดแย้งในเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเข้าใจสาเหตุและผลของพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล

2.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

2.5.1.1 ความหมายของสุขภาพจิต

แคเนแลน และคนอื่นๆ (Kaplan and other.1980: 285) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิตหมายถึง ภาวะของอารมณ์ที่สมบูรณ์ของบุคคลที่สามารถปรับและอยู่อย่างเป็นสุขภายในสังคม มีความพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเองและความสำเร็จของตน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530: 6) ได้สรุปความหมายของสุขภาพจิตว่า หมายถึง ความสมบูรณ์ทางจิตใจของมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเปี่ยมสุข ปราศจากโรคจิต โรคประสาท มีความสามารถในการปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นคงทางจิตใจ มีสมรรถภาพในการทำงาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กองสุขภาพจิต (2532: 1) ให้ความหมายสุขภาพจิตไว้ว่า คือ สภาพความสมบูรณ์ของจิตใจ สภาพของจิตใจจะมีความสมบูรณ์เพียงไร ดูได้จากสมรรถภาพของจิตใจ ซึ่งได้แก่ความสามารถในเรื่องการผูกมิตรและคงความเป็นมิตร การแก้ปัญหา และการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ การทำใจยอมรับในสิ่งที่อยากเป็น เท่าที่ได้เป็นอยู่จริง ได้ด้วยความพอใจ

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) (दनัย ไชโยธา. 2532: 65) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า สุขภาพจิต (Mental Health) ไว้ว่า ความสามารถของบุคคลที่จะปรับปรุงตนให้มีความสุขและเข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และสามารถดำเนินชีวิตของตนเองได้โดยไม่เสียดุลยภาพ ทำให้มีความสุขกายสบายใจ รวมทั้งสามารถสนองความต้องการของตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นภายในจิตใจ สุขภาพจิตมิได้หมายถึงเฉพาะเพียงปราศจากโรคทางจิตและประสาทนั้น แต่รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี

สมประสงค์ โอวาทกา และฉวีวรรณ สัตยธรรม (2539: 42) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า เป็นภาวะที่บุคคลมีความพึงพอใจกับสภาพที่ตนเองได้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการกระทำต่างๆซึ่งทำให้ผู้ที่อยู่รอบตัวมีความสุข อบอุ่น ยอมรับผู้อื่นและเป็นตัวของตัวเอง พร้อมทั้งเผชิญปัญหาต่างๆโดยไม่ท้อแท้ ใช้สติปัญญาอย่างสุขุมเพื่อแก้ไขปัญหา มากกว่าการใช้อารมณ์ คิดถึงประโยชน์ในระยะยาวมากกว่าเฉพาะหน้า

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า สุขภาพจิตหมายถึง ภาวะที่บุคคลมีความพึงพอใจกับสภาพที่ตนเองได้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการกระทำต่างๆซึ่งทำให้ผู้ที่อยู่รอบตัวมีความสุข อบอุ่น ยอมรับผู้อื่นและเป็นตัวของตัวเอง และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้

2.5.1.2 ลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตดี

สุขภาพจิตเป็นเรื่องของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ประจำวัน โดยมองในด้านความรู้สึกนึกคิดทั้งต่อตนเองและต่อคนอื่น ๆ ในสังคม ความสามารถในการเผชิญต่อชีวิตและความสัมพันธ์กับสังคมได้อย่างราบรื่น จึงมีผู้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตดีไว้ดังนี้

เอิกเบอร์ต (Agbert. 1980: 11) ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. รู้จักตัวเองสามารถพัฒนาบุคลิกภาพผสมผสานกันได้อย่างเหมาะสมกับความ
เป็นจริง

2. เป็นผู้ที่ตั้งความหวังไปในทิศทางที่เป็นจริงได้

3. เข้าใจชีวิตและจุดมุ่งหมายในชีวิต

4. มีพลังในการดำรงชีวิต และก่อให้เกิดความหวังของชีวิต

5. มีความสามารถในการปรับความคิดพฤติกรรมตามประสบการณ์ของชีวิตแต่ละ
ช่วงได้

6. สามารถเปิดเผยตนเองและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้

รอเจอร์ส (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530: 66; อ้างอิงจาก Rogers. n.d.) กล่าวว่าบุคคล
ที่มีสุขภาพจิตดีคือบุคคลที่

1. สามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริง

2. สามารถรับรู้ข้อมูลส่วนใหญ่หรือประสบการณ์ต่างๆอย่างรู้ตัวไม่บิดเบือน

3. มีความเป็นตัวของตัวเองโดยปราศจากความกลัว

4. สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยเปิดตนเองให้กับประสบการณ์ มีชีวิต
อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็เชื่อในการตัดสินใจและการเลือกของตนเอง โดยขึ้นอยู่กับความเห็นชอบ
หรือไม่เห็นชอบบุคคลอื่นน้อยมาก

สรุปได้ว่า ผู้มีสุขภาพจิตดี คือผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี
ความสุข

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

2.5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กรอนลัน (อาจารย์ ช่างประดับ. 2550: 68; อ้างอิงจาก Gronlound. 1969) กล่าวว่า
นักเรียนที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อม มีปัญหาด้านสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคล เป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความเครียดและไม่มีความสุข ในทางตรงกัน
ข้าม นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา นั้นจะเป็นนักเรียนที่ปรับตัวได้ดี มี
สัมพันธภาพที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

แคพแลน (Kaplan. 1956: 56) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของเด็กในโรงเรียนมัธยมจำนวน 180 คน โดยศูนย์สุขภาพจิตพริન્ซ์จอร์จในแมริแลนด์ (Prince George Country Mental Health Clinic) พบว่า นักเรียนที่ปรับตัวได้ดีคือพวกที่มีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีเหตุผลดี เหมาะสมกับอายุ ซึ่งมีจำนวนประมาณร้อยละ 69.6

2.5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สุรีย์ โกลากุล และคนอื่นๆ (2529: 23 – 24) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ สุขภาพร่างกายดี สัมพันธภาพในครอบครัวดี และสัมพันธภาพนอกครอบครัวดี

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี สามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ สุขภาพร่างกายดี สัมพันธภาพในครอบครัวดี และสัมพันธภาพนอกครอบครัวดี

2.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

โกลด์เนอร์ และโกลด์เดอร์ (Gouldner and Goulder. 1963: 52) พบว่า ผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กจะอธิบายลักษณะของเด็กหลายๆลักษณะตามที่รับเอาเอกลักษณ์ของสังคมไว้ และคาดหวังว่าเด็กจะประพฤติตัวให้เป็นไปตามลักษณะที่กำหนดให้และจะประมาณค่าเด็กตามลักษณะที่กำหนดให้ด้วย บุคคลเหล่านี้จะสอนเด็กให้รู้จักตัดสินเองตามค่านิยม เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความสะอาด และความสำเร็จในการเรียน สิ่งเหล่านี้ต่อมาจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมบุคคล

กุหลาบ รัตนสังฆธรรม และคนอื่นๆ (2540: 13 – 15) ได้สรุปแนวคิดของสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงความรักและความผูกพันกันในลักษณะต่อไปนี้

1. ต้องการเอาใจใส่ดูแลเอื้ออาทรต่อกัน หมายถึง การดูแลสุขภาพของกันและกัน อาหารการกิน การเล่าเรียนของบุตร ความทุกข์และความสุขที่ต้องการระบาย เป็นต้น
2. ต้องรู้จักคนที่เรารัก สำหรับบุตร บิดามารดา ก็ต้องเข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับบุตร อุปนิสัยบุตร จุดเด่นจุดด้อยเป็นอย่างไร
3. ต้องเคารพซึ่งกันและกัน หมายถึง การเคารพที่มาจากใจ ซึ่งมีพฤติกรรมการแสดงออกหลายอย่าง เช่น การฟังกัน การเกรงใจกัน การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นต้น
4. ต้องมีความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับความผิดหรือความชอบ

5. ต้องมีความไว้วางใจกัน ควรมีต่อทั้งทางกายและทางใจ
6. ต้องให้กำลังใจกันและกัน อาจเป็นคำพูดหรือท่าทางที่ให้การสนับสนุน
7. ต้องให้อภัยกันและกัน ถ้ามีความรักอยู่ก็ให้อภัยกัน ยกโทษให้กัน
8. ต้องรู้จักสื่อสารในครอบครัว ควรใช้ปิยะวาจา ระหว่างบิดามารดากับบุตร
9. ต้องใช้เวลาด้วยกันอย่างมีคุณค่าและคุณภาพ มีกิจกรรมร่วมกัน ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มี
10. ต้องมีการปรับตัวตามภาวะที่เปลี่ยนแปลงของบุคคลในครอบครัว
11. ต้องรู้จักภาระหน้าที่ในครอบครัวและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การอยู่ด้วยกันทุกคนต้องมีบทบาทหน้าที่ที่ทั้งต่อตนเองและต่อสมาชิกในครอบครัว
12. มีความใกล้ชิดทางสัมผัส การสัมผัส เช่น การโอบกอดกันบ้างเป็นการแสดงความรักความอบอุ่นตามธรรมชาติ

คอกซ์ และลีเกอร์ (อติเทพ ศรีสุวรักษ์. 2545: 18; อ้างอิงจาก Cox and Leager. 1961) ได้อธิบายเรื่องของความรักที่พ่อแม่มีต่อบุตรไว้ว่ามีลักษณะพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การให้ความสำคัญกับบุตรเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู โดยการให้สิ่งที่บุตรต้องการจริงๆ พยายามทำให้โดยที่พ่อแม่คิดว่าบุตรต้องการ และพ่อแม่หวังว่าบุตรอาจจะมีความต้องการ

2. การให้ตรงตามพัฒนาการ ได้แก่ พ่อแม่ตั้งความมุ่งหมายการเรียกร้องให้เหมาะสมกับความสามารถทางอารมณ์ สังคม ร่างกาย และทักษะของบุตรที่พึงมีได้ตามขั้นตอนของการพัฒนาการ

3. การยอมรับและยกย่องบุตร ได้แก่ การแสดงออกโดยพ่อแม่แสดงความรักแก่บุตร และยอมรับบุตรแต่ละคนตามความสามารถ และขีดจำกัดของสมอง อารมณ์ และร่างกาย

จากเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่แสดงออกในรูปแบบความรัก ความเข้าใจ มีอิทธิพลต่อความสามารถและมีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นอย่างมาก

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

2.6.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

มูเลส และคองเกอร์ (Musses and Conger. 1965: 250) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีต่อพัฒนาการของเด็ก พบว่า พื้นฐานพฤติกรรมเด็ก ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเกิดขึ้นเนื่องจากบรรยากาศทางบ้าน ถ้าทุกคนในบ้านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันก็จะแสดงพฤติกรรมที่ดีเป็นมิตร สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นด้วย

กรีนเบิร์ก ไชเกิลและไลท์ (ละอองทิพย์ พลานุกาพ. 2532: 24; อ้างอิงจาก Greenberg Siegel and Leitch. 1983) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนกับบิดามารดาที่มีต่อสุขภาพจิตของ

วัยรุ่นในด้านการมองเห็นคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในชีวิต ในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่าวัยรุ่นที่มีความใกล้ชิดกับบิดามารดาและกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการมองเห็นคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในชีวิต

2.6.2.2 งานวิจัยในประเทศ

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526: 58) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพภายในครอบครัวและการปรับตัวของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คน ผลปรากฏว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว โดยมีค่าสหสัมพันธ์ .4534 นั่นคือ เด็กวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีก็จะมี การปรับตัวดี แต่ถ้าเด็กวัยรุ่นมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี ก็จะมีปรับตัวไม่ดีไปด้วย

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เนื่องจากถ้าทุกคนในบ้านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ก็จะแสดงพฤติกรรมที่ดีและเป็นมิตร ทำให้นักเรียนเห็นเป็นแบบอย่าง และสามารถสร้างสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นด้วย

2.7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

การเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ผู้สอน ผู้เรียน และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนสอน เพราะจะเป็นผู้กำหนดบรรยากาศเกี่ยวกับการเรียนการสอนแต่ละครั้งจะให้เป็นไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นผู้ชี้ทั้งสิ้น ดังมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 26 – 27) กล่าวโดยสรุปได้ว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดประสบการณ์ สื่อแหล่งความรู้ต่างๆทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ชุมชน และเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือเด็กอย่างเอื้ออาทร สร้างบรรยากาศแห่งความสุขในการเรียนรู้ร่วมกัน การที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้เด็กมีความสุขนั้น ครูจะต้องมีความสุขในการจัดการเรียนรู้ ยอมรับในความสำคัญของเด็ก พร้อมทั้งจะเปิดโอกาสที่เหมาะสมให้เด็กทุกคนและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆร่วมกับเด็กด้วย

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2538: 83 - 87) ได้กล่าวถึงพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนนั้น ได้แก่

1. การยอมรับผู้เรียนในฐานะบุคคล (Respect as a Person) คือ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความจริงใจระหว่างครูกับศิษย์ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ถ้าบรรยากาศในห้องเรียนมีแต่ความก้าวร้าว แข่งขัน ความกดดัน อคติ เอาไรต์เอาเปรียบยอมไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

2. การสื่อสารแบบเปิด (Open Communication) การสื่อสารแบบเปิดที่อยู่
 บรรยากาศของการยอมรับเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล อารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม
 พฤติกรรม แนวคิดของแต่ละคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน รวมทั้งการฟังอย่างที่มีประสิทธิผล
 บรรยากาศในชั้นเรียนที่ตอบสนอง การปฏิบัติด้านความรู้สึก คุณลักษณะ ค่านิยม การเสาะแสวงหา
 ความเป็นตัวของตัวเองจะเกิดขึ้นจากเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกว่า
 ตนเองมีคุณค่า สามารถพัฒนาช่วยเหลือตนเองได้ และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

ปีเตอร์ ฮุก และแอนดี้ วาส (Peter Hook and Andy Vass.2545) ได้พูดถึงการสร้าง
 สัมพันธภาพของครูต่อนักเรียนว่า การสร้างสัมพันธchaft ได้ผลดีต้องใช้ความพยายาม ภาวระับผิดชอบ
 และทักษะ ครูที่มีประสิทธิภาพมักใช้วิธีการหลากหลายแบบในการสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียน
 ตัวอย่างง่าย ๆ เช่น จำและเรียกชื่อพวกเขา ทักทายเมื่อพบตามทางเดินหรือในห้องอาหาร แสดง
 ความสนใจอย่างแท้จริง ชื่นชมความสามารถและคุณสมบัติที่เขามี

ไพทอร์ย สีนลาร์ตัน (อัจฉรา เฟงเล็งผล. 2551: 55; อ้างอิงจาก ไพทอร์ย สีนลาร์ตัน.
 2524) กล่าวว่า ในการเรียนการสอนทุกระดับนอกจากผู้เรียนต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มี
 ประสบการณ์ดีแล้ว ยังต้องการอาจารย์ที่มีวิธีการสอนที่เป็นกันเอง เข้าใจ และเห็นอกเห็นใจใน
 ผู้เรียน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ควรชี้แนะให้เห็นถึงความถูกต้อง เหมาะสม ให้ข้อติชมตรงไปตรงมา
 ซึ่งเต็มด้วยความหวังดี ช่วยให้บรรยากาศเรียนรู้อุดมคติขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน มีส่วนช่วยให้การ
 เรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ดังนั้นครูจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน
 กล่าวคือครูนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน บรรยากาศการเรียนการสอนจะดี นักเรียนมี
 พฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

2.7.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

วูน (สุพัตรา ผลรัตนไพบูลย์. 2550: 60; อ้างอิงจาก Voom, Randall Jay. 1990) ได้
 ทำการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อการประสบความสำเร็จอย่างไร โดยแยก
 ออกเป็นเด็กสองพวก คือ พวกที่ถือตัวครูเป็นศูนย์กลางและพวกที่ถือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผล
 การศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่แสดงความจงเกลียดจงชังของครูต่อเด็กทำให้เด็กเป็นคนเฉยเมย ถอย
 หิน เหนือชาต่อการแก้ปัญหา เป็นปฏิปักษ์กับคนอื่น ก้าวร้าว ปรับตัวไม่ได้

2.7.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ชุตินัน ศรีแก้ว (2546: 121) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้โดยเน้น
 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโรงเรียนสารวิทยา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทัศนคติทางบวก
 ต่อการเรียนมีสัมพันธภาพระหว่างครูดี

ณัชวดี จันทร์ฟอง (2549: 114) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับ ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สรุปได้ว่า สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีนั้น ครูและนักเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครู ครูควรมีความเมตตา กรุณา มีความยุติธรรม มีวิธีการสอนที่ดี สนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน

2.8.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบ

2.8.1.1 ความหมายของการเลียนแบบ

สุชา จันทร์เอม (2542: 153 – 154) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไว้ว่า วัยรุ่นพยายามที่จะหาเพื่อนที่อยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้เอาไว้อับหาสมาคม พูดคุยสังสรรค์กัน กลุ่มของเด็กวัยรุ่นมีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติ การแต่งกาย กิริยาท่าทางมีการพยายามเลียนแบบกัน เพื่อให้เกิดสัญลักษณ์กลุ่มขึ้น แม้ว่าการกระทำบางอย่างนั้น จะทำไปเพื่อความโก้ และเพื่อให้เกิดเป็นจุดสนใจขึ้น แม้จะขัดต่อสายตาของผู้ใหญ่ก็ตาม

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544: 28) กล่าวว่า การนำเอาแบบอย่างของบุคคลอื่นมาเป็นของตน เพื่อที่ตนเองจะได้เป็นที่ยอมรับของสังคม การเลียนแบบจะช่วยให้เกิดความอบอุ่นใจและมีความมั่นใจมากขึ้น เช่น บุคคลที่ชอบแต่งตัว ไว้ทรงผมตามอย่างดารารายานันต์ เป็นต้น

อุทัย ดุลยเกษม (2545: 50 – 52) ได้กล่าวถึงการเลียนแบบโดยสรุปว่า การเลียนแบบเป็นเรื่องปกติในสังคมมนุษย์ การเลียนแบบมีหลากหลาย เช่น การเลียนแบบในการพูด การเลียนแบบการแต่งกาย แม้แต่บางคนก็เลียนแบบการดำเนินชีวิตของคนที่คุณชอบ การเลียนแบบเป็นการเรียนรู้วิธีหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์เราเรียนรู้หลาย ๆ เรื่องในชีวิตผ่านการเลียนแบบคนอื่นโดยไม่จำเป็นต้องให้มีคนสอน เด็กเรียนรู้หลายอย่างจากการเลียนแบบผู้ใหญ่หรือคนรอบข้าง ในกรณีที่เด็กเลียนแบบ เด็กจะต้องมีความชอบหรือมีฉันทะในสิ่งที่ตัวเขาเลียนแบบ และเราจะทำอย่างไรให้เกิดการเลียนแบบในสิ่งที่เป็นประโยชน์ มิใช่เป็นการเลียนแบบที่ก่อให้เกิดโทษ จะทำให้เด็กรู้จักเลียนแบบโดยผ่านการคิด การไตร่ตรองอย่างไร

2.8.1.2 ทฤษฎีการเลียนแบบ

แบนดูรา (ประสาท อิศรปริดา. 2541: 287 – 288; อ้างอิงมาจาก Bandura. 1997) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้จากตัวแบบ (Learning Through Modeling) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากผลกรรมมีข้อมูลมาก ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เรียนรู้มีมากกว่าทั้งเวลาและโอกาสจะอำนวย ดังนั้น การ

เรียนรู้จากการเลียนแบบจึงเป็นทางเลือกอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์มีโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น พฤติกรรมของมนุษย์หลายอย่างเกิดขึ้นมาโดยที่มนุษย์ไม่เคยมีประสบการณ์ตรงเลย แต่มนุษย์มองเห็นตัวแบบหรือผู้อื่นกระทำ เช่น คนส่วนมากงดเว้นการเสพเฮโรอีนทั้งหลายที่ไม่เคยประสบผลกรรมที่จะได้รับกับการเสพเฮโรอีน ทั้งเพราะคนนี้เรียนรู้ว่าการเสพเฮโรอีนจะได้รับผลทางลบ คือ ทำลายสุขภาพและถึงตายในที่สุด การเรียนรู้จากตัวแบบเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยบุคคลสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นและคิดว่าจะสร้างพฤติกรรมใหม่

2.8.1.3 กระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536: 52) ได้ให้ความหมายของตัวแบบไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นบรรทัดฐาน เป็นแบบหรือตัวอย่างที่นำมาให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและเพื่อเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ

การเรียนรู้และการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบมี 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการใส่ใจ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใส่ใจหรือสนใจที่จะรับรู้พฤติกรรมตัวแบบ ซึ่งความใส่ใจของผู้สังเกตต่อตัวแบบขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ ลักษณะของตัวแบบ และลักษณะของผู้สังเกต ลักษณะและสาเหตุของตัวแปรที่ก่อให้เกิดความใส่ใจของผู้สังเกตได้ดี ได้แก่

1.1 ความเด่น ตัวแบบที่เด่นย่อมดึงดูดให้ผู้สังเกตใส่ใจมากกว่าตัวแบบที่ไม่เด่น

1.2 ความซับซ้อน ผู้สังเกตมีความใส่ใจต่อเหตุการณ์ของตัวแบบที่ไม่มีความซับซ้อนเกินไป

1.3 จำนวนตัวแบบในพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบ ถ้ามีหลายๆตัวย่อมเรียกร้องความสนใจและก่อให้เกิดความใส่ใจมากกว่าจำนวนตัวแบบน้อยๆ

1.4 ความเกี่ยวข้องและการมีคุณค่า ปกติแล้วทุกคนจะใส่ใจตัวแบบที่เกี่ยวข้องและมีคุณค่ากับตนเองเสมอ เช่น ผู้ที่กำลังมีรถยนต์ก็จะใส่ใจพฤติกรรมการขับรถยนต์จากตัวแบบหญิงสาวที่กำลังจะเป็นเจ้าสาวก็จะใส่ใจพฤติกรรมเจ้าสาวในวันวิวาห์

องค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการใส่ใจก็คือตัวผู้สังเกตเอง ลักษณะของผู้สังเกตที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการใส่ใจ ได้แก่

1. การรับรู้ ซึ่งรวมถึงความสามารถในการรับรู้และประสบการณ์การรับรู้ในอดีต ผู้ที่สามารถรับรู้ได้ดีย่อมมีแนวโน้มในการใส่ใจดีกว่าผู้ที่มีการรับรู้ไม่ดี และประสบการณ์การรับรู้ในอดีตจะเป็นแนวโน้มให้ผู้สังเกตใส่ใจตัวแบบในแง่ใดแง่หนึ่ง และเป็นแนวโน้มในการแปลความจากการรับรู้

2. ระดับการตื่นตัว การตื่นตัวที่กล่าวนั้นอาจจะพิจารณาได้จากภาวะต่างๆ ของอินทรีย์ นักจิตวิทยาพบว่า ในขณะที่อยู่ในสภาวะตื่นตัวระดับปานกลางจะมีความสนใจต่อตัวแบบได้ดีกว่าในภาวะตื่นตัวต่ำ

3. ความรู้สึกชอบที่มีอยู่เดิม ถ้าผู้สังเกตมีความรู้สึกชอบตัวแบบหนึ่งอยู่ก่อน เขาจะมีความรู้สึกใส่ใจต่อสิ่งนั้นมาก

2. กระบวนการจำ (Retention Process) กระบวนการที่เก็บรวบรวมแบบแผนพฤติกรรมของตัวแบบที่สังเกตเห็นทุกครั้ง แล้วนำมาสร้างเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่แน่ชัด การเก็บจำจะกระทำในรูปของกระบวนการที่ลงรหัส ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ การเก็บจำในรูปของมโนภาพ และการเก็บจำในรูปสัญลักษณ์ภาษา ซึ่งการจำในลักษณะทั้ง 2 ประการนี้จะช่วยให้จำได้ง่ายและคงทนสำหรับการฝึกฝนและการทบทวนในใจ หรือการกระทำจะส่งเสริมผู้สังเกตจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น

3. กระบวนการกระทำ (Reproduction Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่จำเก็บไว้นั้นมากระทำ ซึ่งการกระทำได้ดีหรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำได้ในการสังเกตการณ์กระทำของตนเอง การได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเองและการเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่ความสามารถทางกายและทักษะในพฤติกรรมย่อยๆต่างๆที่จะทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามตัวแบบ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) บุคคลอาจจะเรียนรู้ทักษะใหม่ๆหรือพฤติกรรมใหม่ๆจากการสังเกต แต่ไม่ได้แสดงออกหรือการกระทำ (Perform) พฤติกรรมที่เรียนรู้จากตัวแบบนั้นโดยทันที บุคคลจะแสดงออกหรือกระทำก็ต่อเมื่อมีแรงจูงใจบางอย่างหรือมีสิ่งล่อใจ (Incentive) เกิดขึ้น ซึ่งอาจแสดงออกหลังจากที่เรียนรู้มาแล้วเป็นเวลานาน ถ้าเราได้รับการเสริมแรงหลังจากที่มีการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ เราก็จะมีแรงจูงใจในการใส่ใจ จดจำ และแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบนั้นมากขึ้น การเสริมแรงยังก่อให้เกิดความคงทนของการเรียนรู้ ผู้ที่ทดลองแสดงพฤติกรรมใหม่ๆจะแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไปถ้าหากได้รับการเสริมแรง

2.8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบ

2.8.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

คัมมิงส์ (Cummings. 1988: 176) ได้ทำการศึกษา สาเหตุของการเกิดค่านิยม ผลการศึกษาพบว่า เพื่อนและสังคมของวัยรุ่นเป็นสาเหตุของการเกิดค่านิยมทั้งส่วนตัวของวัยรุ่น และค่านิยมของสังคม

ไฮแมน (เอริสา มโนธรรม. 2551: 78; อ้างอิงจาก Hyman. 1974) ได้ทำการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีส่วนในการส่งผลกระทบทำให้เกิดความแตกต่างในการเลือกรับสื่อชนิดต่างๆ

2.8.2.2 งานวิจัยในประเทศไทย

วิเชียร สุขจันทร์ (2540: 70 - 73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลอง และ การใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับ

สมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญหน้ากับความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรณูรัชต์ ประสิทธิเกตุ (2542: 50) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากประชากร หลังจากการทดลองพบว่า นักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พฤติพล นิมพร้าว (2547: 61) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยาพุทธมณฑล ผลการศึกษาพบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เป็นอันดับที่สอง นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดีทำให้มีการประหยัดมาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบสรุปได้ว่า การเลียนแบบมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า การเลียนแบบน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน สารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

3.1 ประวัติโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา

ในปี พ.ศ. 2536 โรงเรียนสารสาสน์พิทยาได้เปิดสอนแผนกสองภาษาไทย - อังกฤษ เรียกว่า EXTRA CLASS หมายถึง ชั้นเรียนพิเศษที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมากกว่าชั้นเรียนอื่นๆ โดยมีครูชาวต่างประเทศเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษให้นักเรียนโดยตรง มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างถูกต้องและถูกวิธีจากครูผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษา ในขณะเดียวกันก็ยังคงได้รับการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการอย่างครบถ้วน การดำเนินการสอนแนวใหม่นี้ได้รับความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร และเทคนิคการสอนต่างๆจาก Cambridge Public School, Boston ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีสัญญาให้ความช่วยเหลือกับโรงเรียน

ปี พ.ศ. 2537 Catholic Education Center, Brisbane ประเทศออสเตรเลียได้ส่งบุคลากรมาให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และประสานงานในการจัดหาครูผู้สอนให้กับโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนในแนวใหม่นี้ได้รับความสนใจจากผู้ปกครองเป็นจำนวนมากเนื่องจากความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนดีขึ้นเห็นได้

อย่างชัดเจน ในขณะที่นักเรียนยังคงมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียน หลักสูตรภาษาไทยในเกณฑ์ที่ดีจากการที่มีผู้ปกครองจำนวนมากที่สนใจนำนักเรียนมาเข้าเรียน

ในปี พ.ศ. 2538 แผนกสองภาษา EXTRA CLASS จึงได้แยกออกมาจัดตั้งเป็น “โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา” ดังเช่นในปัจจุบัน

โรงเรียนสารสาสน์เอกตราเป็นโรงเรียนหนึ่งในกลุ่มโรงเรียนเครือสารสาสน์ ที่มีอยู่ทั้งหมด 22 โรงเรียน เป็นโรงเรียนแห่งแรกที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนในลักษณะสองภาษาไทย - อังกฤษ (BILINGUAL Thai - English) ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวง ศึกษาธิการให้ดำเนินการสอน เมื่อปี พ.ศ. 2538 หลังจากได้รับอนุญาต โรงเรียนได้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันโรงเรียนสารสาสน์เอกตราจัดเป็นโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนในระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการและจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนในลักษณะสองภาษาไทย - อังกฤษ (BILINGUAL Thai - English)

3.2 วิสัยทัศน์

โรงเรียนสารสาสน์เอกตรามุ่งจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารได้อย่างดีมีระเบียบวินัย ยึดมั่นประชาธิปไตย รักและภูมิใจในความเป็นไทย มีความคิดสร้างสรรค์เฉลียวฉลาด และปรารถนาในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ภายใต้กระแสความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของสังคมโลก

3.3 พันธกิจ

โรงเรียนสารสาสน์เอกตราได้กำหนดพันธกิจเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษา ในปีการศึกษา 2542 - 2544 ดังนี้

1. ส่งเสริมกิจกรรมที่ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม รักและภูมิใจในความเป็นไทย
2. พัฒนาระเบียบวินัยความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียนตลอดจนเคารพในสิทธิ์ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น อันเป็นหนทางไปสู่ภาวะการเป็นผู้มีผู้นำและผู้ตามที่ดี
3. พัฒนาผู้เรียนให้ฝึกประเมินปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่นตลอดจนใฝ่หาความรู้ อย่างต่อเนื่อง
4. สร้างสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อท้าทายผู้เรียนให้สามารถสร้างสรรค์สร้าง ความรู้ได้ด้วยตนเอง คิด วิจาร์ณ วิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

5. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรม ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการฝึกปฏิบัติ จนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

6. ส่งเสริมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. จัดหาเทคโนโลยีและทำทนายให้ผู้เรียนเข้าถึงสารสนเทศโดยการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการรับรู้ข้อมูล

8. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

9. พัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้เรียน

10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนและบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนมีโอกาสให้บริการและพัฒนาชุมชน เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรงทางด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

3.4 ปรัชญา คุณธรรมนำวิชา ภูมิปัญญาพาพัฒนา

3.5 คติพจน์ของโรงเรียน ทำอะไร ทำจริง (AGE QUOD AGIS (ALWAYS DO YOUR BEST))

3.6 นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1. เพื่อให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติจริง การฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

3. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับโลกอนาคต โดยเฉพาะความรู้ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการติดต่อ สื่อสาร

4. เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับรู้ตัวอย่างกว้างขวางจากนานาชาติโดยครูชาวต่างประเทศ ขณะเดียวกันยังคงรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมอันดีงามของไทย

5. เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนา ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ตามศักยภาพของตนเอง

3.7 เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1. นักเรียนทุกคนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม คือ มีความประพฤติดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความกตัญญูกตเวที มีความเมตตากรุณา มีความเสียสละ

2. ผู้บริหารและครูทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม และรักษาจรรยาบรรณในวิชาชีพอย่างเคร่งครัด มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในการทำงาน พัฒนางานและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง

3. นักเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนาร่างกายเต็มตามศักยภาพ มีความรู้ในเชิงวิชาการและสิ่งรอบตัวที่เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารขั้นพื้นฐาน

4. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาทุกคน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนาร่างกายเต็มตามศักยภาพ มีความรู้ในเชิงวิชาการ เทคโนโลยี และสิ่งรอบตัวที่เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและเข้าถึง สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การบริหารและการจัดการของโรงเรียนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพโรงเรียนจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและได้รับ การยอมรับจากชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 321 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 108 คน เป็นนักเรียนชาย 54 คน และนักเรียนหญิง 54 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 91 คน เป็นนักเรียนชาย 55 คน และนักเรียนหญิง 36 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 122 คน เป็นนักเรียนชาย 72 คน และนักเรียนหญิง 50 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อน
- ตอนที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน
- ตอนที่ 10 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง.....ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1.เกรดเฉลี่ยสะสม.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี ของลดาวัลย์ พรอนันตชัย (2548: 106 - 107) และศิริวรรณ สุวินท์ (2548: 127 - 128)

2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 2.1 และข้อ 2.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด สร้างทั้งหมดจำนวน 19 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 19 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วพิจารณาว่า เป็นจริงตรงกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่มากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	นักเรียนเป็นคนที่เริ่มต้นทำสิ่งใดแล้วต้องทำให้สำเร็จ					

00	นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจ ถ้างาน ของนักเรียนดำเนินไปอย่างล่าช้า					
----	--	--	--	--	--	--

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของอัจฉรา วงษ์พัฒนามงคล (2533: 32) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	49 – 95	หมายถึง	ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	19 – 48	หมายถึง	ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ของสกุณา ถาวรกาญจน์ (2543: 118 – 125)

3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 3.1 และข้อ 3.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด สร้างทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 20 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความรู้สึกต่อตนเองตามความจริงมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	<u>ด้านร่างกาย</u> นักเรียนเป็นคนหน้าตาดี					
00	นักเรียนภูมิใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง					
0	<u>ด้านความสามารถ</u> นักเรียนประสบความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่					
00	นักเรียนมักยอมแพ้ง่ายๆไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม					
0	<u>ด้านสังคม</u> ไม่มีใครหัวเราะเมื่อนักเรียนเล่าเรื่องตลก					
00	นักเรียนเป็นคนมีเพื่อนมาก					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีอัตมโนทัศน์ดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีอัตมโนทัศน์พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีอัตมโนทัศน์ไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการคบเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

4.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนของอาจารย์ ช่างประดับ (2550: 132 – 134)

4.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 4.1 และข้อ 4.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด สร้างทั้งหมดจำนวน 26 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 24 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อน

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0	การช่วยเหลือเพื่อนแสดงถึงความ ห่วงใยที่เพื่อนมีให้กัน					
00	เพื่อนมีความจำเป็นสำหรับ นักเรียนมาก					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนตรงบ้างไม่ ตรงบ้าง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
0	นักเรียนดีใจที่มีเพื่อนสนิท					
00	นักเรียนชอบไปไหนมาไหนคน เดียว					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

เป็นประจำ	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจ เกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจ เกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ่อยมากแต่ไม่ทุกครั้ง

บางครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในโอกาสของนักเรียนบ้างบางครั้งและบางครั้งก็ไม่ตรงกับที่พฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในโอกาสของนักเรียน
นานๆครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในโอกาสของนักเรียนน้อยครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในโอกาสของนักเรียนน้อยครั้งจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
0	นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนเสมอเมื่อเพื่อนมีความทุกข์					
00	นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับเพื่อนเป็นประจำ					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	ให้คะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วย	มาก	บ่อยครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	น้อย	นานๆครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด	ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	ให้คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	มาก	บ่อยครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	น้อย	นานๆครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด	ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีทัศนคติทางบวกต่อการคบเพื่อน
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีทัศนคติปานกลางต่อการคบเพื่อน
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีทัศนคติทางลบต่อการคบเพื่อน

ตอนที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60

ผู้วิจัยใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิตไทย จี เอช คิว 60 (Thai GHQ 60) เป็นแบบคัดกรองสุขภาพจิตของโกลด์เบอร์ก และพอลวิลเลียม (David Goldberg and Paul Williams) แปลเป็นไทยโดย นายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคณะ (2539) ประกอบด้วย คำถาม 60 ข้อ เป็นแบบคัดกรองสุขภาพจิตเบื้องต้น ไม่สามารถวินิจฉัยโรคได้

ตัวอย่างแบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60

คำชี้แจง สุขภาพโดยทั่วไปของนักเรียนในระยะ 2 – 3 สัปดาห์ที่ผ่านมา เป็นอย่างไรบ้าง กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ใกล้เคียงกับสภาพของนักเรียนในปัจจุบัน หรือในช่วง 2 – 3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่นักเรียนเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

ในระยะที่ผ่านมานักเรียน.....

- สามารถมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ได้
 ดีกว่าปกติ เหมือนปกติ แย่กว่าปกติ แย่กว่าปกติมาก
- นอนไม่หลับเพราะกังวลใจ
 ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้ที่ตอบ 2 ข้อแรก จะได้คะแนน 0 คะแนน
 ผู้ที่ตอบ 2 ข้อหลัง จะได้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายของ ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ (2539) ในการวิจัยครั้งนี้แปลได้ผลดังนี้

มีคะแนนตั้งแต่ 0 – 11 หมายถึง มีสุขภาพจิตดี

มีคะแนนตั้งแต่ 12 ขึ้นไป หมายถึง มีสุขภาพจิตบกพร่อง

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

6.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองของศิริวรรณ สุวินท์ (2548: 83 – 84)

6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 6.1 และข้อ 6.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงจริง บ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด สร้างทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 23 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	<u>การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง</u> นักเรียนช่วยเหลืองานภายในบ้าน					

00	<u>การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อ นักเรียน</u> ผู้ปกครองให้ความอบอุ่นแก่ นักเรียน					
----	--	--	--	--	--	--

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองไม่ดี

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

7.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองของเอริสา มโนธรรม (2550: 141)

7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 7.1 และข้อ 7.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating

Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด สร้างทั้งหมดจำนวน 14 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 12 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	นักเรียนเลียนแบบผู้ปกครองในการร่วมงานกับเพื่อน					
00	นักเรียนฟังความคิดเห็นของเพื่อนเหมือนกับผู้ปกครอง					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีการเลียนแบบผู้ปกครองมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีการเลียนแบบผู้ปกครองปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีการเลียนแบบผู้ปกครองน้อย

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

8.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

8.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูของศิริวรรณ สุวินท์ (2548: 85 – 86)

8.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 8.1 และข้อ 8.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด สร้างทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 24 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	<u>การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู</u> นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู					
00	นักเรียนไม่เคยปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับครู					

0	<u>การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน</u> ครูส่วนใหญ่ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน					
00	ครูไม่รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเลย					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไม่ดี

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

9.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

9.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนของวัชรินทร์ เอกธวัชกุล (2552: 117 - 118)

9.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 9.1 และข้อ 9.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด สร้างทั้งหมดจำนวน 14 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 10 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน
คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ
 ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	เมื่อเพื่อนอ่านหนังสือ นักเรียนก็จะทำตาม					
00	เมื่อเพื่อนเล่นกันในเวลาเรียน นักเรียนก็จะเล่นด้วย					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีการเลียนแบบเพื่อนมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีการเลียนแบบเพื่อนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีการเลียนแบบเพื่อนน้อย

ตอนที่ 10 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

10.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

10.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อนของศิริวรรณ สุวินท์ (2548: 85 – 86) และศรินทิพย์ พงษ์ศาตวัต (2546: 145)

10.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อนตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 10.1 และข้อ 10.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด สร้างทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 23 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	นักเรียนเข้ากับเพื่อนไม่ได้					
00	นักเรียนสามารถปรึกษาเพื่อนได้ทุกเรื่อง					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2

จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์การประเมินค่าความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ในการวิจัยครั้งนี้แปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไม่ดี

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำข้อมูลแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test โดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาเป็นแบบสอบถามการวิจัย ซึ่งได้ผลดังนี้

2.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 19 ข้อ หาคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.452 - 7.729

2.2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ หาคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.183 - 10.160

2.3แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 26 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 24 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.198 - 8.641

2.4แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.466 - 10.157

2.5แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 14 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.746 - 8.054

2.6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 24 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.964 - 6.810

2.7แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 14 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 10 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.592 - 8.976

2.8แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.298 - 11.520

3.ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่คัดเลือกมาแล้วตามข้อ 2 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ผลดังนี้

3.1แบบสอบถามบุคลิกภาพมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .789

3.2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .907

3.3แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890

3.4แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ

.879

- 3.5แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .874
- 3.6แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .835
- 3.7แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .860
- 3.8แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .888

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.ผู้วิจัยนำหนังสือไปขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยื่นต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2.ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อไปขออนุญาตจากนายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ ในการขอใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60

3.ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 8 – 12 กุมภาพันธ์ 2553 จำนวน 321 ฉบับ ได้รับคืนมาครบทุกฉบับ

4.ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือ ตอบคำถามครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

3.วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) ของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Peason Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

3.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ t
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละค่า (Mean Square)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
\hat{Y}	แทน	สมการพยากรณ์อัตรานอัตรานโดยใช่คะแนนดิบ
Z	แทน	สมการพยากรณ์อัตรานอัตรานโดยใช่คะแนนมาตรฐาน
X_1	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_2	แทน	บุคลิกภาพ
X_3	แทน	อัตรานอัตราน
X_4	แทน	ทัศนคติต่อการคบเพื่อน
X_5	แทน	สุขภาพจิต
X_6	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

X ₇	แทน	การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง
X ₈	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
X ₉	แทน	การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน
Y	แทน	สัมพันธภาพกับเพื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อแสดงข้อมูลด้านส่วนตัวในแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อัตมโนทัศน์ ทักษะคิดต่อการคบเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน และสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 เสนอผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เสนอค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อัตมโนทัศน์ ทักษะติดต่อการคบเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน และสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อัตมโนทัศน์ ทักษะติดต่อการคบเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน และสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	\bar{X}	S.D	การแปลผล
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.22	.51	สูง
บุคลิกภาพ	3.38	.47	แบบ เอ
อัตมโนทัศน์	3.44	.53	ดีพอใช้
ทักษะติดต่อการคบเพื่อน	3.95	.49	ทางบวก
สุขภาพจิต	10.59	10.94	ดี
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	3.54	.51	ดีพอใช้
การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง	3.05	.63	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.35	.44	ดีพอใช้
การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน	2.96	.57	ปานกลาง
สัมพันธภาพกับเพื่อน	3.54	.50	ดีพอใช้

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีบุคลิกภาพแบบเอ มีอัตมโนทัศน์ดีพอใช้ มีทักษะติดต่อการคบเพื่อน มีสุขภาพจิตดี มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดีพอใช้ มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดีพอใช้ มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง และมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดีพอใช้

ตอนที่ 2 เสนอผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	Y
X ₁	1	.056	.088	-.075	-.019	.201**	.038	.099*	.037	.121*
X ₂		1	.301**	.028	.052	.118*	.198**	.194**	.189**	-.069
X ₃			1	.278**	-.139**	.243**	.190**	.310**	.073	.175**
X ₄				1	-.278**	.311**	.117*	.312**	.027	.494**
X ₅					1	-.159**	.066	-.218**	.067	-.219**
X ₆						1	.329**	.464**	.131**	.377**
X ₇							1	.203**	.561**	-.092
X ₈								1	.064	.424**
X ₉									1	-.276**
Y										1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x₁)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย ได้แก่ อัตมโนทัศน์ (x₃) ทศนคติต่อการคบเพื่อน (x₄) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (x₆) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (x₈)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สุขภาพจิต (x_5) และการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน (x_9)

ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มี 2 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพ(x_2) และการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง (X_7)

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	6	36.635	6.106	45.598**
Residual	314	42.046	.134	
Total	320	78.680		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่ามีปัจจัย 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน
 สารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
 (Stepwise Multiple Regression Analysis)

	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₄	.383	.045	.381	.494	.244	102.920**
X ₄ , X ₉	-.270	.037	-.311	.573	.328	77.594**
X ₄ , X ₉ , X ₇	.286	.054	.253	.647	.419	76.115**
X ₄ , X ₉ , X ₇ , X ₅	.168	.048	.172	.668	.447	63.792**
X ₄ , X ₉ , X ₇ , X ₅ , X ₁	.103	.041	.107	.676	.457	53.027**
X ₄ , X ₉ , X ₇ , X ₅ , X ₁ , X ₂	-.102	.045	-.096	.682	.466	45.598**
			a	=	1.283	
			R	=	.682	
			R ²	=	.466	
			SE _{est}	=	.366	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่าปัจจัยที่สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ทศนคติต่อการคบเพื่อน (X₄) การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน (X₉) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₇) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X₅) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x₁) และบุคลิกภาพ (x₂) ซึ่งทั้ง 6 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพกับเพื่อนได้ ร้อยละ 46.60 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 1.283 + .383 X_4 - .270 X_9 + .286 X_7 + .168 X_5 + .103 X_1 - .102 X_2$$

สมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .381 X_4 - .311 X_9 + .253 X_7 + .172 X_5 + .107 X_1 - .096 X_2$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 321 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 108 คน เป็นนักเรียนชาย 54 คน และนักเรียนหญิง 54 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 91 คน เป็นนักเรียนชาย 55 คน และนักเรียนหญิง 36 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 122 คน เป็นนักเรียนชาย 72 คน และนักเรียนหญิง 50 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 19 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 19 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.452 - 7.729 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .789

ตอนที่ 3 แบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.183 - 10.160 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .907

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 26 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 24 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.198 - 8.641 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890

ตอนที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60 เป็นแบบสอบถามของนายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิท

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.466 - 10.157 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .879

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 14 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.746 - 8.054 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .874

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 25 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 24 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.964 - 6.810 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .835

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 14 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 10 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.592 - 8.976 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .860

ตอนที่ 10 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ สร้างทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือแล้วเหลือจำนวน 23 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.298 - 11.520 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .888

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยวางแผนดำเนินการดังขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือไปขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยื่นต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อไปขออนุญาตจากนายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์ ในการขอใช้แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 8 – 12 กุมภาพันธ์ 2553 จำนวน 321 ฉบับ ได้รับคืนมาครบทุกฉบับ

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือตอบคำถามครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา

กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_1)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย ได้แก่ อัตมโนทัศน์ (x_3) ทศนคติต่อการคบเพื่อน (x_4) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (x_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (x_8)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สุขภาพจิต (x_5) และการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน (x_9)

4. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มี 2 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพ(x_2) และการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง (X_7)

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ทศนคติต่อการคบเพื่อน (X_4) การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน (X_9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_1) และบุคลิกภาพ(x_2) ซึ่งทั้ง 6 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพกับเพื่อนได้ ร้อยละ 46.60

6. สมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

6.1 สมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 1.283 + .383 X_4 - .270 X_9 + .286 X_7 + .168 X_5 + .103 X_1 - .102 X_2$$

6.2 สมการพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .381 X_4 - .311 X_9 + .253 X_7 + .172 X_5 + .107 X_1 - .096 X_2$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาคั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_1) แสดงว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความภาคภูมิใจในและความมั่นใจในตนเอง จะตั้งใจเรียน เอาใจใส่ในการเรียน มีความกระตือรือร้น ขยันอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน พยายามปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น จะปรึกษาผู้ปกครอง ครู หรือเพื่อน เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียน ทำให้มีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนอยู่เสมอ มีการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นประจำ มีการช่วยเหลือการทำงานกลุ่มกับเพื่อน จึงช่วยให้มีการพัฒนาการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนไปในทางที่ดีขึ้น ดังที่ นิภา เมธธาวิชัย (2536: 65) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้และทักษะที่ได้รับและพัฒนาจากการเรียนการสอน ต่างๆ ครูอาศัยเครื่องมือวัดผลช่วยในการศึกษาว่านักเรียนมีความรู้และทักษะมากน้อยเพียงใด

เนื่องจากการวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีน้อยมาก จึงขออ้างอิงผลการวิจัยที่อยู่ในระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน ดังนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ พระธีรภักดิ์ สารทมโม (2550: 84) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย ได้แก่ อັตมโนทัศน์ (x_3) ทศนคติต่อการคบเพื่อน (x_4) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (x_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (x_8) อภิปรายผลได้ดังนี้ คือ

2.1 อັตมโนทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีอັตมโนทัศน์ดี มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีอັตมโนทัศน์ต่อตนเองดี คือ นักเรียนที่มีความรู้สึกนึกคิดว่ารูปร่าง หน้าตา บุคลิกลักษณะท่าทาง และการแต่งกายของตนเองดี จะมีความมั่นใจในตนเอง และมักจะเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น เพราะนักเรียนที่มีอັตมโนทัศน์ต่อตนเองดี จะมองโลกในแง่ดี ไม่มีความกตด้นหรือคิดว่าตนเองด้อยกว่าบุคคลอื่น ทำให้ชอบเข้าสังคม และพบปะกับบุคคลอื่นๆเสมอ ส่งผลให้มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นดี

นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ดีจึงมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดีเช่นกัน ดังที่ พรรณี ชูชัย เจนจิต (2538: 3) กล่าวว่า ถ้าบุคคลมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองในทางบวก มองเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองในทางบวก เขาจะประพฤติปฏิบัติต่อกันอย่างทัดเทียมกับตน เห็นคุณค่าในผู้อื่น เมื่อตนเองมีความรู้สึกเช่นนี้ให้กับผู้อื่น เขาก็จะได้รับการปฏิบัติตอบเช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีอัตมโนทัศน์ในทางลบ มองเห็นตนเองต่ำต้อย ดูถูกตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง เขาก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกันนี้ให้กับผู้อื่น ผลที่ตามมาคือความขัดแย้ง ผู้อื่นไม่ชอบ การที่คนเราจะมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ชอบพอของผู้อื่น มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ได้รับการยอมรับหรือประสบความสำเร็จ สิ่งสำคัญคือ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากผู้อื่น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ วาทินี อึ้งเกลี้ยง (2552: 76) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น อัตมโนทัศน์จึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2.2 ทศนคติต่อการคบเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีทศนคติทางบวกต่อการคบเพื่อน มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีทศนคติทางบวกต่อการคบเพื่อนมักเป็นนักเรียนที่มีความคิดว่า การพูดคุยกับเพื่อนด้วยถ้อยคำสนิทสนม การแสดงออกถึงความห่วงใย และการให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนในด้านการเรียนและการทำงานเป็นสิ่งที่ดี ก็จะมีความรู้สึกพอใจและให้ความสนใจต่อการคบหาเพื่อน ดังนั้น นักเรียนจึงมีการแสดงออกกับเพื่อนดี และปฏิบัติตนกับเพื่อนดี ซึ่งเป็นผลให้นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี ดังที่ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2548: 366) กล่าวว่า ทศนคติเป็นอิทธิพลหรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด ทศนคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีทศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

เนื่องจากการวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีน้อยมาก จึงขออ้างอิงผลการวิจัยที่อยู่ในระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน ดังนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ อาจารย์ ช่างประดับ (2550: 111) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า ทศนคติต่อการคบเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ทศนคติต่อการคบเพื่อนจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธ์ภาพกับผู้ปกครองดี มีสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตนของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อกันทั้งในและนอกบ้านเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันด้านการเรียน การที่ผู้ปกครองให้ความเห็นและคำปรึกษาทางด้านการเรียนแก่นักเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียนและทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองแน่นแฟ้นขึ้น ก็ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีความสุข เกิดความสามัคคีในบ้าน นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง และการที่ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามความสามารถและโอกาส นักเรียนสามารถที่จะปรึกษาปัญหาต่างๆกับผู้ปกครองได้ เป็นการเสริมสร้างมิตรภาพให้เกิดขึ้นในบ้าน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเห็นแบบอย่างการมีสัมพันธ์ภาพที่ดี ดังนั้น นักเรียนที่มีสัมพันธ์ภาพกับผู้ปกครองดี จึงสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนได้ดีเช่นเดียวกัน

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิตรา สิงคะอุตม (2552:83) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนระดับชั้นมัธยมปลาย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนระดับชั้นมัธยมปลาย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธ์ภาพกับครูดี มีสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะการที่ครูกับนักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันโดยที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู ได้แก่ การให้ความเคารพนับถือเชื่อฟังครูผู้สอน ตั้งใจและสนใจกระทำในสิ่งที่ครูอบรมสั่งสอน และซักถามครูเมื่อมีข้อสงสัยทั้งในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว และการที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความสนใจต่อนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ให้ความรักความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาข้อชี้แนะนักเรียนในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว ก็ย่อมส่งผลให้เกิดบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นไปด้วยดี ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างดี และสามารถปรับตัวทางการเรียนได้ดี ส่งผลให้ลดความกดดัน ความตึงเครียดที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียน ลดความเป็นอคติของครูที่มีต่อนักเรียน และครูให้ความสนใจนักเรียน

อย่างสม่ำเสมอ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดความสบายใจ มีความตั้งใจ และสนใจเรียน การสอนก็จะเป็นไปอย่างราบรื่นเมื่อบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และระหว่างนักเรียนกับเพื่อนด้วยกันเอง ก็ย่อมเป็นไปด้วยดีเช่นกัน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 26 – 27) กล่าวโดยสรุปว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดประสบการณ์ สื่อ แหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ชุมชน และเป็นผู้อำนวยการความสะอาด ช่วยเหลือเด็กอย่างเอื้ออาทร สร้างบรรยากาศแห่งความสุขในการเรียนรู้ร่วมกัน การที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้เด็กมีความสุขนั้น ครูจะต้องมีความสุขในการจัดการเรียนรู้ ยอมรับในความสำคัญของเด็ก พร้อมทั้งจะเปิดโอกาสที่เหมาะสมให้เด็กทุกคนและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ร่วมกับเด็กด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ วูน (สุพัตรา ผลรัตน์ไพบูลย์, 2550: 60; อ้างอิงจาก Voorn, Randall Jay. 1990) ได้ทำการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อการประสบความสำเร็จอย่างไร โดยแยกออกเป็นเด็กสองพวก คือ พวกที่ถือตัวครูเป็นศูนย์กลางและพวกที่ถือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่แสดงความจงเกลียดจงชังของครูต่อเด็กทำให้เด็กเป็นคนเฉยเมย ถอยหนี เจื้อยซาต่อการแก้ปัญหา เป็นปฏิปักษ์กับคนอื่น ก้าวร้าวปรับตัวไม่ได้

ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สุขภาพจิต (x_5) และการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน (x_9) อภิปรายได้ดังนี้ คือ

3.1 สุขภาพจิต มีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี (มีคะแนนสุขภาพจิตน้อย) เป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ฟุ้งตนเองได้ รวมทั้งเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ สามารถปรับตัวเข้ากับปัญหาและอุปสรรคของชีวิตได้ มีการแสดงออก ควบคุมอารมณ์ตนเองดี ซึ่งผู้ที่มีสุขภาพจิตดีย่อมมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นดีด้วย ดังที่ สมประสงค์ โอวาทกา และฉวีวรรณ สัตยธรรม (2539: 42) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า เป็นภาวะที่บุคคลมีความพึงพอใจกับสภาพที่ตนเองได้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการกระทำต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้ที่อยู่รอบตัวมีความสุข อบอุ่น ยอมรับผู้อื่นและเป็นตัวของตัวเอง พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาต่างๆ โดยไม่ท้อแท้ ใช้สติปัญญาอย่างสุขุมเพื่อแก้ไขปัญหามากกว่าการใช้อารมณ์ คิดถึงประโยชน์ในระยะยาวมากกว่าเฉพาะหน้า

เนื่องจากการวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีน้อยมาก จึงขออ้างอิงผลการวิจัยที่อยู่ในระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน ดังนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ อาจารย์ ช่างประดับ

(2550: 111) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า สุขภาพจิต มีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น สุขภาพจิตจึงมีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

3.2 การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนมาก มีสัมพันธภาพกับเพื่อนไม่ดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนมากมักเป็นผู้ที่ชอบเลียนแบบ ชอบทำตาม หรือคล้อยตามการกระทำของเพื่อนคนอื่นในชั้นทั้งด้านการเรียนและการทำงานกลุ่ม นักเรียนเหล่านี้จึงไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเรียนหรือการทำงานกลุ่ม ดังนั้น นักเรียนเหล่านี้จึงไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนได้ ดังที่ อุทัย ดุลยเกษม (2545: 50 – 52) ได้กล่าวถึงการเลียนแบบโดยสรุปว่า การเลียนแบบเป็นเรื่องปกติในสังคมมนุษย์ การเลียนแบบมีหลากหลาย เช่น การเลียนแบบในการพูด การเลียนแบบการแต่งกาย แม้แต่บางคนก็เลียนแบบการดำเนินชีวิตของคนที่ชอบ การเลียนแบบเป็นการเรียนรู้วิธีหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์เราเรียนรู้หลาย ๆ เรื่องในชีวิตผ่านการเลียนแบบคนอื่นโดยไม่จำเป็นต้องให้มีคนสอน

ดังนั้น การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนจึงมีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

4. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มี 2 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพ(x_2) และการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง (X_7) อภิปรายได้ดังนี้ คือ

4.1 บุคลิกภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ บางคนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี และนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ บางคนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนไม่ดี อภิปรายผลได้ดังนี้

นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ บางคนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ เป็นคนเร่ร่อน ชอบทำงานให้ได้มากๆ ในเวลาอันน้อย มีความมานะพยายามในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล จึงเป็นที่ชื่นชอบของเพื่อนในชั้นเรียน ทำให้มีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนไปในทางที่ดี ดังที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 216) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะโดดเด่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกแบบนั้นอยู่เป็นประจำกับสถานการณ์เฉพาะอย่าง จนเกิดเป็นนิสัย

นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ บางคนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนไม่ดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ ชอบแข่งขันและก้าวร้าว หนีไม่ได้รับการทำงานล่าช้า ขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตนเองตามได้ เพราะเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการทำเพื่อความสำเร็จของตนเอง จึงถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย จึงมีสัมพันธภาพกับเพื่อนไม่ดี

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณศิริ เกียรติศิริ (2547: 103) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพักของนักเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพเอ เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว รักความก้าวหน้า ชอบฝ่าฟันอุปสรรค ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการทำงานสูง ดังนั้นนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จึงมีการปรับตัวได้ดี

ดังนั้น บุคลิกภาพ จึงไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

4.2 การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร แสดงว่านักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองมากบางคนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี และนักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองน้อยบางคนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี อภิปรายผลได้ดังนี้

นักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองมากบางคนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองมาก อาจมีโอกาสดูเห็นการปฏิบัติที่ผู้ปกครองมีต่อเพื่อน เช่น การให้ความช่วยเหลือเพื่อน การพูดคุยสื่อสารกันระหว่างเพื่อน และการทำงานด้วยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งการเห็นแบบอย่างที่ดีเหล่านี้จากผู้ปกครอง นักเรียนจึงสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนได้

นักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองน้อยบางคนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครองน้อย ถึงแม้ไม่มีโอกาสดูเห็นการปฏิบัติที่ผู้ปกครองและเพื่อนมีต่อกันมากนัก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน แต่นักเรียนเหล่านี้อาจได้ติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอ จึงมีโอกาสดูเรียนรู้การปฏิบัติตนของบุคคลที่มีต่อกัน ตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ดังนั้นนักเรียนเหล่านี้จึงมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดีได้เช่นกัน

ดังนั้น การเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง จึงไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ทศนคติต่อการคบเพื่อน (X_4) การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน (X_8) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) สัมพันธภาพ

ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (x_1) และบุคลิกภาพ(x_2) ซึ่งทั้ง 6 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพกับเพื่อนได้ ร้อยละ 46.60

5.1 ทักษะคิดต่อการคบเพื่อน ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับหนึ่ง แสดงว่า นักเรียนที่มีทักษะคิดทางบวกต่อการคบเพื่อน ทำให้มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีทักษะคิดทางบวกต่อการคบเพื่อน ได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับการพูดคุยกับเพื่อน การแสดงความห่วงใย ให้ความช่วยเหลือในด้านการเรียนและการทำงาน ความพอใจและและความสนใจต่อการคบเพื่อน ทำให้มีการพูดคุยกับเพื่อน และการแสดงออกเพื่อให้เพื่อนทราบว่าตนเองชื่นชมเพื่อน จึงทำให้เพื่อนมีความคิดความรู้สึก และมีการแสดงออกต่อหน้านักเรียนเช่นเดียวกันจึงทำให้นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดี ดังที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 54) ได้ให้คำนิยามทักษะคิดที่ว่า หมายถึง ความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ ทักษะคิดยังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นทักษะคิดจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

เนื่องจากการวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีน้อยมาก จึงขออ้างอิงผลการวิจัยที่อยู่ในระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน ดังนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ วรธนา ขาวน้อม (2548: 102) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดโพธิ์वास) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดโพธิ์वास) จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ทักษะคิดต่อการคบเพื่อน จึงส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับหนึ่ง

5.2 การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับสอง แสดงว่า นักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อนมาก ทำให้มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนเหล่านี้ต้องการการยอมรับจากเพื่อน เมื่ออยู่โรงเรียน กลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลมากในวัยเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะคิดว่าถ้าไม่ทำตามเพื่อนก็จะอยู่หรือเข้ากลุ่มเดียวกับเพื่อนไม่ได้จึงต้องมีการเลียนแบบ นักเรียนที่มีการเลียนแบบการปฏิบัติตนต่อเพื่อนมากจะมีโอกาสได้พูดคุยสื่อสารกับเพื่อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกาย การเรียน และการทำกิจกรรมยามว่าง โดยนักเรียนเหล่านี้ต้องการพูดคุยกับเพื่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ก่อนที่จะเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน ดังนั้น นักเรียนเหล่านี้จึงมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี ดังที่ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544: 28) กล่าวว่า การนำเอาแบบอย่างของ

บุคคลอื่นมาเป็นของตน เพื่อที่ตนเองจะได้เป็นที่ยอมรับของสังคม การเลียนแบบจะช่วยให้เกิดความอบอุ่นใจและมีความมั่นใจมากขึ้น เช่น บุคคลที่ชอบแต่งตัว ไว้ทรงผมตามอย่างดารานาฏยณตรี เป็นต้น

เนื่องจากการวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีน้อยมาก จึงขออ้างอิงผลการวิจัยที่อยู่ในระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน ดังนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ พฤติพล นิ้มพรวัว (2547: 61) ได้ทำการศึกษัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยาพุทธมณฑล ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เป็นอันดับที่สอง นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดีทำให้มีการประหยัดมาก

ดังนั้น การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน จึงส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับสอง

5.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับสาม แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับครูดี ทำให้มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเป็นการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู และการปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีต่อกัน ย่อมส่งผลให้เกิดบรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี การกระทำดังกล่าวทำให้นักเรียนมีความสุขและมีความพร้อมที่จะปฏิบัติตนและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนด้วย ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (อัจฉรา เฟื่องผล. 2551: 55; อ้างอิงจาก ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2524) กล่าวว่า ในการเรียนการสอนทุกระดับ นอกจากผู้เรียนต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์ดีแล้ว ยังต้องการอาจารย์ที่มีวิธีการสอนที่เป็นกันเอง เข้าใจ และเห็นอกเห็นใจในผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกันก็ควรชี้แนะให้เห็นถึงความถูกต้อง เหมาะสม ให้ข้อติชมตรงไปตรงมา ซึ่งเต็มด้วยความหวังดี ช่วยให้อารมณ์ดีเรียนรู้อีกขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ณิชวดี จันทร์พอง (2549: 114) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียน

ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จึงส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับสาม

5.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับสี่ แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองดี ทำให้นักเรียนมี

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ การปฏิบัติตนต่อผู้ปกครองนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เพราะการปฏิบัติตนต่อผู้ปกครองได้อย่างเหมาะสมจะทำให้เกิดมีสัมพันธภาพที่ดีดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้น การปฏิบัติตนของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อกันทั้งในและนอกบ้านเพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีต่อกัน ก็ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีความสุข การที่นักเรียนสามารถที่จะปรึกษาปัญหาต่างๆกับผู้ปกครองได้ เป็นการเสริมสร้างมิตรภาพให้เกิดขึ้น การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมของนักเรียนต่อผู้ปกครองคือ มีกิริยาขี้มแย้มแจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรับอบารมณ์วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม มีความจริงใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความคิดและความรู้ที่ดีให้แก่กัน มีความเป็นอิสระในการเสนอความคิดเห็น ส่งผลให้นักเรียนเห็นแบบอย่างที่ดีและนำไปสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนได้ต่อไป

ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง จึงส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับสี่

5.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับห้า แสดงว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทำให้มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเอง เอาใจใส่ในการเรียน มีความกระตือรือร้น พยายามปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น โดยปรึกษาผู้ปกครอง ครู หรือเพื่อน เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียน ทำให้มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นประจำ ช่วยให้มีการพัฒนาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นไปในทางที่ดีขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ เดอคอสเตอร์ (Decoster. 1981 – A) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในการสัมพันธระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน มีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับห้า

5.6 บุคลิกภาพ ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับสุดท้าย แสดงว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ทำให้มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอจะเป็นคนที่รักความก้าวหน้า เป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป และเป็นที่น่าสนใจมากกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบอื่น ๆ ทำให้เป็นที่ชื่นชมและเป็นที่ยอมรับกับบุคคลอื่นๆทั่วไป จึงทำให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นได้ ดังที่ อารี พันธุ์มณี (2546: 67) กล่าวถึงความสำคัญของบุคลิกภาพในการสร้างสัมพันธระหว่างบุคคล บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี จะมีความรู้มั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น กล่าวแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและการกระทำต่างๆได้ดี สามารถสร้างศรัทธาแก่ผู้พบเห็น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541: 122 – 123) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ดีที่สุด ตามลำดับความสำคัญ คือ บุคลิกภาพ รองลงมาคือ บรรยากาศทางการเรียนการสอน บรรยากาศภายในครอบครัว และเพศ ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 4 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนได้ร้อยละ 39.97

ดังนั้น บุคลิกภาพ จึงส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผนนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นสอดคล้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียน ผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาและส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ปัจจัย ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะคิดต่อการคบเพื่อน การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังต่อไปนี้

1.1 ทักษะคิดต่อการคบเพื่อน สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับแรก ดังนั้น ทั้งผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการคบเพื่อนตั้งแต่เล็กๆ โดยการฝึกให้นักเรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน และการทำงานกลุ่มร่วมกันกับเพื่อน เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี

1.2 การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับสอง ดังนั้น ผู้บริหาร ครูผู้สอนจึงควรส่งเสริมและตักเตือนให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของเพื่อนในทางบวก เฉพาะสิ่งที่ควรปฏิบัติตาม นำมาเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนเพื่อจะได้ปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนและเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับสาม ดังนั้น ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนควรมีการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเองและกล้าที่จะปรึกษาปัญหาต่างๆกับครู ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่ดี

1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับสี่ ดังนั้น ทั้งผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียน ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมกับการประชุมของโรงเรียนรวมทั้งการวางแผนและดำเนินนโยบายต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองกับนักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในครอบครัวทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

1.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับห้า ดังนั้น ทั้งผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนขยันเรียน เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น การให้รางวัลเมื่อทำคะแนนในวิชานั้นๆ ได้ดี ส่งประกวดแข่งขันทั้งภายในและนอกห้องเรียน เป็นต้น

1.6 บุคลิกภาพ สามารถพยากรณ์สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น ทั้งผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรส่งเสริมกิจกรรมที่พัฒนาบุคลิกภาพแบบ เอ ของนักเรียนในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนและผู้อื่น สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีและเหมาะสมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และนิสิต/นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่น่าจะส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพิ่มเติมนอกเหนือจากปัจจัยที่ศึกษาแล้วครั้งนี้ เช่น การเลียนแบบเพื่อน ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นต้น

2.3 ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนทั้ง 6 ปัจจัย ได้แก่ ทศนคติต่อการคบเพื่อน การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ ไปพัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เพื่อให้นักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี เช่น การปรับพฤติกรรม กิจกรรมกลุ่ม การศึกษารายกรณี เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนภมม สุกวิทย์ารัตน์. (2537). ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการปฏิบัติตน ต่อเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง วิทยาคม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2534). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ: รวมสาส์นการพิมพ์.
- กุลวรรณ วิทาวงศ์รุจิ. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลหลาบ รัตนสังขธรรม และคนอื่นๆ. (2541). สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหาเสพยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลอง ภิรมย์รัตน์. (2531). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: ประจักษ์การพิมพ์.
- ชมภูช บุญสิทธิ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูนุท พงษ์ศิริ. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในหอผู้ป่วย การปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาสภาอากาศชาติไทย กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยพร วิชชาวุธ. (2530). เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยศาสตร์กับสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2542, มีนาคม). "จิตวิทยาสำหรับพ่อแม่" 53(3) : 36 – 40.
- ชูชัย สมितिไกร. (2530). ผลของประสบการณ์กลุ่มฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อทัศนคติส่วนบุคคล ตามการรับรู้ของผู้รับการฝึก. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัศวดี จันทรฟอง. (2549). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนในระดับ ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ณรงค์ ฮ่อนาม. (2537, พฤศจิกายน - ธันวาคม). “หลักในการสร้างบุคลิกภาพที่ดีและมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี” เพิ่มผลผลิต. 33(6): 5 – 6.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคณะ. (2539, มกราคม – มีนาคม). “GHQ ฉบับภาษาไทย” วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 41(1): 1
- ธวัชชัย ไชยวงศ์. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของพนักงานบริษัท อายโนะโมะโต้ะ จำกัด สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภา นิธยาน. (2530). การปรับตัวและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เปรมปรี พงษ์ประสิทธิ์. (2538). ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวิสุทธิรังษี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2539). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปริศนา เกตรา. (2544). ผลของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดของแอลเลอร์ที่มีผลต่ออัตมโนทัศน์และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น = *Introduction to Behavior Modification*. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- พรรณิ ชูชัย เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน : จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- พระธีรภิกษุ สारธมโม. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พุดพิล นิมพร้าว. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยาพุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพโรรัตน์ ทองอุไร. (2529). สัมพันธภาพระหว่างบุคคลทางการพยาบาลจิตเวช. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). เอกสารคำสอนวิชาวิจัย 521. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- มณี ดีประสิทธิ์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล อัตมโนทัศน์สัมพันธ์ภาพเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการกับความสามารถในการตัดสินใจทางการพยาบาล
 ฉุณเณินของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์
 พย.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรณูรัชต์ ประสิทธิ์เกตุ. (2542). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่าย
 ประถม). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลดาวลัย พรอนันตชัย. (2548). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของ
 นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน โรงเรียนวัดสร้อยทอง เขตบางซื่อ
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ละอองทิพย์ พลานุกาพ. (2532). สุขภาพจิตกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของที่อยู่ใน
 สภาพแวดล้อมต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุริยสาส์น.
- ลำเนาวิ เรื่องยศ. (2545, มกราคม – เมษายน). “การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการหวาดระแวง”.
 สวนปรุง. 17(1) : 67
- วัชรวิ ทรัพย์มี. (2530). ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรินทร์ เอกธวัชกุล. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เวลาเรียนที่เหมาะสมของนักเรียนช่วงชั้น
 ที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เขตวัฒนา
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร อวาทกุล. (2542). เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นต์ติ้งเฮาส์.
- วิเชียร สุขจันทร์. (2540). การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิค
 แม่แบบเพื่อลดพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญกับ ความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว
 ของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วาทีณี อึ้งเกลี้ยงง. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค้าย
 อำเภอบ้านค้าย จังหวัดระยอง. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วิมล หนองพงษ์. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครักษ์ อำเภอนครักษ์ จังหวัดนครนายก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ ขานิม. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดโพธิ์वास) จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริรัตน์ ผุดผ่อง. (2540). ผลการฝึกสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนตามรูปแบบของจอยซ์และคณะของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2547). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เรือนแก้ว.
- ศิริวรรณ สุวินท์. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศลิษา วิไลวัฒน์. (2551). ผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อสัมพันธภาพภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประชานุเคราะห์ 35 อำเภอดงทับปด จังหวัดพังงา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สกุณา ถาวรกาญจน์. (2543). อัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 สังกัดอุดมศึกษาเอกชน: กรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สมประสงค์ โอวาทกา และณวีวรรณ สัตยธรรม. (2529). การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. นนทบุรี : ยุทธรินทร์การพิมพ์.
- สุณีย์ ธีรดากร. (2526). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: คณะวิชาครุศาสตร์วิทยาลัยครูพระนคร.
- สุนิตรา สิงคะอุดม. (2552). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปลาย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพัตรา ผลรัตนไพบูลย์. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุพัตรา สุภาพ. (2529). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2527). *จิตวิทยาในการดำรงชีวิต*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัชย์ โภคิยะกุล. (2526). *การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการปรับตัวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกำแพงเพชร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ โกลากุล และคนอื่นๆ. (2529, มกราคม – มิถุนายน). “สุขภาพจิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดสมุทรปราการ.” วารสารจิตวิทยาคลินิก. 17(1) : 18 – 24.
- อดิเทพ ศรีสุอารักษ์. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิขญา สุทธิสิงห์. (2541). *การศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอและออตมโนทัศน์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรุณศิริ เกียรติศิริ. (2547). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในหอพักของนักเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2530). *จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัสรา อวารณ. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมและปัจจัยทางเชิงสังคมกับความสามารถในการดูแลสุขภาพของตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูง* โรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาจารย์ ช่างประดับ. (2550). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2546). *พ่อแม่ที่ลูกอยากได้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไยใหม่.
- อารีย์ ลีลา. (2535). *ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำรอบ อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2545). *ศึกษาเรียนรู้ภาค 2*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.

- อุไรวรรณ พันธุ์สุจริต. (2546). การเปรียบเทียบผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางพลัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอริสา มโนธรรม. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตพระนครกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ahmad, Raza Riahincjed and Albert B. Hood. (1984, November) "The Development of Interpersonal Relationship in Collage." *Journal of Collage Student Personal.*
- Carkhuff, R.R. and Berenson, B.G. (1977). *Beyond Counseling and Theraphy. 2nd ed.* Pp. 203 – 207 New York : Holl, Printchart and Winston.
- Cattell, Raymond B. (1970). *Personality.* New York : McGraw Hill.
- Chickering, S.W. (1993). IEducation and Identity. *Sanfrancisco* : Jossey Bass : 90.
- Eysenck, H.J. (1970). The Structure of Human Personality. Pp. 114 – 131 New Jersey : Barnes Nobel. Inc.
- Good, V. (1973). *Dictionary of Education.* New York : McGraw Hill Book Company. Inc.
- Johnson. David W. (1986). *Reaching Out : Interpersonal Effectiveness and Self – Actualization. 3rd ed.* New York : Prentice – Hall.
- Kaplan, Louis and others. (1980). *Comprehensive Textbook of Psychiatry.* Baltimore : William and Wilkins.
- Kliewer, Wendy ;& Weidner, Gerdi. (1987). "Type A Behavior and Aspirtion : A Study of Parent and Children's Goal Setting," *Developmental Psychology.* 23(2): 204-209.
- Sasse, Connie R. (1975). *Person to Person. Pp. 115 – 117* Texas : Chas A Bennett.
- Samuel. (1981) : 190 – 191 : Citimg Kretschmer. 1921.
- Schultz, William C. (1966). *FIRO : A three diminution theory of Interpersonal Behavior.* New York : Rinihart.
- Strom, Robert D. (1969). *Psychology for the classroom.* Englewood Cliffs :Prentice-Hall.
- Voorn, Randall Jay. (1990, December). "Environment Fit : The Relationship Between Small Liberal Art Colleges and Their Environment (Colleges Environment)" ,*Dissertation Abstracts International.* 52 (6) : 125.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์
เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 10 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อน
- ตอนที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน
- ตอนที่ 10 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อถูกหรือผิดและไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนักเรียนไม่ต้องลงชื่อ คำตอบทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบ

แบบสอบถาม

นายสุเมธ พงษ์เกตุรา

นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง.....ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. เกรดเฉลี่ยสะสม.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วพิจารณาว่า เป็นจริงตรงกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่มากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจ เมื่อพบอุปสรรคในการทำงาน					
2	นักเรียนรู้สึกโมโห ถ้ามีคนมาขัดจังหวะในขณะที่นักเรียนไม่สามารถทำสิ่งที่นักเรียนตั้งใจไว้ได้					
3	นักเรียนคิดว่าเวลาช่างผ่านไปรวดเร็วจนไม่สามารถทำสิ่งที่นักเรียนตั้งใจไว้ได้					
4	นักเรียนรู้สึกว่าเป็นการเสียเวลา ถ้าต้องไปรอซื้อของในร้านที่มีลูกค้าแน่น					
5	นักเรียนรู้สึกว่าต้องทำงานอย่างรวดเร็วเพื่อแข่งกับเวลา					
6	นักเรียนคิดว่าคนรอบข้างทำงานไม่ถูกใจนักเรียน					
7	นักเรียนรู้สึกว่าอยากทำกิจกรรมให้เสร็จโดยเร็วเท่าที่ทำได้					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
8	นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดที่ต้องเข้าคิวเพื่อรอรับบริการ เช่น โรงอาหาร ร้านค้า					
9	นักเรียนไม่ชอบให้ใครหรือมีอะไรมาขัดจังหวะการทำงานของนักเรียน					
10	นักเรียนรู้สึกทนไม่ได้ ถ้าต้องทำงานร่วมกับคนที่ทำงานอย่างขอไปที					
11	เพื่อนส่วนใหญ่เห็นว่านักเรียนเป็นคนที่จริงจังกับการทำงาน					
12	นักเรียนเป็นคนที่ไม่ยอมเสียเวลาเพื่อฟังคนอื่นพูดเพื่อเจ้อ					
13	นักเรียนชอบทำงานที่นักเรียนรับผิดชอบให้เสร็จก่อนกำหนดเวลา					
14	เมื่อนักเรียนกำลังฟังคนอื่นพูดไร้สาระนักเรียนรู้สึกเบื่อ จึงมักหาทางเลี่ยง					
15	นักเรียนรู้สึกหงุดหงิด เมื่อต้องทำสิ่งซ้ำซาก					
16	นักเรียนชอบไปถึงที่นัดหมายก่อนเวลาเมื่อมีนัด					
17	นักเรียนรู้สึกทนไม่ได้ถ้าต้องฟังคนที่พูดไม่รู้จักจบ					
18	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
19	นักเรียนเป็นคนที่ทำกิจกรรมต่างๆด้วยความรวดเร็ว ว่องไว					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความรู้สึกต่อตนเองตามความจริงมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	<u>ด้านร่างกาย</u>					
1	นักเรียนมีบุคลิกลักษณะดี					
2	นักเรียนมีรูปร่างหน้าตาดี					
3	นักเรียนแต่งกายเหมาะสมกับรูปร่าง					
4	นักเรียนยืน เดิน นั่ง ได้สง่างาม					
5	นักเรียนแต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
6	นักเรียนมีร่างกายแข็งแรง					
	<u>ด้านความสามารถ</u>					
7	นักเรียนเป็นคนความจำดี					
8	เวลาอ่านหนังสือนักเรียนสามารถจับใจความสำคัญๆได้					
9	นักเรียนเป็นคนเรียนเก่ง					
10	นักเรียนสามารถเป็นผู้นำกลุ่มได้					
11	นักเรียนรู้สึกประหม่าเมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน					
12	นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นเรื่องต่างๆ					
	<u>ด้านสังคม</u>					
13	นักเรียนมีเพื่อนมาก					
14	นักเรียนเป็นคนที่เพื่อนไว้วางใจ					
15	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองขาดลักษณะการเป็นผู้นำ หรือหัวหน้า					
16	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองสามารถทำประโยชน์ให้เพื่อนได้					
17	เพื่อนๆส่วนมากนิยมชมชอบความสามารถของนักเรียน					
18	เพื่อนๆมักเลือกนักเรียนร่วมทำกิจกรรมกลุ่มด้วย					
19	นักเรียนเป็นที่รู้จักของเพื่อนฝูง					
20	นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อนๆได้ทุกคน					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อน

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1	การคบเพื่อนเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์					
2	การพูดคุยกับเพื่อนด้วยถ้อยคำสุภาพ เป็นสิ่งที่ดี					
3	การให้ความสนใจและใส่ใจเพื่อน เมื่อเห็นว่าเพื่อนมีสีหน้าเศร้า เป็นสิ่งที่ดี					
4	การดูหนังสือกับเพื่อนเป็นกลุ่ม เป็นสิ่งที่ไร้สาระ					
5	การมีเพื่อนสนิทเป็นสิ่งที่ดี					
6	การแสดงออกว่าห่วงใยเพื่อนเป็นสิ่งดี ควรปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง					
7	การทำงานคนเดียว ดีกว่าการทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม					
8	การช่วยเหลือเพื่อนทำงานกลุ่ม เป็นสิ่งที่เปล่าประโยชน์และเสียเวลา					
9	การช่วยเหลือเพื่อนด้านการเรียนเป็นสิ่งที่ดี					
10	การคบเพื่อนคนเดียว ดีกว่าคบหลายคน					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	นักเรียนมีความสุขที่ได้แสดงออกว่าห่วงใยเพื่อน					
2	นักเรียนชอบใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความสนิทสนมกับเพื่อน					
3	นักเรียนไม่ชอบพูดคุยกับเพื่อน					
4	นักเรียนตั้งใจฟัง เมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็น					
5	นักเรียนมีความสุขที่ได้อยู่คนเดียว โดยไม่มีเพื่อน					
6	นักเรียนรู้สึกยินดี เมื่อเห็นเพื่อนได้รับรางวัลต่างๆ					
7	การมีเพื่อนมาก ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจ					
8	การไปเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน ทำให้นักเรียนมีความสุข					
9	นักเรียนรู้สึกดีชื่น เมื่อได้เล่าปัญหาต่างๆให้เพื่อนๆฟัง					
10	นักเรียนยินดีที่ได้ดูหนังสือกับเพื่อน					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ
 ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

เป็นประจำ	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในอนาคตของนักเรียนทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในอนาคตของนักเรียนบ่อยมากแต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในอนาคตของนักเรียนบ้างบางครั้งและบางครั้งก็ไม่ตรงกับที่ พฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของ นักเรียน
นานๆครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้งจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1	นักเรียนเดินโอบไหล่เพื่อนที่สนิทสนมกัน					
2	นักเรียนมักจะหลีกเลี่ยงการพูดคุยกับเพื่อน					
3	นักเรียนกล่าวคำชื่นชมเพื่อน เมื่อเพื่อนได้รับรางวัลต่าง ๆ					
4	นักเรียนตักเตือนเพื่อน เมื่อเห็นว่าเพื่อนทำไม่ถูกต้อง					

ตอนที่ 5 แบบคัดกรองสุขภาพจิต Thai GHQ 60

คำชี้แจง สุขภาพโดยทั่วไปของนักเรียนในระยะ 2 – 3 สัปดาห์ที่ผ่านมา เป็นอย่างไรบ้าง กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ใกล้เคียงกับสภาพของนักเรียนในปัจจุบัน หรือในช่วง 2 – 3 สัปดาห์ที่ผ่านมามากที่สุด โดยไม่รวมถึงปัญหาที่นักเรียนเคยมีในอดีต และกรุณาตอบคำถามทุกข้อ

ในระยะที่ผ่านมาี้ นักเรียน.....

- รู้สึกสบายและมีสุขภาพดี
 ดีกว่าปกติ เหมือนปกติ แยกว่าปกติ แยกว่าปกติมาก
- รู้สึกต้องการยาบำรุงให้มีกำลังวังชา
 ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก
- รู้สึกทรุดโทรมและสุขภาพไม่ดี
 ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก
- รู้สึกไม่สบาย
 ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก
- เจ็บหรือปวดบริเวณศีรษะ
 ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก
- รู้สึกคล้ายมีแรงกดดันที่ศีรษะ
 ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก
- สามารถมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ได้
 ดีกว่าปกติ เหมือนปกติ แยกว่าปกติ แยกว่าปกติมาก

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	<u>การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง</u> นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในครอบครัวที่ ผู้ปกครองตั้งไว้					
2	นักเรียนให้เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง					
3	นักเรียนช่วยเหลืองานต่างๆภายในบ้าน					
4	นักเรียนมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ปกครอง					
5	นักเรียนไม่สามารถพูดคุยกับผู้ปกครอง เพื่อปรึกษา ปัญหาต่างๆได้					
6	นักเรียนเล่าถึงกิจกรรมที่นักเรียนทำที่โรงเรียนให้ ผู้ปกครองฟัง					
7	นักเรียนมักขอคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนจาก ผู้ปกครอง					
8	นักเรียนขอคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวกับ ผู้ปกครอง					
9	นักเรียนทำงานที่ผู้ปกครองมอบหมายให้ด้วยความเต็ม ใจ					
10	นักเรียนรายงานเกี่ยวกับการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ อยู่เสมอ					
11	นักเรียนแสดงความเคารพผู้ปกครองก่อนไปโรงเรียน					
12	นักเรียนเอาใจใส่ในการเรียนตามที่คุณปกครองสั่งสอน					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
13	<u>การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน</u> ผู้ปกครองสอบถามเรื่องการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ					
14	ผู้ปกครองไม่สนใจว่านักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนหรือไม่					
15	ผู้ปกครองให้คำปรึกษานักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการเรียน					
16	ผู้ปกครองให้คำปรึกษานักเรียนเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว					
17	ผู้ปกครองยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
18	ผู้ปกครองไม่ไว้วางใจ ให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆกับเพื่อนตามลำพัง					
19	ผู้ปกครองคอยให้กำลังใจแก่นักเรียน					
20	เมื่อนักเรียนทำคะแนนสอบได้ไม่ดี ผู้ปกครองจะให้กำลังใจแก่นักเรียน					
21	ผู้ปกครองกล่าวชมเชยเมื่อนักเรียนทำคะแนนสอบได้ดี					
22	ผู้ปกครองแสดงความรักต่อนักเรียน โดยการพูดให้กำลังใจ					
23	เมื่อนักเรียนทำความผิด ผู้ปกครองดุตักเตือนโดยไม่ถามสาเหตุ					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	นักเรียนเลียนแบบผู้ปกครองในการร่วมงานกับเพื่อน					
2	นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้เหมือนที่ผู้ปกครองทำ					
3	นักเรียนชอบพูดคุยกับเพื่อนตามอย่างผู้ปกครอง					
4	นักเรียนชอบทำตามใจตนเองเช่นเดียวกับผู้ปกครอง					
5	นักเรียนเลียนแบบผู้ปกครองในการแบ่งเวลาเรียนงานและการคบเพื่อน					
6	นักเรียนไม่ชอบทำกิจกรรมกับเพื่อนดังที่ผู้ปกครองกระทำ					
7	นักเรียนปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ปกครองในเรื่องการคบเพื่อน					
8	นักเรียนเลือกคบเพื่อนถอดแบบมาจากผู้ปกครอง					
9	นักเรียนมีน้ำใจกับเพื่อนร่วมงานคล้ายกันกับผู้ปกครอง					
10	ผู้ปกครองมีส่วนในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียน					
11	นักเรียนไม่ชอบเลียนแบบการคบเพื่อนของผู้ปกครอง					
12	นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานและการเข้าร่วมกิจกรรมโดยปฏิบัติตามผู้ปกครอง					
13	นักเรียนใช้คำพูดกับเพื่อนตามอย่างผู้ปกครอง					
14	นักเรียนปฏิบัติตามผู้ปกครองในการให้คำปรึกษาเพื่อน					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ
ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	<u>การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู</u>					
1	นักเรียนตั้งใจเรียนขณะครูสอน					
2	นักเรียนให้ความเคารพครูทั้งต่อหน้า และลับหลัง					
3	นักเรียนส่งงานตามกำหนดเสมอ					
4	นักเรียนพยายามปฏิบัติตนให้ถูกระเบียบเพื่อให้ครูสบายใจ					
5	นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู					
6	นักเรียนให้ความไว้วางใจปรึกษาปัญหาต่างๆกับครู					
7	นักเรียนไม่กล้าซักถามครู เมื่อไม่เข้าใจบทเรียน					
8	นักเรียนไม่กล้าปรึกษาครู เมื่อมีปัญหาส่วนตัว					
9	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจเมื่อครูว่ากล่าวตักเตือน					
10	นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นกับครู					
11	นักเรียนให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อครูขอให้เข้าร่วมกิจกรรม					
	<u>การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน</u>					
12	ครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
13	ครูให้ความเอาใจใส่และห่วงใยนักเรียน					
14	เมื่อนักเรียนมีปัญหา ครูให้คำปรึกษาด้วยความเต็มใจ					
15	ครูว่ากล่าวตักเตือนเมื่อเห็นนักเรียนทำผิดระเบียบ					
16	ครูสนใจนักเรียนทุกคนในห้อง					
17	ครูแสดงความรักต่อนักเรียนเท่าเทียมกัน					
18	ครูให้คำปรึกษาและแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหาส่วนตัว					
19	ครูไม่สนใจฟังปัญหาของนักเรียน					
20	ครูไม่สนใจนักเรียนนอกเวลาเรียน					
21	ครูให้ความสำคัญกับตนเองแก่นักเรียน					
22	ครูสนใจปัญหาการเรียนของนักเรียน					
23	ครูไม่ค่อยสนใจปัญหาส่วนตัวของนักเรียน					
24	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของนักเรียน					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	นักเรียนเลียนแบบเพื่อนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียน					
2	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน นักเรียนจะทำตาม					
3	เมื่อเพื่อนแบ่งเวลาในการเรียนนักเรียนก็จะทำตาม เพื่อน					
4	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนเข้าห้องสมุดเพื่อใช้เวลาค้นคว้า หาความรู้นักเรียนก็จะทำแบบเพื่อน					
5	นักเรียนชอบเลียนแบบเพื่อนในหลายเรื่อง					
6	นักเรียนเลือกคบเพื่อนที่เพื่อนส่วนใหญ่ยอมรับ					
7	นักเรียนไม่สนใจเพื่อนที่ไม่ได้รับการยอมรับใน ห้องเรียนและในกลุ่ม					
8	นักเรียนเรียนพิเศษเช่นเดียวกับที่เพื่อนเรียน					
9	นักเรียนเลียนแบบเพื่อนในการทำกิจกรรมต่างๆกับ เพื่อนร่วมชั้น					
10	นักเรียนไม่ชอบทำตามความคิดเห็นของเพื่อน					

ตอนที่ 10 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
------------	---------	--

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	<u>ด้านการเรียน</u>					
1	นักเรียนปรึกษาปัญหาเรื่องการเรียนกับเพื่อนได้					
2	เพื่อนในห้องไม่ชอบพูดคุยกับนักเรียนในเรื่องการเรียน					
3	เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียน เพื่อนที่เข้าใจช่วยอธิบายให้นักเรียนฟัง					
4	นักเรียนยินดีช่วยเหลือเพื่อนที่ไม่เข้าใจในบทเรียน					
5	นักเรียนมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องเรียน					
6	นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเรื่องการเรียนได้					
7	นักเรียนไม่ชอบเรียนร่วมกับเพื่อนในห้อง					
8	เพื่อนในห้องชอบรบกวนสมาธินักเรียนในขณะที่เรียน					
9	นักเรียนตำหนิเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่เข้าใจในบทเรียนที่ครูสอน					
10	เมื่อเพื่อนเกิดปัญหาด้านการเรียนนักเรียนคอยให้กำลังใจและให้คำปรึกษา					
11	เพื่อนในห้องไม่สนใจซึ่งกันและกัน					
	<u>ด้านการทำงานกลุ่ม</u>					
12	นักเรียนทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนไม่ได้					
13	นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกลุ่มกับเพื่อนได้					
14	เพื่อนยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนในการทำงานกลุ่ม					
15	นักเรียนไม่พอใจ เมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็นแตกต่างจากนักเรียน					
16	นักเรียนชอบแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน					
17	นักเรียนชอบทำงานตามลำพัง					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
18	นักเรียนตำหนิเพื่อนเมื่อเพื่อนทำงานผิดพลาด					
19	นักเรียนตำหนิเมื่อเพื่อนทำอะไรไม่ถูกใจ					
20	นักเรียนรู้สึกว่เพื่อนไม่สนใจรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนในการทำงานกลุ่ม					
21	นักเรียนเต็มใจให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานกลุ่ม					
22	นักเรียนยึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นหลักในการทำงานกลุ่ม					
23	นักเรียนเคารพในความคิดเห็นของเพื่อนในการทำงานกลุ่ม					

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	3.438
2.	2.452
3.	2.587
4.	5.563
5.	6.387
6.	4.969
7.	7.729
8.	3.959
9.	5.255
10.	2.914
11.	3.235
12.	3.299
13.	4.600
14.	4.171
15.	4.982
16.	4.190
17.	6.810
18.	3.910
19.	3.772

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .789

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	8.947
2.	8.660
3.	10.160
4.	8.901
5.	8.277
6.	5.329
7.	6.192
8.	4.976
9.	6.107
10.	9.138
11.	3.260
12.	8.935
13.	8.967
14.	8.108
15.	2.183
16.	4.308
17.	5.687
18.	6.917
19.	6.793
20.	5.370

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .907

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	6.156
2.	2.546
3.	3.518
4.	4.134
5.	6.039
6.	7.540
7.	2.827
8.	7.482
9.	5.912
10.	4.960
11.	6.313
12.	4.260
13.	7.467
14.	8.405
15.	8.567
16.	8.641
17.	6.026
18.	5.990
19.	5.796
20.	4.382
21.	2.198
22.	5.393
23.	5.383
24.	4.845

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน
กับผู้ปกครอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	5.607
2.	6.656
3.	3.933
4.	1.466
5.	3.331
6.	4.085
7.	5.982
8.	6.765
9.	4.906
10.	6.897
11.	2.495
12.	4.256
13.	3.760
14.	2.528
15.	5.342
16.	6.810
17.	7.146
18.	2.440
19.	7.537
20.	10.157
21.	7.797
22.	6.810
23.	2.924

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .879

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตน
ของผู้ปกครอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	4.975
2.	6.246
3.	7.754
4.	7.818
5.	5.826
6.	6.104
7.	8.054
8.	6.443
9.	5.106
10.	5.442
11.	7.649
12.	4.746

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .874

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน
กับครู

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	5.185
2.	5.347
3.	2.398
4.	5.990
5.	5.849
6.	5.500
7.	2.310
8.	2.111
9.	3.091
10.	4.547
11.	5.729
12.	1.964
13.	6.296
14.	6.266
15.	2.830
16.	6.810
17.	6.302
18.	5.763
19.	4.031
20.	4.264
21.	2.923
22.	4.571
23.	2.240
24.	3.133

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .835

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการเลียนแบบการปฏิบัติตน
ของเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	7.661
2.	8.976
3.	5.286
4.	6.111
5.	4.715
6.	3.592
7.	4.325
8.	5.718
9.	5.066
10.	3.915

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .860

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1.	4.294
2.	4.452
3.	3.519
4.	6.808
5.	6.532
6.	4.520
7.	10.454
8.	2.801
9.	8.075
10.	3.600
11.	7.141
12.	11.520
13.	2.532
14.	2.938
15.	6.668
16.	2.298
17.	5.818
18.	5.810
19.	7.795
20.	4.684
21.	3.630
22.	6.897
23.	5.188

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .888

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/ 0547

วันที่ 26 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายสุเมธ พงษ์เกตุรา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสุเมธ พงษ์เกตุรา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 0546

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง

เนื่องด้วย นายสุเมธ พงษ์เกตรา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสนา จุฬรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวชนี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสุเมธ พงษ์เกตรา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-4886-947

ที่ ศธ 0519.12/ 0545

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา

เนื่องด้วย นายสุเมธ พงษ์เกตรา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสนา จุฬรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสุเมธ พงษ์เกตรา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-4886-947

ที่ ศธ 0519.12/ 0544

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 มกราคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา

เนื่องด้วย นายสุเมธ พงษ์เกตุรา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสนา จุลรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 321 คน ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุเมธ พงษ์เกตุรา ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-4886-947

ที่ ศธ 0519.12/ 1895

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอให้แบบทดสอบเพื่อการวิจัย

เรียน นายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิทย์

เนื่องด้วย นายสุเมธ พงษ์เกตุรา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสนา จุลรัตน์ และ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขอใช้แบบทดสอบ Thai GHQ60 เพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุเมธ พงษ์เกตุรา ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-4886-947

ที่ ศธ 0519.12/ 1893

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตย
 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

19 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการเพิ่มเติมการสอบปากเปล่าปริญญาโท

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เนื่องด้วย นายสุเมธ พงษ์ภคตรา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” ได้รับอนุมัติให้สอบปากเปล่าปริญญาโท ในวันที่ 21 เมษายน 2553 เวลา 15.00 – 17.00 น. ณ ห้อง 12-407 ตึก 12 คณะศึกษาศาสตร์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการเพิ่มเติมสอบปากเปล่าปริญญาโทของนิสิตผู้นี้ ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2258-4119, 0-2649-5067

โทรสาร. 0-2258-4119

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	สุเมธ พงษ์ภัตตรา
วันเดือนปีเกิด	21 ตุลาคม 2529
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	314/99 ซ.ประชาอุทิศ 127 แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140 โทร. 089-488-6947

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2541	ประถมศึกษา จากโรงเรียนราชวินิต
พ.ศ. 2547	มัธยมศึกษา จากโรงเรียนวัดราชบพิธ
พ.ศ. 2551	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ดนตรี) จากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม
พ.ศ. 2553	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร